

T. C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANA BİLİM DALI

ULUABAT GÖLÜ'NÜN TURİZM POTANSİYELİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Gül İkbal FIRINCI

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ünal ÖZDEMİR

Karabük
KASIM/2018

T. C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANA BİLİM DALI

ULUABAT GÖLÜ'NÜN TURİZM POTANSİYELİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Gül İkbal FIRINCI

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ünal ÖZDEMİR

Karabük
KASIM/2018

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	1
TEZ ONAY SAYFASI.....	5
DOĞRULUK BEYANI	6
ÖNSÖZ	7
ÖZ.....	8
ABSTRACT.....	9
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ.....	10
ARCHIVE RECORD INFORMATION	11
KISALTMALAR	12
ARAŞTIRMANIN KONUSU	13
ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	13
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	14
ARAŞTIRMA HİPOTEZLERİ.....	15
KAPSAM VE SINIRLILIKLAR	15
BİRİNCİ BÖLÜM	16
1.1. ARAŞTIRMA SAHASININ YERİ, SINIRLARI VE BAŞLICA ÖZELLİKLERİ.....	16
1.2. ARAŞTIRMA SAHASI İLE İLGİLİ DAHA ÖNCE YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR.....	17
1.3. KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	21
1.3.1. Turizmde Hidrografik Kaynaklar	21
1.3.2. Göl Turizmi ve Özellikleri	22
1.3.3. Dünyada ve Türkiye’de Göl Turizmi	23
İKİNCİ BÖLÜM.....	28
2.1. ULUABAT GÖLÜ VE YAKIN ÇEVRESİNİN GENEL COĞRAFI ÖZELLİKLERİ.....	28
2.1.1. Fiziki Coğrafya-Turizm Etkileşimi.....	28
2.1.1.1. Göl ve Yakın Çevresinin Jeolojik ve Jeomorfolojik Özellikleri	28
2.1.1.2. Göl ve Yakın Çevresinin Klimatik Özellikleri.....	30
2.1.1.3. Göl ve Yakın Çevresinin Hidrografik Özellikleri.....	31
2.1.1.4. Göl ve Yakın Çevresinin Flora ve Faunası.....	33
2.1.2. Beşeri Coğrafya-Turizm Etkileşimi.....	37

2.1.2.1.	Nüfus-Turizm Etkileşimi	37
2.1.2.1.1.	Göl Çevresindeki Yerleşmelerin Nüfus Özellikleri	37
2.1.2.1.1.1.	Karacabey İlçesi Köyleri Nüfus Özellikleri	37
2.1.2.1.1.2.	Nilüfer İlçesi Köyleri Nüfus Özellikleri.....	39
2.1.2.1.1.3.	Mustafakemalpaşa İlçesi Köyleri Nüfus Özellikleri	41
2.1.2.2.	Yerleşme-Turizm Etkileşimi.....	42
2.1.2.2.1.	Göl ve Yakın Çevresindeki Yerleşmelerin Yerleşme Tarihi ..	42
2.1.2.2.2.	Yerleşme Türleri.....	43
2.1.2.2.2.1.	Kırsal Yerleşmeler	43
2.1.2.3.	Ekonomik Faaliyetler ve Turizm Etkileşimi	63
2.1.2.3.1.	Göl Çevresindeki Yerleşmelerin Ekonomik Coğrafya Özellikleri	63
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....		65
3.1. ULUABAT GÖLÜ VE YAKIN ÇEVRESİNİN TURİZM POTANSİYELİ.....		65
3.1.1.	Göl ve Yakın Çevresindeki Başlıca Turizm Türleri.....	65
3.1.1.1.	Göl turizmi	65
3.1.1.2.	Mağara Turizmi.....	67
3.1.1.2.1.	Ayvaini Mağarası.....	68
3.1.1.3.	İnanç Turizmi	70
3.1.1.3.1.	Aziz Panteleimon Kilisesi	71
3.1.1.3.2.	Hagios Konstantinos Manastırı Kilisesi	73
3.1.1.3.3.	Michael Archangelos Kilisesi.....	73
3.1.1.3.4.	Hagios Georgios Kilisesi-Yunan Kilisesi	74
3.1.1.3.5.	Michael Archestrategos Kilisesi	74
3.1.1.3.6.	Gölyazı Cami.....	75
3.1.1.4.	Kültür Turizmi	76
3.1.1.4.1.	Aktopraklık Höyük Arkeopark ve Açık hava Müzesi	77
3.1.1.4.2.	Arkeoloji Okulu	79
3.1.1.4.3.	Kız Adası-Apollon Kutsal Alan	83
3.1.1.4.4.	Nekropol	84
3.1.1.4.5.	Tiyatro	85
3.1.1.4.6.	Stadyum (Stadion)	86

3.1.1.4.7. Kybele veya Demeter Kutsal Alanı	87
3.1.1.4.8. Sur Duvarları	87
3.1.1.4.9. Podyumlu Yapı	88
3.1.1.4.10. Hamam	89
3.1.1.4.11. Yel Değirmeni	90
3.1.1.4.12. Sübyan Mektebi	91
3.1.1.4.13. Anıt Çınarlar	91
3.1.1.4.14. Issız Han	92
3.1.1.5. Ornito Turizm (Kuş Gözlemciliği).....	94
3.1.1.6. Gastro Turizm	99
3.1.1.6.1. Gölyazı Köyünün Yemek Kültürü	101
3.1.1.6.1.1. Masakuluka	101
3.1.1.6.1.2. Balık Ekşili.....	101
3.1.1.6.1.3. Balık Turşusu	102
3.1.1.6.1.4. Havyar Tarama	103
3.1.1.6.1.5. Tavada Turna Balığı Ciğeri ve Bağırsağı	103
3.1.1.6.1.6. Tavada Soslu Turna Balığı.....	103
3.1.1.6.1.7. Tavuklu Mantı.....	104
3.1.1.6.2. Eskikaraağaç Köyünün Yemek Kültürü	105
3.1.1.6.2.1. Labada.....	105
3.1.1.6.2.2. Kulüka	106
3.1.1.6.2.3. Turnapaça.....	106
3.1.1.6.2.4. Kuru Fasulye	106
3.1.1.6.2.5. Tavuk Çorbası	107
3.1.1.7. Av Turizmi	107
3.1.1.8. Festival-Şenlik Turizmi.....	110
3.1.1.8.1. Uluslararası Leylek Festivali	110
3.1.1.8.2. Akçalar İncir Festivali.....	114
3.1.1.8.3. Bursa Bisiklet Festivali.....	115
3.1.1.8.4. Havacılık Festivali	115
3.1.1.9. Kongre Turizmi	117
3.1.1.9.1. 18. Türkiye Kuş Konferansı	118
3.1.1.9.2. Çıraklık Buluşması.....	119

3.1.1.9.3. Odryses'ten Nilüfer'e Uluslararası Nilüfer Sempozyumu	119
3.1.1.9.4. Gölyazı Çalıştayı	120
3.1.1.10. Ekoturizm.....	121
3.1.1.11. Tarım (Agro, Agri) Turizmi	124
3.1.1.12. Spor Turizmi	127
3.1.1.12.1. Akçalar-Fadıllı Paraşüt Alanı	128
3.1.1.13. Botanik (Flora) Turizmi.....	129
3.1.2. Uluabat Gölü ve Yakın Çevresinin Ulaşım Olanakları ve Turizm.	132
3.1.3. Uluabat Gölü ve Yakın Çevresinin Konaklama Olanakları ve Turizm	133
3.1.3.1. Issız Han Otel.....	134
3.1.3.2. Faik Bey Konağı	135
3.1.3.3. Göl Gören Pansiyon	136
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	138
4.1. TURİZMİN GÖL VE YAKIN ÇEVRESİNE ETKİLERİ	138
4.1.1. Yerel Halkın Turizme Yönelik Görüşleri (Görüşme Formu)	138
4.1.2. Turistlerin Uluabat Gölü ve Yakın Çevresi ile İlgili Görüşleri (Görüşme Formu)	144
4.1.3. Çevresel Etkiler.....	151
4.1.4. Ekonomik Etkiler	153
4.1.5. Sosyo-Kültürel Etkileri	155
SONUÇ	158
KAYNAKÇA	163
TABLolar LİSTESİ	173
HARİTALAR LİSTESİ	175
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ	176
EKLER	180
EK- 1	180
EK- 2	183
ÖZGEÇMİŞ	185

TEZ ONAY SAYFASI

Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Gül İkbal FIRINCI 'ya ait "Uluabat Gölü'nün Turizm Potansiyeli" adlı bu tez çalışması Tez Kurulumuz tarafından Coğrafya Yüksek Lisans programı tezi olarak oybirliği / oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

	Akademik Unvanı, Adı ve Soyadı	İmzası
Tez Kurulu Başkanı	: Prof. Dr. Serhat ZAMAN	
Danışman Üye	: Prof. Dr. Ünal ÖZDEMİR	
Üye	: Doç. Dr. Güzin KANTÜRK YİĞİT	

Tez Sınava Tarihi: 30.11.2018

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum, bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışırda alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağılı olmaksızın, tezime ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

Adı Soyadı: Gül İkbâl FIRINCI

İmzası:

ÖNSÖZ

Günümüzde turizm, birçok ülkede ve bölgede vazgeçilmez ekonomik kaynaklardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak turizm, bir bölgede çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel anlamda yarar sağladığı gibi diğer yandan da doğal kaynakların, tarihi ve kültürel değerlerin yok olmasına neden olan bir faaliyettir. Çalışmada, yüksek bir turizm potansiyeline sahip olan, fakat herkes tarafından bu özelliği ile çokça bilinmeyen Uluabat Gölü'nde sürdürülebilir turizm kapsamında alternatif turizm türlerinin yapılabilirliğini gösterme amacı güdülmüştür. Gölün ve yakın çevresinin doğal, tarihi ve kültürel kaynaklarının bu çerçevede planlı bir şekilde geliştirilmesi ve korunmasının sağlanması büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışmanın hazırlanmasında bana yardımcı olan başta danışman hocam Prof. Dr. Ünal ÖZDEMİR'e, bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşan Uludağ Üniversitesi Coğrafya Bölüm Başkanı Prof. Dr. Serhat ZAMAN'a ve Doç. Dr. Güzin KANTÜRK YİĞİT'e teşekkürü borç bilirim. Tez çalışmamın her aşamasında yardımlarını esirgemeyen Sercan Gezenayak'a, Hilal Fırıncı'ya, Mahbup Yılmaz'a, anket uygulamasında benimle beraber olan, Aleyna Dağcı'ya, Emine Gülsüm Sakin'e, Hatice Alkan'a son olarak da tüm eğitim ve öğretim hayatım boyunca desteğini hiçbir zaman esirgemeyen aileme teşekkür ediyorum.

ÖZ

Ülkelerin ekonomik gelirleri içerisinde turizm sektörünün payı her geçen gün daha çok artmaktadır. Turistik yerlerin bu sektörden faydalanabilme potansiyelleri, ülke ekonomisi içindeki yerlerinin belirleyici unsurudur. Bir bölgenin turizm kaynaklarının potansiyelini ortaya koymak için, öncelikle o bölgede turizmin uygulanabilirliği için gerekli koşulları saptamak gerekir. Bu doğrultuda Uluabat Gölü ve yakın çevresinin turizm kaynakları ortaya konulmaya çalışılmıştır.

“Uluabat Gölü’nün Turizm Potansiyeli” adlı bu çalışmanın birinci bölümünde; sahanın başlıca özelliklerine, ikinci bölümünde; göl ve çevresinin fiziki coğrafya ve beşeri coğrafya özelliklerinin turizm ile etkileşimine, üçüncü bölümünde; göl ve yakın çevresinin turizm potansiyeline değinilmiştir. Turizm potansiyeli kapsamında var olan alternatif turizm türleri ele alınıp, her başlık altında örnekler verilmiştir. Dördüncü bölümde ise, turizmin göl ve yakın çevresine etkileri, çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel etkiler başlıklarında ayrıntılı olarak işlenmiştir.

Uluabat Gölü, bünyesinde barındırdığı biyoçeşitlilik ile Türkiye’de yer alan önemli sulak alanlardandır. Bununla birlikte gölün yakın çevresinde var olan yerleşimlerin bünyesindeki doğal ve kültürel değerlerle yüksek bir turizm potansiyeli olan göllerdendir. Bu değerlerden bazılarının çoğu kişi tarafından bilinmeyişi gölün turizm kapsamında ele alınmaması ve bilgilendirilmemesi nedeniyledir. Bu çalışma ile farkındalık oluşturularak göl ve yakın çevresindeki güzelliklerin sürdürülebilir turizm kapsamında korunması ve turizmin daha da geliştirilmesi ön görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Bursa, Turizm Coğrafyası, Uluabat Gölü, Turizm, Sürdürülebilir Turizm, Turizm Potansiyeli

ABSTRACT

The economic income obtained through tourism sector in countries is increasing day by day. The potential of touristic places to benefit from this sector is the determining factor in their place in the national economy. In order to reveal the potential of tourism resources of a region, it is necessary to determine the conditions necessary for the applicability of tourism in the region. In this perspective, the sources of tourism of Uluabat Lake and its vicinity are tried to be discussed in this paper.

In this thesis that titled as “Tourism Potential of the Uluabat Lake”, the general geographical characteristics of the site, the tourism potential it has and the effects of tourism are mentioned. General geographic features of the lake, information on geology, geomorphology, hydrography, climate characteristics, flora and fauna are covered as well. In addition, under the title of human geography; population, settlement and economic characteristics are discussed and interaction with tourism is explained. In the tourism potential section, the types of tourism applied in the lake and its vicinity are discussed and examples are given under each title. In the last chapter, information is given about the environmental, economic and socio-cultural effects of tourism.

Uluabat Lake is the research area, which is one of the important wetlands in our country with its biodiversity. However, it is one of the lakes that have a high tourism potential with the natural, historical and cultural values in the settlements located in the vicinity. The fact that some of these are not known to most people made the lake unable for sustainable tourism. With this study, awareness has been created and the protection of the beauties in the lake and its surroundings in the scope of sustainable tourism and its further development is foreseen.

Keywords: Bursa, Tourism Geography, Uluabat Lake, Tourism, Sustainable Tourism, Tourism Potential

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	Uluabat Gölü'nün Turizm Potansiyeli
Tezin Yazarı	Gül İkbal FIRINCI
Tezin Danışmanı	Prof. Dr. Ünal ÖZDEMİR
Tezin Derecesi	Yüksek Lisans
Tezin Tarihi	Kasım/2018
Tezin Alanı	Coğrafya
Tezin Yeri	KBÜ/SBE
Tezin Sayfa Sayısı	185
Anahtar Kelimeler	Bursa, Turizm Coğrafyası, Uluabat Gölü, Turizm, Sürdürülebilir Turizm, Turizm Potansiyeli

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	The Tourism Potential of Uluabat Lake
Author of the Thesis	Gül İkbal FIRINCI
Advisor of the Thesis	Prof. Dr. Ünal ÖZDEMİR
Status of the Thesis	Master Degree
Date of the Thesis	November/2018
Field of the Thesis	Geography
Place of the Thesis	KBÜ/SBE
Total Page Number	185
Keywords	Bursa, Tourism Geography, Uluabat Lake, Tourism, Tourism Potential, Sustainable Tourism

KISALTMALAR

BEBKA: Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı

BOİ: Biyolojik Oksijen İhtiyacı

°C : Santigrat Derece

DSİ: Devlet Su İşleri

Ha: Hektar

IUCN: Uluslararası Doğa Koruma Birliği

Km: Kilometre

Km²: Kilometrekare

M: Metre

Mg: Miligram

Mm: Milimetre

M³: Metreküp

ÖKA: Önemli Kuş Alanları

pH: Potansiyel Hidrojen

Trakus: Türkiye'nin Anonim Kuşları

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

WWF: Dünya Doğayı Koruma Vakfı

ARAŞTIRMANIN KONUSU

Bu çalışmada, Bursa ili, Karacabey, Nilüfer ve Mustafakemalpaşa ilçe sınırları içerisinde yer alan Uluabat Gölü ve yakın çevresinin turizm potansiyeli ele alınmıştır. Bu başlık altında; fiziki coğrafya-turizm etkileşimi, beşeri coğrafya-turizm etkileşimi, göl ve yakın çevresinde yapılan turizm türleriyle birlikte son olarak da turizmin ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel etkileri belirlenmiştir.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Sürdürülebilir turizm kapsamında yapılan turizm faaliyetleri doğal, tarihi ve kültürel değerlerin korunmasında etkili olmuştur. Gölün sahip olduğu biyoçeşitliliğin yanı sıra çevresinde ele alınan yerleşim birimlerinde var olan turistik öğeler aslında birçok turizm türünün burada yapılabilirliğinin kanıtıdır. Önemli bir göç yolu üzerinde olan Uluabat Gölü, ornito-turizm kapsamında kuş gözlemcileri için önemli bir uğrak alanı olur iken diğer yandan göl çevresindeki Akçalar köyünde var olan Arkeopark ise kültür turizmi açısından önem arz etmektedir. Bunlar gibi farklı türlerde var olan birçok değer, alternatif turizm potansiyelini oluşturmaktadır.

Uluabat Gölü'nün fiziksel, kimyasal ve biyolojik özellikleriyle ilgili çok sayıda çalışma literatürde mevcuttur. Örneğin; Karahan ve Dikbaş (1999), Uluabat Gölü'nün hidrolojik özelliklerini, Çınar (2005), Uluabat Gölü'nün kıyı ve adalar vejetasyon çeşitliliğini, Elmacı, vd. (2008), gölün mikrobiyolojik özelliklerini incelemişlerdir. Bu araştırmanın amacı, göl ve yakın çevresinin sahip olduğu turizm potansiyelini ortaya koyarak, sahada alternatif turizm türlerinin de yapılabilirliğini göstermektir.

Bu tezin önemi, göl çevresinde turistler tarafından ziyaret edilen Gölyazı köyü dışında da yüksek turistik çekim gücüne sahip olduğu düşünülen yerleri tanıtmak ve yapılabilecek turizm türlerini belirlemektir. Bu çalışma Uluabat Gölü ile ilgili turizm potansiyeli konusunda yapılan ilk çalışma olarak literatüre katkı sağlamayı ve bundan sonra sahada çalışacak araştırmacılara katkı sağlaması hedeflenmektedir.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

“Uluabat Gölü’nün Turizm Potansiyeli” adlı bu çalışmada göl, yakın çevresinin fiziki, beşeri ve ekonomik özelliklerini açıklamak için yeterli bilgiye sahip olmayacağından göl ile temas eden on dört yerleşim birimi sınırları içerisinde çalışma yapılmıştır.

Bu araştırmada hem nitel hem de nicel araştırma yöntemlerinin bir arada olduğu karma model kullanılmıştır. Karma yöntem araştırmaları, araştırmacının bir çalışma içindeki probleme ilişkin nitel ve nicel veriler toplamayı ve analiz ederek kavramları birleştirmesi olarak tanımlanır (Leech ve Onwuegbuzie, 2009). Yapılan literatür çalışması sonucunda elde edilen veriler incelenerek konuyla ilgili olanlar ayrılıp çalışma bütünlüğüne göre okunup sentez yapılmıştır. Göl ve çevresinde farklı zamanlarda üç kez arazi çalışması yapılmıştır. Arazide doğal ve beşeri çevre unsurları gözlenmiş ve fotoğraflarla desteklenmiştir. Araştırmanın örneklemini Uluabat Gölü yakın çevresinde yer alan, turizm faaliyetlerinin yoğun olarak yaşandığı Gölyazı köyü oluşturmaktadır. Gölyazı köyünde turizmin etkilerini saptamak amacıyla anket çalışması yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak kullanılan anketin soruları tarafimca hazırlanmış olup, köyü ziyarete gelen 100 ziyaretçiye ve köyde yaşamını sürdüren 100 kişiye uygulanmıştır. Turistlere yapılan ankette 18 soru, yerel halka yapılan ankette ise 13 soru yer almaktadır. Elde edilen veriler, frekans ve yüzdelik dağılımlarına göre tablolar haline getirilip, değerlendirilmiştir.

Çalışmada ele alınan köyler hakkında bilgi edinmek için yerel halk ile görüşmeler yapıp eksikler giderilmiştir. Göl ve yakın çevresinin haritalarını yapmak için ArcGIS 10.5 programı kullanılmıştır. Beşeri coğrafya kısmında ele alınan nüfus konusu için veriler TÜİK’in internet sitesinden temin edilmiş, tablolar haline getirilip çalışma içerisinde yorumlanmıştır.

ARAŞTIRMA HİPOTEZLERİ

Araştırma kapsamında oluşturulan hipotezler aşağıda belirtilmiştir:

H⁰: Uluabat Gölü ve yakın çevresinin turizm potansiyelini belirlemektir.

H¹: Uluabat Gölü ve yakın çevresinde yapılan alternatif turizm türlerini göstermektir.

H²: Göl ve çevresinin fiziki ve beşeri coğrafya özelliklerinin turizm ile olan etkileşimlerini ortaya çıkarmaktır.

H³: Turizmin Gölyazı köyünde çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel etkilerini ortaya çıkarmaktır.

KAPSAM VE SINIRLILIKLAR

Bu çalışma, turizm coğrafyası başlığı altında ele alınan Uluabat Gölü ve yakın çevresinin genel coğrafi özelliklerinin yanında, sahanın sahip olduğu yüksek turizm potansiyelini kapsamaktadır.

Çalışmada ele alınan Uluabat Gölü tek başına kendisinin ve yakın çevresinin fiziki, beşeri ve ekonomik özellikleri açıklamak için yeterli olmayacağından göl ile birlikte yakın çevresindeki on dört yerleşim merkezi ile sınırlandırılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. ARAŞTIRMA SAHASININ YERİ, SINIRLARI VE BAŞLICA ÖZELLİKLERİ

Uluabat (Apolyont) Gölü; Marmara Bölgesi'nde Bursa il sınırları içerisinde yer almaktadır. Bursa ili ile göl arası yaklaşık 30 km'dir. Araştırma sahası Mustafakemalpaşa, Karacabey ve Nilüfer ilçeleri sınırları ortasında bulunmaktadır (Harita 1).

Harita 1. Uluabat Gölü'nün Lokasyon Haritası

Göl, koordinat olarak 40° 12' kuzey enlemleri, 28° 40' doğu boylamı arasında bulunmaktadır. Göl, doğu-batı yönünde uzanmıştır. Bu uzunluk yaklaşık 22 km'dir. Kuzey-güney yönündeki eni ise 10,5 km'dir. Göl içerisinde alanları farklı boyutta olan 8 adet ada yer almaktadır. Gölün deniz seviyesinden yüksekliği yaklaşık olarak 9 m'dir (Çelik, 2000; Karacaoğlu, 2000).

Gölün ortalama derinliği 2,5 m'dir. Bu derinlik yıllara ve mevsimlere göre değişiklik göstermektedir. Gölün derinliği, yaz aylarında yaşanan kuraklık sebebiyle yer yer 1 metreye kadar düşerken kış mevsiminde özellikle yağışların etkisiyle 4,5 metreye kadar çıkmaktadır. Şimdiye kadar göl alanı için verilmiş en yüksek değer 24,000 hektar, en düşük değer ise 13,500 hektardır (Çevre Etik Değerlendirme Raporu, 2015). Mustafakemalpaşa Çayı, gölü besleyen en önemli su kaynağıdır. Yağışlı dönemlerde göle ulaşan dereler de gölü besleyen diğer su kaynaklarındandır. Ayrıca, gölün güneybatısındaki tarım arazilerini sulamak için kurulan su kanalı sistemlerinin suları da göle boşalmaktadır. Gölün gideğeni Çapraz Çay (Uluabat Deresi) ile Susurluk Çayı vasıtasıyla Marmara Denizi'ne olmaktadır. Bazı dönemlerde gölün su seviyesi, Çapraz Çay (Uluabat Deresi) yatağının seviyesi altına düştüğünde çay ters akış göstererek gölü beslemektedir.

Uluabat (Apoliyont) Gölü, yakın mesafesinde bulunduğu Manyas Gölü gibi besin maddelerince zengin olması, biyolojik yönden birçok canlıya ev sahipliği yapması, önemli bir kuş göç yolu üzerinde yer alması ve zengin kültürel değerleriyle ülkemizdeki önemli sulak alanlardan birisidir (Arı, 2003). Göl sahip olduğu ekolojik özellikleriyle Ramsar (Uluslararası Öne Sahip Sulak Alanların Korunması) Sözleşmesi'yle 1998 yılında koruma altına alınmıştır. Daha sonra 2000 yılında gerçekleştirilen 4. Uluslararası EXPO konferansında Uluslararası Yaşayan Göller Ağı'na kabul edilmiştir (Katip, 2010).

1.2. ARAŞTIRMA SAHASI İLE İLGİLİ DAHA ÖNCE YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR

Türkiye'de Marmara Denizi'nin güneyinde yer alan Uluabat Gölü hakkında yapılmış birçok çalışma mevcuttur. Bu çalışmaların içeriği, gölün fiziksel, kimyasal ve biyolojik özellikleri ile alakalıdır. Ancak göl ve yakın çevresinde turizm potansiyeli ile ilgili yapılmış hiçbir çalışma bulunmamaktadır.

R. F. Porter, vd. (1966), Uluabat Gölü'nde dört gün süren bir araştırma ile sazlık yataklarının az olmasına rağmen bu alanın kuşlar için en uygun alan olduğunu tespit etmişlerdir.

Geoff ve Hilary Welch (1988), 'Uluabat Gölü'nde Üreyen Kuşlar Araştırması'nda' adlı çalışmalarında Ramsar sınırları içinde kalan bölgede 85 türden

4760 çift/bölge tutan erkek birey olduğu tespit etmişler ve araştırma sonucunda konuyla ilgili kitap yazmışlardır.

Alkan, vd. (1999), ‘Uluabat Gölü’nün Mikrobiyolojik Kirlilik Seviyesinin Belirlenmesi’ adlı çalışmalarında gölün su kalitesini sınıflara ayırarak kirlenmenin hangi noktalarda daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir.

Karahan ve Dikbaş (1999), Uluabat Gölü’nün hidrolojik özelliklerini incelemek amacıyla iki boyutlu matematiksel model çalıştırmışlar ve bu çalışmalar sonucunda gölün sığ olması nedeniyle rüzgârın akıntı hareketleri üzerindeki etkisini ortaya koymuşlardır.

Dalkıran (2000) ‘Uluabat (Bursa) Gölü’nün Epipelik, Epifitik ve Epilitik Alglerinin Mevsimsel Değişimi’ adlı master tezinde 1998 Temmuz ayından başlayıp 1999 Haziran ayına kadar meydana gelen değişimleri incelemiş ve araştırma sonucunda toplam 406 takson tanımlamıştır.

Karacaoğlu (2000) ‘Uluabat Gölü’nün (Bursa) Fitoplanktonunun Mevsimsel Değişimi’ adlı tezinde, belirlenen 5 istasyondan belirli tarihlerde su örnekleri almıştır. Uluabat Gölü fitoplanktonunda birçok takson tespit edip analizlerini gerçekleştirmiştir.

Altınşanlı ve Griffiths (2001), Uluabat Gölü’nün Ostracoda sistematigi ve çamurlu zeminle ilişkili kuşlar ile ekolojik bir çalışma yapmışlardır.

Bebek (2001) ‘Uluabat Gölü ve Gölü Besleyen Su Kaynaklarında Ağır Metal Kirliliğinin Araştırılması’ adlı çalışmasında toplanan su örneklerindeki demir, bakır, krom, kadmiyum, kurşun ve arsenik analizlerini atomik absorpsiyon spektrofotometrik yöntemiyle gerçekleştirmiştir. Göldeki ağır metal kirliliğinin şu an için tehlike arz etmediğini fakat ileri zamanlarda göl ve yakın çevresi kötü sonuçlar doğuracağını belirtmiştir.

Dülger (2002) ‘Uluabat Gölü’nde (Bursa) Bazı Bakteriyolojik Kirlilik Parametrelerinin Araştırılması’ adlı doktora tezinde evsel ve endüstriyel kaynaklı kirliticileri bünyesinde barındıran Uluabat Gölü’nde Kasım 2000-Ekim 2001 tarihleri arasında periyodik olarak incelemeler yapmıştır. Bu incelemeler sonucunda kirlilik oranının standart seviyenin üstünde olduğu tespit edilmiştir.

Karacaoğlu ve Dere (2004), Uluabat Gölü'nde fitoplanktonlar üzerine taksonomik bir çalışma yapmışlardır.

Akdeniz (2005) 'Uluabat Gölü Su Kalitesinin Değerlendirilmesi ve Coğrafi Bilgi Sistemleri Ortamında Analizi' adlı çalışmasında gölün su kalitesini belirleyerek analizini yapmıştır.

Barlas, vd. (2005), Uluabat Gölü'ndeki sediment üzerindeki ağır metal kalıntılarını tespit etmişlerdir.

Çınar (2005) 'Uluabat Gölü Kıyı ve Adalar Florası' adlı tezinde 2003-2005 tarihleri arasında 1750 bitki toplamıştır ve türlerini belirlemiştir. Çalışmada aynı zamanda sucul ve yarı sucul bitki türleri de tespit edilmiştir.

Dalkıran, vd. (2006), yaptığı çalışmada, Uluabat Gölü'nün ötrofik sığ kesimlerindeki fiziksel ve kimyasal etkileşimlerin insan açısından etkilerini tespit etmişlerdir.

Değerimenci, vd. (2006), Uluabat Gölü'nde çevresel problemlerin çözümleri için kirlilik değerlerinin ortaya konulması şeklinde diagnostik analiz yapmışlardır.

Kökmen ve Arslan (2006), Uluabat Gölü'nde 2004-2005 tarihleri arasında Uluabat (Apolyont) Gölü Oligochaeta faunasının tespiti ve mevsimsel dağılışlarını incelemişlerdir.

Elmacı, vd. (2007), 2003-2004 süresince Uluabat Gölü'nün çeşitli yerlerinden alınan plankton ve sediment örneklerinde ağır metal tespit etmişlerdir.

Iscen, vd. (2007), çeşitli istatistiksel tekniklerle Uluabat Gölü yüzey suyu kalitesinin belirlenmesi üzerine bir tespit yapmışlardır.

Kökmen, vd. (2007), Ağustos 2004-Temmuz 2005 tarihleri arasında gölde yaptıkları çalışmada zoobentosta 33 farklı taksonomik grup olduğunu kaydetmişlerdir.

Yenilmez (2007) 'Uluabat Gölü Su Kalitesinin Modellenmesi' adlı yüksek lisans tezinde, Uluabat Gölü'nü Su Kalitesi Analiz Similasyon Modeli kullanarak modellenmiştir.

Çınar, vd. (2008) ‘Uluabat Gölü’ndeki Kızılkant Popülasyonunun Büyüme Parametrelerinin Araştırılması’ adlı çalışmalarında gölde yaşayan Kızılkant popülasyonunun gelişim özelliklerini incelemişlerdir.

Elmacı, vd. (2008), Uluabat Gölü’nün mikrobiyolojik özelliklerini araştırarak, mevsimsel değişimlerini incelemişlerdir.

Gem (2009) ‘Uluabat Gölü (Bursa) Çevresinde Bulunan Bazı Geçici Sulak Alanlardaki Bentik Makro Omurgasızların Tespiti’ adlı yüksek lisans tezinde Mart-Haziran 2008 ayları arasında örnekleme yapmış ve çalışma sonucunda 52 farklı bentik makro omurgasız taksonu tespit edilmiştir.

Ulukütük, (2009) ‘Uluabat (Apoliyont) Gölü Havzası Potamofaunası-Su Kalitesi ile İlişkisinin Belirlenmesi’ adlı doktora tezinde 19 istasyondan Kasım 2004, Nisan 2005 ve Temmuz 2005 tarihlerinde taban örnekleri toplamış ve incelemiştir. Ayrıca gölün fiziksel ve kimyasal özelliklerini de incelemek için su örnekleri de alınmış olup, analizleri yapılmıştır.

Bulut, vd. (2010) ‘Uluabat Gölü Yüzey Suyu Kalitesinin Değerlendirilmesi’ adlı çalışmalarında su örneklerinin bazı fizikokimyasal parametrelerini incelemişlerdir. Kirliliğin daha çok evsel atıklar ve tarımsal faaliyetlerden kaynaklandığını bildirmiştir.

İleri, (2010) ‘Uluabat Gölü Su ve Sediment Kalitesinin Fiziko-Kimyasal Parametreler Açısından Değerlendirilmesi ve Coğrafi Bilgi Sistemleri Ortamında Analizlenmesi’ adlı incelemesinde gölün su ve sediment kalitesi 2008 Haziran ile 2009 Mayıs tarihleri arasında izlemiş, gölün fiziko-kimyasal özelliklerini tespit etmiştir.

Katip (2010) ‘Uluabat Gölü Su Kalitesinin İzlenmesi’ adlı doktora tezinde bazı ağır metallerin ve bazı iz elementlerinin su kolonu ve yüzey sedimentinde, *Esox lucius* (Turna) ve *Cyprinus carpio* (Sazan) dokularındaki yoğunlaşma seviyelerini incelemiştir. Yapılan analizler sonucunda göl suyunun kalitesi, içme ve kullanma suyu açısından uygun olmadığı, göl suyunun sulama amaçlı olarak kullanılabilceği görülmüştür.

Özer, (2010) ‘Uluabat (Apoliyont) Gölü Kadın Balıkçıların Profili’ adlı yüksek lisans çalışmasında, 2008 Şubat ile 2009 yılı Mayıs dâhil olmak üzere birçok kez

çalışma alanına giderek, balıkçılıkla uğraşan kadınlara anket çalışması uygulayıp, demografik bilgilerini tespit etmiştir.

Katip ve Karaer (2011) ‘Uluabat Gölü Su Kalitesinin Türk Mevzuatına ve Uluslararası Kriterlere Göre Değerlendirilmesi’ adlı çalışmalarında, Uluabat Gölü’nün kirliliğini mevsimsel olarak analiz etmişlerdir.

Sarmaşık, (2012) ‘Uluabat Gölü’nün Hidrodinamik Modellemesi’ adlı tezinde gölü besleyen ve gölün boşalımını sağlayan akarsular ve gölde belirlenen örnekleme noktalarında farklı analizler yapmıştır.

Çınar, vd. (2013) ‘Uluabat (Apolıyont) Gölü’ndeki Balık Faunasının Tespiti, Tür Kompozisyonu ve Ticari Avcılığın Türlerle Göre Dağılımı’ adlı çalışmalarında belirli zaman aralıklarında gölden örnekler alarak tespitler yapmışlardır.

1.3. KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.3.1. Turizmde Hidrografik Kaynaklar

Su, insan yaşamında ne kadar önemli ise turizm de son derece önemli bir yere sahiptir. Günümüzde turistlerin önemli bir bölümünün tatillerini su ile (deniz, göl, okyanus, akarsu, termal kaynak vb.) etkileşim halinde geçirdikleri bilinmektedir. Su, turizm ve turistler için güçlü bir çekim potansiyelidir. İnsanların buldukları yerden başka bir yere seyahat etme nedenleri arasında bulunan su, turistik ürün yelpazesinin en geniş sahaları arasındadır. Su, ayrıca birçok alternatif turizm türlerini de içinde barındırır.

Fiziki Coğrafya’nın yardımcı bilim dalı olan Hidrografya (Sular Coğrafyası), coğrafyanın sularla ilgili konularını inceler. Suların turizm amacıyla değerlendirilmeyen alanları yok gibidir. Yeraltı suları, kaynaklar, akarsular, göller, denizler ve okyanuslar turizm amaçlı değerlendirilmektedirler. Spor turizmi, yat turizmi, sağlık turizmi, akarsu turizmi, deniz (kıyı) turizmi gibi insanları eğlenmeye ve dinlenmeye yönelten bu turizm türleri hidrografik elemanlara bağlı olarak sürdürölmektedir (Doğanay ve Zaman, 2013). Türkiye’deki göller, çevresindeki doğal ve kültürel turizm öğeleriyle göl turizmi için elverişli sahaları oluştururlar.

Uluabat Gölü de göl turizminin dışında sahip olduğu doğal, kültürel ve tarihi kaynaklarıyla birçok turizm türüne ev sahipliği yapmaktadır.

1.3.2. Göl Turizmi ve Özellikleri

Yeryüzünün % 70,8'e yakın bir kısmı sularla kaplı bulunmaktadır. Geniş ve derin çanakları doldurmuş olan su kütleleri okyanus ve denizleri oluşturmaktadır. Yeryüzünün geri kalan %29,2'lik kısmı ise karalardan oluşur. Bu kara parçalarının üzerlerinde de okyanus ve denizler gibi, farklı boyutlara sahip su kütleleri mevcuttur. Tektonik hareketler sonucunda yeryüzünde meydana gelen çukurların ve çanakların su ile dolması gölleri oluşturmuştur (Hoşgören, 2013).

Göller başlı başına birer doğa harikaları olmalarının yanı sıra birer doğa turizm potansiyel merkezi yani turistik potansiyel çekim gücüne sahip olan alanlardır. Bu alanlarda turizm faaliyeti başlamadan önce belirli konuların hallolması gerekmektedir. Bu konular arasında ulaşım ve sahadaki altyapı eksiklerinin giderilmesi en önemlileridir. Bunun yanında gelen ziyaretçilerin yeme-içme, konaklama, dinlenme gibi amaçlarla kullanacağı tesislerin de olması gerekmektedir. Söz konusu bu hizmetlerin verilmiş olması kaydıyla esas çekim gücü göller olan ve bu çekim gücü potansiyelinden kaynaklanan turizm tipi göl turizmi diye adlandırılır (Doğanay ve Zaman, 2013).

Göller, özellikle son yıllarda kalabalık yerleşim yerlerinin yakınında veya dışında kalan turizm sahalarını oluşturmaktadır. Doğal görünüşü, vejetasyon varlığı, canlı toplulukları, sakin ortamları göllere çekicilik katmaktadır. Bazı göller, milli parklar adı altında korumaya alınmıştır. Milli parklar, doğal ve kültürel güzellikler, göllerin ekonomik olarak değerli olmasını sağlamıştır. Son zamanlarda göllerin çevresinde konaklama hizmetlerinin gelişmesi de göl turizmine fayda sağlayan etkenler arasındadır (Yalçiner Ercoşkun, 2005).

Dünya nüfusunun yoğun olarak artış gösterdiği son zamanlarda sosyal ve ekonomik hayatta meydana gelen değişimler insanlar üzerinde olumsuz bir etkiye de sebep olmuştur. Kalabalık şehirler, gürültü ve çevre kirlilikleri insanların yaşam standartlarını düşürmektedir. Bu gibi olumsuzluklardan kaçmak isteyen kişiler doğayla iç içe, sakin ve farklı alanlarda turizm türlerini barındıran gölleri ziyaret etmektedirler.

Başlıca çekim kaynağı su olan deniz turizmi ve göl turizmi de birbirinden farklı özelliklere sahiptir. Deniz kıyıları daha çok kişi tarafından tercih edildiğinden kalabalık ortamları oluştururken, göl kıyıları daha az kişi tarafından tercih edilir. Deniz turizminde etkinlikler yapılırken su dışına çıkılmaz. Fakat göl turizmi kapsamı altında su dışında, doğaya dayalı birçok farklı aktivite yapılmaktadır (Doğaner, 2001). Bu yüzden göl ve yakın çevreleri kendilerine özgü doğal ortamlarıyla, yoğun iş temposu ve şehir merkezlerinin gürültüsünden kaçıp kafa dinlemek isteyenler için cazibe noktalarıdır.

Uluabat Gölü, Bursa'nın turizm potansiyeli yüksek olan ve benzersiz bir doğal güzelliğe sahip olan gölüdür. Gerek gölün doğal çekicilikleri gerekse göl çevresinde yer alan yerleşim alanlarının zengin tarihi ve kültürel değerleri, Uluabat Gölü ve yakın çevresini gezilmesi gereken önemli bir turistik yer haline getirmektedir.

1.3.3. Dünyada ve Türkiye’de Göl Turizmi

Günümüzde insanlar turizm faaliyetlerini gerçekleştirirken doğal çevreyi korumanın bilincinde olarak hareket etmektedirler. Kendilerinin yarar sağladığı çevrenin, gelecekteki insanlar için de doğru bir şekilde kullanılmasını istemektedirler. Turizm kapsamında, ekolojik çevrenin, turizm öğelerinin bozulmaması ve yok olmaması gelecek nesiller için var olması arzusu içinde olmaları turizmin sürdürülebilirliği açısından önemlidir.

İnsanlara, turizm kavramının sizde uyandırdığı ilk kelimeler nedir diye sorulsa, çoğunluğunun vereceği cevap deniz, kum ve güneş olacaktır. Fakat deniz (kıyı) turizmi milyonlarca insan tarafından tercih edildiğinden dolayı insanlar farklı turizm türlerine doğru yönelmişlerdir. Flora turizmi, ornito-turizm, tarım (agro) turizmi, göl turizmi, ekoturizm gibi kişi sayısı bakımından daha az yoğunluk gösteren turizm faaliyetlerini tercih etmeye başlamışlardır (Çontu, 2006).

Göl turizmi, deniz turizmi kadar gelişmiş olmasa da tercih edenlerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Eski çağlarda da turizm kelimesinin karşılığı deniz olsa da seyahat eden kişiler gölleri soyut anlamda tasvir etmişlerdir (Yalçiner Coşkun, 2005). Özellikle Avrupa Kıtası’nda son zamanlarda önemi git gide artan göl turizmi için birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar daha çok gelen turistlerin gidecekleri yerler hakkında bilgi alması ve gidecekleri yere daha çabuk ulaşmaları açısından kolaylık

sağlamaktadır. Bunun yanında birbiriyle bağlantılı olan göller varsa bunlar arasında ulaşımı sağlamak için turlar düzenlenmektedir (Ryhanen, 2001).

Gölün bulunduğu yerin yakın çevresi ve merkezinin konumu da turistler için potansiyel bir çekim konusudur. Turistler, farklı doğal oluşumları yükseltisi fazla olan yerlere çıkarak göl manzarasına hâkim olma arzusundadırlar (Yalçiner Ercoşkun, 2005). Örneğin; Nepal'deki Panch Pokhari Gölü (5.494 m), Bolivya'daki Laguna Blanca (Fotoğraf 1) ve Verde (4300 m), Burdur'daki Salda Gölü (1193 m) gibi birçok göl turizmi merkezlerinden olup doğa manzaralarıyla turistleri kendilerine çekmektedir.

Fotoğraf 1. Laguna Blanca ve Verde Gölleri (Bolivya)

(**Kaynak:** www.orangesmile.com)

Göl turizmini etkileyen diğer bir faktör de iklimdir. Gölün bulunduğu bölgenin iklimi, gölün fiziksel özelliklerinin yanı sıra göl çevresinde var olan bitki ve hayvan varlığını da etkiler (Yalçiner Ercoşkun, 2005). Hazar Gölü, Kanada'daki Ontario Gölü, Ardahan'daki Çıldır Gölü (Fotoğraf 2) gibi kışın donan göller kış turizmi için tercih edilen çekim noktalarıdır.

Fotoğraf 2. Çıldır Gölü Üzerinde Atlı Kızakçılar (Ardahan)

(Kaynak: www.cildirgolu.com)

Göl ve yakın çevresinin bulunduğu alanın koruma altına alınmış olması göllere ayırt edici bir özellik kazandırmaktadır. Gölün çevresinde bulunan doğal kaynaklar, milli parklar, tarihi ve kültürel değerler gibi birçok özellik gölün tanıtımında oldukça etkilidir. Hırvatistan'ın Plitvice Gölü, çalışma alanı olan Uluabat Gölü gibi sayısızca göl ve yakın çevresi koruma altına alınmış olup yüksek turizm potansiyeline sahip alanlardır.

Gölleri, doğal güzelliklerinin yanı sıra kültürel geçmişinden taşıdıkları izler de değerli kılmaktadır. Çevresindeki yerleşim merkezlerinde yapılan festivaller, tarihi kalıntılar, etkinlikler de gölün popülerliğini artırır. Avrupa'da göllerin çevresinde ve içerisinde yer alan eski dönemlerden kalan kaleler ve şato tarzı yapılar göl turizmine büyük katkı sağlamaktadır (Yalçiner Ercoşkun, 2005) (Fotoğraf 3).

Fotoğraf 3. İsviçre ve İtalya arasındaki Maggiore Gölü

(Kaynak: www.directbooking.com)

Turizmin gelişmesi için var olan doğal ve kültürel varlıkların yanında tanıtımının yapılması, ulaşım ve konaklama sorunlarının çözülmesi gerekmektedir. Bu tür yerlerin ulaşımının kolay olması ve konaklamanın herkese hitap etmesi turistlerin gölü ziyaret etmeleri için olumlu bir etken oluşturmaktadır.

Türkiye’de göller, hem görsellikleriyle hem de sulak alan olmalarının bir getirisi olarak zengin biyolojik ortamlarıyla çeşitli turizm aktivitelerini kendilerine çekmektedirler. Uluabat Gölü gibi birçok gölün de bünyesinde barındırdığı kuşlar, özellikle ornitolojiye meraklı ziyaretçilerin ve doğaseverlerin bu alanlara gelip bu güzellikleri fotoğraflanmasına olanak sağlamaktadır. Ayrıca göller, sportif olta balıkçılığı, doğa yürüyüşü, kamp kurma ve karavan turizmi gibi etkinliklerin yapılmasına uygun ortamlara sahiptirler. Göller ve çevresindeki flora varlığı da özellikle botanik turizmine ilgi duyan ziyaretçiler için çekim noktası oluşturabilmektedir (Bekdemir ve Sezer, 2016).

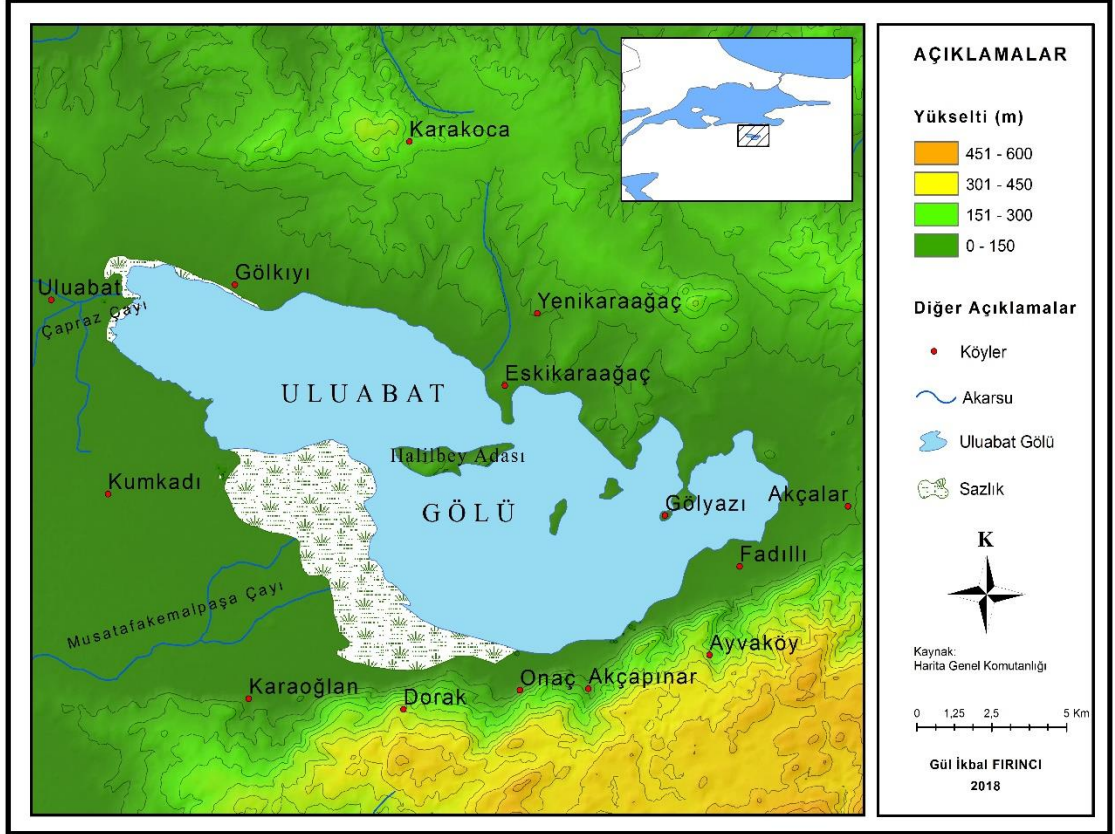
Fotoğraf 4. Gölyazı Köyünden Uluabat Gölü

Türkiye’de göl turizmi son zamanlarda (Uzungöl hariç) artış göstermekte olup, göller turist çekim merkezleri haline gelmiştir. Göl ve yakın çevresinde yapılan aktiviteler bu alanları cazip hale getirmekle beraber insanlarda doğal çevreyi koruma ve sahiplenme bilincini uyandırmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2.1. ULUABAT GÖLÜ VE YAKIN ÇEVRESİNİN GENEL COĞRAFI ÖZELLİKLERİ

2.1.1. Fiziki Coğrafya-Turizm Etkileşimi

Harita 2. Uluabat Gölü'nün Fiziki Haritası

2.1.1.1. Göl ve Yakın Çevresinin Jeolojik ve Jeomorfolojik Özellikleri

Uluabat Gölü, III. zaman (Tersiyer) sonlarında IV. zaman (Kuaterner) başlarında Marmara Denizi'nin güneyinde meydana gelen tektonik hareketler sonucunda oluşmuştur. Tektonik alçalma sonucu meydana gelen çöküntünün sadece bir bölümünü oluşturan Uluabat Gölü havzası, bu çöküntü doğrultusuna uygun olarak doğu-batı yönünde uzanmaktadır (Akbulut, 2004).

Gölün oluşumuyla ilgili farklı görüşler mevcuttur. Yapılan incelemelerdeki paleontolojik verilere göre Uluabat'ın Tersiyer döneminde oluşmuş olan Sarmatik İç Denizi'nin kalıntısı olabileceği fikri ortaya çıkmıştır (Artüz ve Korkmaz, 1981).

Tektonik hareketler sonucu oluşan göl havzası ile birlikte Manyas, Sapanca ve İznik çanakları da meydana gelmiştir. Mindel öncesi tatlı ve hafif acı su dönemidir ve eski öksin havzası oluşumu mevcuttur. Riss öncesi dönemde ise Trakya yükselmiştir. Riss-Würm ara buzul döneminde tatlı su karakterli Marmara sularının bugünküne oranla 12-15 m yükselmesi ile Akdeniz formlarından *Tapes* ve *Cardium* faunası Marmara'ya yerleşmiştir. Würm I döneminde ise acı su dönemidir ve yeni öksin havzası oluşmuştur. Marmara denizi sularının 90 m'ye inmesi sonucu Akdeniz ile olan bağlantı kopmuş, bölgeye *Ibreissena-rostriformis* faunası yerleşmiştir. Würm II öncesinde ise Marmara suları tuzlaşmaya başlamış, tatlı su formları ise sığınak oluşturan iç sulara göçmüştür. Würm II-III ara döneminde ise Marmara Bölgesi Akdeniz suları ile kaplanmış, Marmara'nın o dönem için karakteristik *dreissensiarostriformis* faunasının ortadan kalkışına neden olan tuzluluk yükselişi görülmüş, bölgeye denizel mercanlar ve sıcak su formları yerleşmiştir. Würm III döneminde, Marmara suları 5 metre alçalmış, Sakarya üzerinden Karadeniz ile olan bağlantı kopmuştur. Buzul dönemi sonunda Uluabat, Manyas ve Sapanca Gölleri Marmara Denizi'nden ayrılmıştır. Bu göller bölgesinin bazen deniz suları altında kaldığını, bazen de koparak göl durumuna geldiğini belirtmektedirler. Başlangıçta yüzey sularının denizden yükseklikleri aynı olan göller, taraçaların güneye kıvrılmaları sonucunda yükseklikler kazanmışlardır (Artüz ve Korkmaz, 1981).

Pfannenstiel, Deveciyan ve Kosswig, Sarmatik Denizi'nde yer alan birçok farklı balık ve bitki türünün, Marmara Denizi'nin tatlı sudan tuzlu suya geçiş döneminde bünyesinde var olmasını kanıt olarak göstermektedir (Dalkıran, 2001).

Demirhindi de gölün Sarmatik Denizi'nin kalıntısı olduğu görüşündedir. Göl suyunun özellikleri ve içerisinde deniz yaşamına adapte olmuş canlı türlerinin gölde bulunmasını kanıt olarak göstermiştir (Demirhindi, 1972).

A. Philipson ve E. Lahn, Uluabat ve yakınında yer alan Manyas Gölü'nü tektonik hareketler sonucunda meydana gelen dört adet çanakdan içerisi alüvyon

malzemeye dolmayan yerler olarak belirtmiştir. Alüvyon malzemeye kapanan çanaklar ise günümüzde Bursa ve Gönen ovalarıdır (Karacaoğlu, 2001).

Gölün jeolojisi hakkında bunlar gibi başka düşünceler de vardır. Sonuç olarak göl tektonik hareketler sonucunda meydana gelmiştir. Göl özelliğini kazanmasında yakın çevresinde yer alan akarsuların faaliyetleri büyük önem taşımaktadır (Anonim, 1998).

2.1.1.2. Göl ve Yakın Çevresinin Klimatik Özellikleri

Uluabat Gölü ve çevresinde genel olarak görülen iklim özellikleri Karacabey Meteoroloji İstasyonunun verilerine göre şöyledir; yıllık ortalama sıcaklık 15,5 °C dir. Ortalama sıcaklık yıl içerisinde 5 °C'nin altına düşmemektedir. Yağış daha çok kış aylarında görülmektedir. Yaz ayları kurak geçmektedir. En yüksek sıcaklık 2007 yılının Haziran ayında 43 °C, en düşük sıcaklık ise 2016 yılının Aralık ayında -28,4 °C ölçülmüştür.

Uluabat Gölü tek bir iklime sahip değildir. Bu alanda Akdeniz, Marmara, Karasal ve Ilıman iklim özellikleri görülmektedir. Bunun sonucu olarak göl havzasında yağışların kış ve bahar aylarında görülmesi dışında havzanın her yerinde diğer hava olayları aynı şekilde cereyan etmemektedir. Hava sıcaklığı, aşağı havzada ılıman iklim karakteri gösterirken, yukarı havzada karasal iklim karakterine bürünmektedir. Aşağı-yukarı havza değişimi, yağış konusunda da yağışın türü açısından göze çarpmaktadır. Aşağı havzada yağmur hâkim yağış türü olurken, yukarı havzaya doğru yağış türü kış mevsiminde kara dönüşmektedir (Meriç vd., 1994).

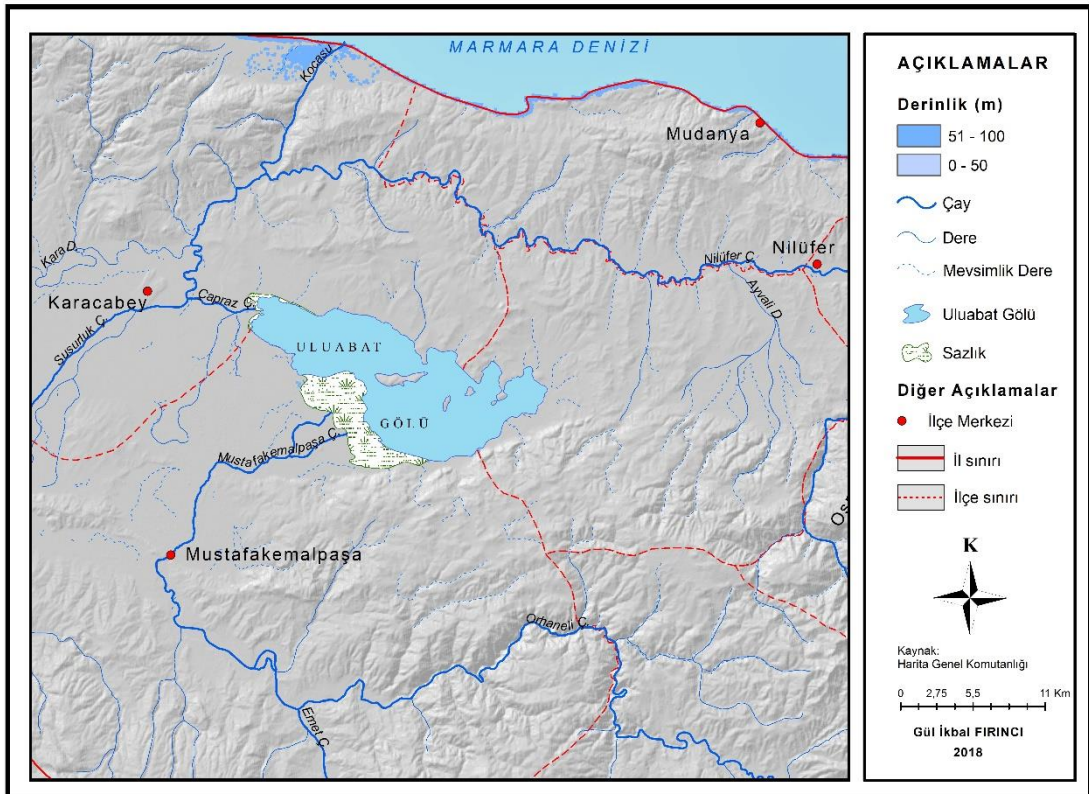
Karacabey Meteoroloji İstasyonunun on yıllık (2007-2017) verilerine göre yıllık yağış ortalaması 580 mm'dir. En az yağış 2,7 mm ile Temmuz ayında, en çok yağış ise 84 mm ile Ocak ayında gerçekleşmiştir. Buharlaşmanın ise 172 mm ile en çok Ağustos ayında, en az buharlaşmanın ise 1,2 mm ile Mart ayında görüldüğü saptanmıştır.

Araştırma sahasının hâkim rüzgârı lodostur. Diğer rüzgârlar pek etkili değildir. Devlet Meteoroloji İşleri raporlarından çıkan sonuçlara göre gölde hâkim olan rüzgâr kuzey-güney yönünde, 2.derece hâkim rüzgâr ise güneybatı- kuzeydoğu yönündedir. Üçüncü derecede önemli rüzgâr yönü ise hâkim rüzgârın doğrultusunda fakat tersine

güney-kuzey yönündedir. Bu verilere göre rüzgârlı günlerin esinti doğrultusunun kuzey-güney yönünde olduğu söylenebilir (Torunoğlu vd., 1989). Bu nedenle, özellikle gölde öğleden sonra dalga oluşmaktadır.

2.1.1.3. Göl ve Yakın Çevresinin Hidrografik Özellikleri

Türkiye'nin kuzeybatısında, Marmara Bölgesi'nde yer alan araştırma sahası en önemli sulak alanlardan biridir. Gölü besleyen en önemli kaynak gölün güneyinden giriş yapan Mustafakemalpaşa Çayı'dır. Gölün gideğeni ise Çapraz Çay (Uluabat Deresi) vasıtasıyla gölün batısından gerçekleşmektedir. Susurluk Nehri, Karacabey ovasını geçmeden önce Çapraz Çay (Uluabat Deresi)'i bünyesine katarak daha sonra batıdan Karadere'yi, doğudan Nilüfer Çayı'nı alıp, kendi yardığı boğazdan geçerek Marmara Denizi'ne dökülmektedir. Bazı dönemlerde gölün su seviyesinde meydana gelen azalmalardan dolayı Çapraz Çay (Uluabat Deresi) terk akış göstererek gölü beslemektedir (Harita 3).

Harita 3. Uluabat Gölü'nün Hidrografi Haritası

Gölün beslemesinde önemli bir yere sahip olan Mustafakemalpaşa Çayı'nın debisinde meydana gelen değişiklikler Uluabat Gölü'nün yıl içerisindeki su varlığında etkili olmaktadır. Yağış, buharlaşma ve göl sularının tarımsal faaliyetler için kullanılması gibi faktörler de gölün debisi üzerinde etkilidir (Anonim, 2007).

Uluabat Gölü havzasının sahip olduğu potansiyel su 2060×10^6 / m³ yıldır. Uluabat'ın ortalama derinliği 2,5 m'dir (Aksoy vd., 2002). Doğal ve beşeri faktörlerden etkilenen gölün yüzey alanı farklı boyutlar kazanmaktadır. Göl alanı, en fazla 240 km², en az 135 km² olarak ölçülmüştür (Katip, 2010).

Uluabat Gölü'nü besleyen Mustafakemalpaşa Çayı'nın getirdiği alüvyon malzemenin gölün güneybatısında birikmesiyle bir delta oluşmuştur. Göl içerisinde farklı alanlara sahip olan 8 adet ada bulunmaktadır (Aksoy vd., 2002) (Tablo 1).

Tablo 1. Uluabat Gölü İçerisindeki Adalar ve Alanları (Aksoy vd., 1998)

Adanın Adı	Adanın Alanı (ha)
Halilbey Adası	231,34
Mutlu Adası	32,98
Terzioğlu Adası	27,45
Arifmolla Adası	6,5
Bulut Adası	4,4
Büyükkerevit Adası	0,58
Heybeli Adası	0,58
Kerevit Adası	0,4
Toplam	304,23

Gölün potansiyel hidrojen (pH) değerinin 7'den yüksek olmasının nedeni, içerisinde var olan minerallerden kaynaklanmaktadır (Elmacı vd., 2010). Bu durum gölde alkali koşulların daha fazla olduğunu göstermektedir.

Göllerde çözünmüş oksijen oranının fazla olması göldeki canlı hayatının kaliteli bir şekilde sürmesini sağlamaktadır. Uluabat Gölü'nde bu oran normal seviyeden yüksek olduğundan canlı yaşamı için uygun bir ortam sunmaktadır (Dişli vd., 2004).

Uluabat Gölü'ne atıkların bırakılması gölün fosfor ve biyolojik oksijen ihtiyacı değerlerinin oranlarındaki artışın başlıca sebebidir. Bu durum da biyoçeşitliliği olumsuz yönde etkilemektedir (Anonim, 2004).

Yapılan analizler sonucunda gölün tuzluluk ve iyot oranı orta seviyededir (Uslu ve Türkman, 1987; Anonim, 1991). Özellikle iyot oranının varlığında, göl çevresinde tarımsal faaliyetlerin yapılması ve insanların yaşamlarını sürdürebilmeleri için evler inşa etmesi etkili olmuştur (Şengül ve Müezzinoğlu, 2005).

2.1.1.4. Göl ve Yakın Çevresinin Flora ve Faunası

Uluabat Gölü, bitki ve hayvan türleri yönünden ülkemizin en zengin göllerinden biridir. Gölde biyoçeşitliliğin yüksek olması, gölde yaşayan birçok canlı için besin kaynağı oluşturmaktadır. Uluabat Gölü, zengin biyoçeşitliliğe sahip olması ve önemli bir kuş göç yolu üzerinde olması nedeniyle, 1998 yılında Ramsar Sözleşmesi'yle koruma altına alınmıştır.

Gölde 21 değişik balık türü bulunmaktadır. Göl çevresinde yaşayan yöre halkının büyük çoğunluğu balıkçılık yaparak, kalan kısmı ise tarım ürünleri yetiştiriciliği ve hayvancılık yaparak geçimlerini sağlamaktadır (Çağırankaya vd., 2013). Uluabat'ta yoğun olarak bulunan turna (Fotoğraf 5) ve sazan balıkları maddi kazanç sağlar iken diğer balıklar da ihtiyaç dâhilinde avlanmaktadır. Miktar bakımından önem arz etmese de yayın, tatlı su kefali ve kızılkanat balıkları (Fotoğraf 6) da balıkçıların avladığı diğer balıklar arasındadır. Önceki zamanlarda yılan balığının gölde yoğun olarak bulunduğu fakat son yıllarda görülmediği belirtilmektedir (Anonim, 1988).

Fotoğraf 5. Uluabat Gölü'nde Avlanılmış Turna Balığı

Fotoğraf 6. Gölde Tutulmuş Kızılkanat Balığı

Geçmiş dönemlerde kerevit balığı (Fotoğraf 7), ülkemizin kerevit üretiminin büyük bir kısmını karşılamaktaydı. Fakat balıklarda görülen mantar hastalığı bu türün yok olmasına sebep olmuştur. Son yıllarda hastalığın izleri kalkınca kerevitler tekrardan gölde varlığını sürdürmektedir (Karacaoğlu, 2000).

Fotoğraf 7. Gölde Tutulmuş Kerevitler

1999 yılında Gölyazı Su Ürünleri Kooperatifi, göldeki balık avcılığının ekonomik olmadığını düşünerek İsrail sazani yavrularını göle bırakmıştır. Gölde aşırı üreyen İsrail sazanelerinin yoğunluk kazanması göldeki diğer balık türlerinin azalmasına sebebiyet vermiştir (Emiroğlu vd., 2009). Ayrıca su yılanları, özellikle Halilbey Adası'nda mevcut olup, bol miktarda kurbağanın da gölde bulunduğu tespit edilmiştir (Artüz ve Korkmaz, 1981).

Anadolu, sıcak ve soğuk kuşakların arasında bulunduğu için kuşların göç yolu üzerindedir. Uluabat Gölü, dünya çapında yok olma tehlikesi altında olan kuş türlerinden küçük karabatağın, tepeli pelikanın (Fotoğraf 8), bıyıklı sumrunun, pasbaş paktanın (Fotoğraf 9) ülkemizdeki en önemli üreme alanıdır. Bu türlerin dışında Uluabat Gölü'nde 85 türden 5000 çift civarında üreyen kuş bulunmaktadır. Uluabat Gölü kış ortası, su kuşu sayımlarına göre 1996 yılında gölde 429.437 adet su kuşu sayılmış iken 1999 yılında bu sayı 288.452 ve 2001 yılında 42.951 olarak gerçekleşmiştir. 2002 sayım sonuçları yaklaşık 25.000 civarındadır (Karacaoğlu, 2000), 1996 yılında kaydedilen 429.437 adet kuş sayısının, 1970'ten bu yana Türkiye'de bir sulak alanda kaydedilmiş en yüksek sayı olduğunu bildirmiştir (Katip, 2010).

Fotoğraf 8. Uluabat Gölü'ndeki Tepeli Pelikan

(Kaynak: Alper Tüydüş Arşivi)

Fotoğraf 9. Uluabat Gölü'ndeki Pasbaş Paktalar

(**Kaynak:** www.trakus.org)

Araştırma sahası sahip olduğu doğal özellikleri ile kendine özgü vejetasyonun oluşmasına olanak sağlamıştır. Bu sahada sulak alanlar geniş bir yer kapladığı için hidروفit bitkiler bakımından zengindir. DSİ I. Bölge Müdürlüğü'nün 1997 yılında Uluabat Gölü yabancı su otları ile ilgili hazırladığı raporda 26 bitki türü verilmiştir. Çevre Bakanlığı'nın Uluabat Gölü'nü tanıtıcı kitabında belirtilen türlerle beraber gölde belirlenmiş 37 sekonder su bitkisi mevcuttur (Anonim, 1988). Artüz ve Korkmaz (1981), çalışmalarında 19 bitki türünü listelemişlerdir. En son Seçmen ve Leblebici (1996), 56 bitki türü belirtmişlerdir (Çınar, 2005).

Nilüfer yatakları, Uluabat Gölü'nün tüm kıyı çevresinde geniş yer kaplamaktadır. Ayrıca bu sahada sazlıklar, söğütler, ılgınlar, hidروفit bitkiler fazlaca görülür. Bütün sulak alanlarda olduğu gibi Uluabat Gölü'nde de bulunan bitki örtüsünün baskın türleri kamış ve sazdır (Katip, 2010). Gölün doğu ve kuzeydoğusunda göl soğanları mevcuttur. Özel bir tür olan Hüdaverdi otu, Fadıllı köyünde yetişmektedir. Gölü besleyen Mustafakemalpaşa (Kirmasti) Çayı'nın gölde oluşturduğu delta sahasında söğüt ve ılgınlar yoğun olarak görülmektedir (Karacaoğlu, 2000).

Fotoğraf 10. Göl Yüzeyini Kaplayan Nilüferler

(Kaynak: www.mustafakemalpasa.bel.tr)

2.1.2. Beşeri Coğrafya-Turizm Etkileşimi

2.1.2.1. Nüfus-Turizm Etkileşimi

2.1.2.1.1. Göl Çevresindeki Yerleşmelerin Nüfus Özellikleri

Belli bir sayım gününde, belli bir ülke ya da bölgede belirlenen toplam insan sayına nüfus denir. Nüfus, bulunduğu doğal çevreyi etkiler ve doğal çevreden etkilenir. Ülke ekonomisinin büyümesinde doğal çevre faktörlerinin yanı sıra beşeri faktörlerin de etkisi büyüktür. Bir alanda bulunan nüfusun niceliğinin fazla olması o sahadaki ekonomik büyüme üzerinde tek başına etkili olmaz iken nüfusun çeşit alanlardaki nitelikleri ekonomik şartlar üzerinde etkilidir (Güngördü, 2011).

2.1.2.1.1.1. Karacabey İlçesi Köyleri Nüfus Özellikleri

Karacabey ilçesinin Uluabat Gölü çevresinde ele alınan 5 köyünün nüfus özellikleri şöyledir:

Tablo 2. Karacabey İlçesinde Ele Alınan Köyler ve Nüfusları (TÜİK)

	Eskikaraağaç	Uluabat	Gölkıyı	Yenikaraağaç	Karakoca
1940	304	888	-	586	906
1955	401	989	-	861	1267
1960	406	929	-	996	1356
1965	424	992	-	1132	1425
1975	383	1045	205	1109	1643
1980	402	1057	235	1208	1994
1985	380	1047	179	1223	1700
1990	352	1075	224	1212	1721
1997	318	910	171	1867	2514
2000	333	977	204	1037	1653
2013	212	609	163	784	1014
2017	193	509	169	664	894

Uluslararası Leylek Şenliği ile yeniden canlanan Eskikaraağaç köyünde, 1923 yılında Türkiye ile Yunanistan arasında yapılan mübadele sonucunda köydeki Ortodoks yerli halkının köyü terk etmesiyle, köye Yunanistan'dan gelen Türk göçmenler yerleştirilmiştir. 1940 yılında nüfusu 304 olan köyde, 1965 yılına kadar artış meydana gelmiştir. Köyün Bursa'ya yakın olması sebebiyle köyden kente yoğun göç başlamıştır. 1980 yılında 402 olan nüfus 2017 yılına gelene kadar yüksek oranda düşüş göstermiştir (Tablo 2).

Tarihi ve kültürel mirası ile en önemli bir yere sahip olan Uluabat köyünde, 1940 yılında nüfus 888 iken 1955-1965 yılları arasında dalgalı seyir göstermiştir. 1975 yılında 1045 iken 1990 yılında az bir artışla 1075 olmuştur. En parlak döneminde nüfusu iki bini geçmeyen köyde, köyden kente yaşanan göçler nedeniyle, 1990 yılından günümüze kadar nüfus oranında azalmalar meydana gelmiş olup, 2017 yılı nüfusu 509'a kadar düşmüştür (Tablo 2). Yaşanan göçler sonucunda köyde şuanda Çerkezler, Abhazlar ve Türkler bir arada yaşamaktadır.

Uluabat Gölü yakın çevresinde yer alan Gölkıyı köyü, 1949-1950 yılları arasında Bulgaristan'dan gelen muhacirlerin köye yerleştirilmesi ile 1951 yılında Bulgaristan'ın, Rusçuk'un Irbake, Filibe'nin Gövren, Şumnu'nun Damargöz köyleri ile Kırcaali bölgesinden gelen 50 hane göçmen tarafından iskân edilmek üzere kurulmuştur. Köyün 1975 yılı öncesi nüfus verileri bulunmamaktadır. 1975 yılında nüfusu 205 olan köyde, nüfus daha sonraki yıllarda küçük dalgalanmalarla artış ve azalma göstermiştir (Tablo 2).

Yenikaraağaç köyü, 1923 yılında Türkiye ile Yunanistan arasında yapılan mübadele sonucu Yunanistan'ın Drama ve Selanik kentinden gelen Türk göçmenler tarafından Eskikaraağaç köyünün yakınlarında kurulmuştur. Köyün nüfusu 1940 yılında 586 iken 1955-1985 yılına kadar artış meydana gelerek 1223'e yükselmiştir. 1990 yılında 1212 gibi küçük bir azalma sonrasında, 1997 yılında 1867'ye yükselerek en yoğun olduğu dönemi yaşamıştır. Köyden kente yaşanan göçler nedeniyle, 2000 ve 2013 yıllarında azalma meydana gelmiş olup, 2017 yılı nüfusu 664'e düşmüştür (Tablo 2). Günümüzde köyde Yunanistan ve Bulgaristan'dan gelen Türk göçmenler yaşamaktadır.

Karakoca köyünde, Kurtuluş Savaşı sonunda Rumların köyü terk etmesiyle, 1924 senesinde Yunanistan'ın Langaza ve Drama'nın Rapeş köyünden gelen göçmenler yerleştirilmiştir. 45 hane Dramalı, 135 hane kadar da Langaza göçmeni iskân edilmiştir. Köyde, 1530 tarihli tahrirat defterine göre 31 hane yaşamaktaydı. 1895 ve 1908 Salnamesi'ne göre 126 ev bulunan köyde 1940 senesinde 906 kişi yaşamaktaydı. 1955-1980 yılına kadar nüfus sürekli artış göstermiştir. 1997 yılında 2514 nüfusu ile en parlak dönemini yaşamış, günümüze kadar ise köyden kente yaşanan göçler nedeniyle, azalmalar meydana gelerek 2017 yılında 894'e kadar düşmüştür (Tablo 2).

2.1.2.1.1.2. Nilüfer İlçesi Köyleri Nüfus Özellikleri

Nilüfer ilçesinin Uluabat Gölü çevresinde ele alınan 4 köyünün nüfus özellikleri şöyledir:

Tablo 3. Nilüfer İlçesinde Ele Alınan Köyler ve Nüfusları (TÜİK)

	Gölyazı	Ayvaköy	Akçalar	Fadılı
1940	1332	195	1331	349
1955	1053	230	1498	407
1960	1273	228	1689	486
1965	1330	191	2144	484
1975	1556	195	2385	473
1980	1900	188	2251	493
1985	1750	166	2393	502
1990	2186	167	2444	593
1997	1768	149	2503	584
2000	1501	159	2921	525
2013	1501	159	2921	410
2017	1391	134	3954	395

Uluabat Gölü'nün kıyısında yer alan Gölyazı köyü, 1924'teki mübadele öncesinde, Rum nüfusunun ağırlıklı olduğu bir kasaba idi. Rumların köyü terk etmesinden sonra, 1923 yılında Türkiye ve Yunanistan arasında yapılan mübadele anlaşması gereği, Selanik ve Yunanistan'ın Makedonya sınırındaki Manastır bölgesinden gelen Türklerin bir kısmı Apolyont'a yerleştirilmiştir (Ulutaş, 2014).

Tablo 3'te görüldüğü üzere, nüfus 1940 yılında 1332 iken 1955 yılında 1053'tür. 1960-1980 arasında sürekli artış gösteren nüfus 1985 yılında 1750'ye düşmüştür. 1990 yılında 2186 nüfusu olan köyde, yaşanan göçler nedeniyle, 1997 yılında 1768, 2000 yılında 1501'e kadar düşerek, 2017 yılında 1391 kişi sayısına kadar inmiştir.

Köy sakinlerinin büyük çoğunluğunu yaşlı nüfus oluşturan Ayvaköy'ünde nüfus 1940 yılında 195, 1955'te 230, 1960'ta 228'dir. 1965 yılından sonra nüfus günümüze kadar sürekli azalma göstermiş olup, 2017 yılı nüfusu 134 kişi olmuştur. Köydeki nüfusun sürekli azalmasının başlıca sebebi gençlerin köyden kente göç etmesi ve yaşamlarını kentte sürdürmesidir (Tablo 3).

Geçmiş dönemlerde çevre köyler açısından bir merkez konumunda olan Akçalar köyünde 1907 yılı Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi'ne göre, 224 hane var idi. Kurtuluş Savaşı sırasında Yunanlılarca tahribata uğrayan köyde 1927 yılında 1279 kişi yaşamaktaydı. Köyde 1940 yılında nüfus 1331 iken 1980 yılına kadar sürekli artış göstererek 2385'e ulaşmıştır. 1980 yılında 2251'e düşen kişi sayısı 2017 yılına kadar artış göstermiş olup 3954'e yükselmiştir (Tablo 3). Yerli halk dışında 50 hane kadar Bulgaristan'dan gelen göçmenler de köyde yaşamını sürdürmektedir.

Fadıllı köyünde, 1907 tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi'ne göre 33 hane bulunmaktaydı. Köyde, 1940 yılında nüfus 349 iken 2000 yılına dek sürekli artış göstererek 584'e ulaşmıştır. Köyden kente yaşanan göçler nedeniyle, 2000 yılında 525'e düşen kişi sayısı 2017 yılında 395'e kadar düşmüştür (Tablo 3).

2.1.2.1.1.3. Mustafakemalpaşa İlçesi Köyleri Nüfus Özellikleri

Mustafakemalpaşa ilçesinin Uluabat Gölü çevresinde ele alınan 5 köyünün nüfus özellikleri şöyledir:

Tablo 4. Mustafakemalpaşa İlçesinde Ele Alınan Köyler ve Nüfusları (TÜİK)

	Kumkadı	Karaoğlan	Dorak	Onaç	Akçapınar
1940	795	861	211	224	171
1955	1129	1195	258	262	220
1960	1105	1415	275	254	329
1965	1094	1388	271	274	277
1975	1160	1373	240	250	252
1980	1236	1352	250	243	239
1985	1181	1391	234	250	223
1990	1186	1387	228	258	227
1997	962	1311	168	202	271
2000	1022	1274	183	233	173
2013	809	928	147	205	149
2017	735	838	134	163	149

Sultan I. Murad'ın vakıf köyü olan Kumkadı köyünde 14 hane çeltikçi ile 42 nefer yaşamaktaydı. 1895 ve 1908 Salnamelerine göre 49 ev bulunan köyde 1927 senesinde 433, 1940 senesinde 795 kişi yaşamaktaydı. 1955 yılında 1129 olan nüfusu günümüze kadar sürekli artış ve azalmalar meydana göstermiş olup, 2017 yılı nüfusu 735'e kadar düşmüştür (Tablo 4). Nüfusun azalmasının nedeni ise köyden kente yaşanan göçlerdir. Köyde Yunanistan'ın Vodina kazasının Vraje, Gence ve Yenice köylerinden gelen göçmenlerinin yanı sıra, 1951 yılında Bulgaristan'dan gelen Türk göçmenler yaşamaktadır. Kumkadı, Bursa'da çingenelerin en yoğun yaşadığı köy olup bunların tamamına yakını Yunanistan'dan mübadele ile gelmiştir (Şimşek, 2012).

Karaoğlan köyünde 1940 yılında nüfus 861 iken 1955 yılında 1195'e yükselmiştir. 1960 yılında 1415 nüfusu ile en yoğun dönemini yaşayan köyde, 1965 yılı sonra sürekli bir düşüş gözlenmiştir. Bunun en önemli sebebi ise köyden kente yaşanan göçlerdir. Günümüzdeki nüfusu ise 838'dir (Tablo 4).

Dorak köyünde, 1908 Yıllığı'na göre 39 hane bulunmaktaydı. 1927 yılında 165 olan nüfus, 1960 yılında 275'e yükselmiştir. 1965 yılından günümüze kadar artış ve azalmalarla köyün 2017 yılı nüfusu 134'tür (Tablo 4). Köydeki nüfusun azalmasındaki en büyük etken genç olan nüfusun kent merkezine göç etmesi ve orada yaşamlarını devam ettirmesidir.

Onaç köyünde 1895 ve 1908 Salnamesi'ne göre 34 konut bulunan köyde 1927 senesinde 128 kişi yaşamaktaydı. 1940 yılında 224'e yükselen nüfus günümüze kadar belirli oranlarda değişimlere maruz kalarak köyden kente yaşanan göçler nedeniyle 2017 yılında 163'e kadar düşerek nüfusun en az olduğu dönemini yaşamaktadır (Tablo 4).

Eski bir Rum köyü olan Akçapınar'da 1895 Salnamesi'ne göre köy, bir bucak merkezi ve halkının tümünün Hıristiyan olduğu kayıtlıdır. 1895 ve 1908 Salnamesi'ne göre 33 ev bulunan köyde, 1940 senesinde 171 kişi yaşamaktaydı. Köyde, 1955 yılında 220'ye yükselen nüfus günümüze kadar artış ve azalmalar göstermiştir. Nüfusun azalmasının başlıca sebebi ise köyden kente yaşanan göçlerdir. 2017 yılı nüfusu 149 olan köyde yerlilerin dışında Yunanistan göçmenleri de yaşamaktadır (Tablo 4).

2.1.2.2. Yerleşme-Turizm Etkileşimi

2.1.2.2.1. Göl ve Yakın Çevresindeki Yerleşmelerin Yerleşme Tarihi

Osmanlı İmparatorluğu içinde yaşayan azınlık Rumlar, 19. yüzyılda başlayan bağımsız olma isteğine bağlı olarak Osmanlı İmparatorluğu'na karşı ayaklanmışlardır. Yunanistan, sınırlarının daha fazla alana yayılması için kendince politikalar geliştirmiştir. İlk olarak Osmanlı Devleti'ni hedef olarak görmüş işgallere başlamıştır. Osmanlı Devleti de bu duruma sessiz kalmayarak Büyük Taarruz zaferiyle Yunanlılara cevabını vermiştir. Bu zaferle birlikte karşılıklı göç konuları da halledilmeye çalışılmıştır (Kayam, 1993).

Mübadele konusu Lozan Antlaşması'nda önemli bir sorun olarak yer almıştır. Bu sorun 30 Ocak 1923 yılında Türkiye ve Yunanistan arasında imzalanan sözleşmeyle çözüme kavuşmuştur. Sözleşmeye göre iki ülkede yaşayan göçmenler kendi vatanlarına zorunlu olarak göç ettirilmiştir (Oran, 2002). Bu mübadele ile yüz binlerce insan yaşadıkları yerden farklı bir coğrafyaya göç etmiştir. Bunun sonucunda mübadiller gittikleri yerde sosyal ve ekonomik anlamda birçok sorun ile karşılaşmışlardır.

Bu anlaşma ile Yunanistan'dan gelen Türkler, Yunanistan'a giden Rumların yerleşim alanlarına yerleştirilmiştir. Mübadele sonucunda Bursa kazasına 6115, Gemlik'e 1005, İnegöl'e 135, Karacabey'e 1395, Mihaliç'e 40, Mudanya'ya 965, Mustafakemalpaşa'ya 275, Orhangazi'ye 210, Yenişehir'e 155 tahmini mübadil iskân

edilmiştir (Kaya, 2017). Araştırma alanı olan Uluabat Gölü'nün yakın çevresindeki köylerde de mübadele olayı yaşanmış olup, göçe tabi tutulan mübadiller önceden belirlenmiş olan köy ve şehirlere yerleştirilmiştir. Hâlen bazı köylerde yerli halk ve göçmenler bir arada yaşamaktadır.

Göçmenler zor şartlara rağmen buldukları yerde sosyalleşmek için köy kahvelerini tercih etmişlerdir. Köy kahvelerinde toplanan mübadiller burada kimliklerini yansıtanın yanı sıra birçok şeyi paylaşmışlardır. Mübadele öncesindeki hayatlar anlatılıp ikinci, üçüncü ve dördüncü kuşak mübadillere aktarılmıştır.

Çalışma alanında yer alan Yenikaraağaç köyünde, köyü kuran göçmenler kahvehanelerde toplanıp çorap örmüşlerdir. Bu sayede; hem çorap örme sanatını devam ettirmişler hem de sosyalleşmişlerdir.

2.1.2.2.2. Yerleşme Türleri

Eski dönemlerde biz de karşılığı iskân olarak geçen yerleşme terimi, ilk kez 1928'de Milletlerarası Kahire Coğrafya Kongresi'nde alınan kararla kabul edilerek, coğrafya ilmine girmiş bir terim olarak karşımıza çıkmaktadır. Yerleşme teriminin tarihimizdeki yeri, Orta Asya Türk toplumları ve Türkçesine dayanacak kadar eskidir. Bu toplumlarda yerleşme terimi, yurd olarak geçmektedir. En dar anlamı ile çadır-ev karşılığı olan bu terim, oturulan yer, mesken, ülke, arazi, devletin bütün ülkesi gibi anlamlara gelmektedir (Doğanay vd., 2003).

Geniş anlamda yerleşme ise, bulunduğu alandan yararlanma ve ekonomik faaliyetlerde bulunma sahası olarak tanımlanabilir. Bu saha, coğrafi bölgenin yanı sıra yönetim bölgesi, köy, mahalle, kasaba veya kent de olabilir (Doğanay vd., 2003). Yerleşmelerin sınıflandırılmasında birçok farklı görüş ve bilgi mevcuttur fakat makro düzeyde yerleşmeler öncelikle iki gruba ayrılabilirler;

Kırsal Yerleşmeler

Kent (şehir) Yerleşmeleri

2.1.2.2.2.1. Kırsal Yerleşmeler

Kent yerleşim alanları dışında kalan ve tarlalar, otlaklar, bağ-bahçe, ormanlar ve kırsal meskenler ve boş sahalara gibi arazi kullanımını özellikleri bulunan yerlere kır

denir. Kırdaki bütün doğal ve beşeri özellikler ise kırsal terimiyle ifade edilmektedir (Doğanay vd., 2003).

Kırsal yerleşmeler, geçmişten günümüze kadar farklı mekânlarda farklı özellikler göstermişlerdir. İnsanların yaşamları boyunca barınma ihtiyacını gidermek için inşa ettikleri evler, kırsal alanları tanımlada en çok başvurulan öge olmuştur (Tümertekin ve Özgüç, 2012).

Ailelerin, yerleşmelerde yıl boyunca oturup oturmayışları kriterine bağlı olarak kırsal yerleşmeleri ikiye ayırmak mümkündür;

- Geçici kırsal yerleşmeler; mezralar, yaylalar, komlar, kışlaklar, bağ evleri, dalyanlar, değirmenler, kireç ve taş ocakları, güzleler vb.
- Devamlı yerleşmeler; köyler, çiftlikler, mahalleler vb.

Çalışma alanının yakın çevresinde ele alınan 14 adet yerleşim birimi vardır. Bu yerleşmeler idari açıdan, 6360 sayılı kanununun 36. maddesine istinaden 30.03.2014 yılından itibaren mahalleye dönüştürülmüş olsa da yerleşme coğrafyası ve yerleşme şekilleri açısından köy yerleşmeleri özelliklerini taşımaktadırlar.

2.1.2.2.1.1. Köy Yerleşmeleri

Meskenleri toplu veya dağınık olan, mesken (ev) sayısı 20'yi aşan ve 250'yi geçmeyen, özellikle de ailelerin burada devamlı (sürekli) oturdukları yerleşmeler, köy olarak tanımlanmaktadır (Doğanay vd., 2003).

Bu yerleşmelerin, yasayla belirlenmiş bir adı, okulu, camisi, kilisesi, köy odası, çeşmesi, mezarlığı gibi sosyal tesislerinin dışında tarla, bağ-bahçe, otlak, ahır gibi kullanım alanları da bulunmaktadır.

Eskikaraağaç Köyü

Eskikaraağaç, Bursa ili, Karacabey ilçesine bağlı bir köydür. Uluabat (Apoloyont) Gölü'ne doğru uzanan bir yarımada üzerinde kurulmuş olan bu köy, Karacabey'e 30 km, Bursa'ya 45 km uzaklıktadır (Fotoğraf 11). Kuzeyinde Yenikaraağaç köyü, güneyinde Uluabat Gölü bulunan köyün karşısında irili ufaklı adalar yer almaktadır. Bu adaların en büyüğü Halilbey (Gilyos) Adası'dır. Bu ada

Osmanlı vakayinamelerinde, Kara Ali tarafından ilk deniz seferi sonucunda alınan ada olarak geçmektedir.

Fotoğraf 11. Eskikaraağaç Köyü Havadan Görünümü

(Kaynak: www.karacabey.bel.tr)

Eskikaraağaç köyü, Bursa Vilayeti Salnamelerinde Karaağaç-ı Kebir (Büyük Karaağaç) ismi ile karşımıza çıkmaktadır. Fakat daha sonra 1923 yılında Türkiye ile Yunanistan arasında yapılan mübadele sonucunda köydeki Ortodoks yerli halkının köyü terk etmesiyle, köye Yunanistan'dan gelen Türk göçmenler yerleştirilmiştir. Göçmenlerin bir kısmı köyün kuzeyine yeni bir köy kurmuşlar ve adına da Yenikaraağaç demişlerdir. Ayrıca Küçükaraağaç isminde başka bir köy olması da köyün isminin Eskikaraağaç olarak değiştirilmesinde etkili olmuştur.

Fotoğraf 12. Eski Karaağaç Köyünden Bir Görünüm

Kuruluş tarihi kesin olarak bilinmeyen köyün, 1912 yılında yayınlanan Hüdavendigâr gazetesine göre Orhan Gazi'nin vakıf köyü olarak bilinmektedir. Yerli manav kültürüne sahip olan bu köyde 1900'lü yılların ilk yarısına kadar bir bölümünde Rumlar, diğer bölümünde ise Türkler yaşamıştır. Köyde Rumlardan kalma Michael Archangelos adını taşıyan kilisenin kalıntıları vardır. Bunun dışında köydeki kale kalıntılarında sadece bir burç ile bazı duvarlar ayakta kalmıştır.

Marmara iklimi etkisinde olan köyün ekonomisi zirai ürün yetiştiriciliği ve hayvancılığa dayanmaktadır. Önceki yıllarda tarımsal faaliyet olarak buğday, ayçiçeği ve arpacık soğan yetiştirilmekteydi. Köydeki sulama imkânlarının geliştirilmesiyle üretimde çeşitlilik meydana gelmiş, başta zeytin olmak üzere domates, biber, kuru fasulye, mısır ve çeşitli sebzeler yetiştirilmektedir. Köyde balıkçılık faaliyetleri devam ederken büyükbaş hayvancılık her geçen gün önemini yitirerek sona ermiştir.

Köyün yeniden canlanması, 2004 yılında Uluabat Gölü Yönetim Planı çerçevesinde kurulan Leylek Dostu Köyler Projesi ile birlikte yürütülen leylek koruma çalışmaları ile başlamıştır. Köye yapılan destekler ile birçok altyapı ve üst yapı tesisleri getirilmiş ve 2004 yılından itibaren Uluslararası Leylek Şenliği düzenlenmeye başlanmıştır. Bu faaliyetler yurtdışı ile ilişkiler kurulmasını ve köyü 2011 yılında Türkiye'yi temsilen Avrupa Leylek Köyleri ağına dâhil edilmesini sağlamıştır (Ak, 2015).

Uluabat Köyü

Uluabat, Bursa merkezine 52 km, Karacabey ilçesine 12 km uzaklıkta olan, adını Uluabat (Apolyont) Gölü'nden alan bir köydür. Gölün, kuzeybatı kıyısına yakın bir yerde kurulmuştur. Köyün batısında Paşaçayırı, Kızan, Arapyerleri; doğusunda Yeniyeerler ve Karşıyaka; Uluabat Gölü'ne doğru da Gölboyu ve Serezyerleri mevkileri bulunmaktadır (Elbas, 2014).

Fotoğraf 13. Ulubatlı Hasan Heykeli

Tarihi ve kültürel mirası ile Bursa'nın en önemli köylerinden olan Uluabat, 1453'te İstanbul'un fethi sırasında İstanbul surlarına sancağı diken ilk kişi olduğu kabul edilen Ulubatlı Hasan'ın köyüdür. Antik dönemlerde de yerleşim yeri olarak kullanılan köyün eski adı Loupadium'dur. Helen dilinde "Çanakçılık" anlamına gelen Loupadium sözcüğü başka bir görüşte ise "Lu- pa- Wanda" sözcüklerinden oluşan "ışılıklı suyu olan" anlamına gelmektedir (Elbas, 2014).

Loupadium (Uluabat), Bursa ve çevresini Sarazenlere karşı korumak için Alexias Kommenos tarafından yaptırılmıştır. Kent olmaktan çok bir kale olan bu bölge, Sarezenlerin göl girişinden ve Macestos (Susurluk Çayı) suyolundan yapılan saldırılara karşı bir istihkâm görevini görmüştür. Kent, Bizans mimarisi tarzında inşa edilmiştir. Surları içinde birçok antik taşlarla direk yıkıntıları vardır. 1833 yılında

seyyahlar tarafından yapılan gezide surların sağlam olduğu görülmüştür. Günümüzde ise surlardan eser kalmamıştır. Uluabat köyü 1342 yılında Orhan Bey tarafından fethedilmiştir. Köyün adını ülkemize duyuran kişi ise Ulubatlı Hasan'dır (Elbas, 2014).

Uluabat köyündeki Eski Cami (Yıldırım Valide Sultan)'nin yer aldığı bölgede daha çok kilise kalıntılarının var olduğu görülmektedir. Bunlardan günümüze gelen ve kalıntıları mevcut olan yapı, 1843 yılında yapılmış olan Michael Archestrategos Kilise'sidir. Ayrıca bugün ortadan kalkmış ancak kaynaklarda adına rastlanan kiliseler; Christos, H.Demetrios, H. Georgios, H. Lonnes kiliseleridir.

Köyün en önemli geçim kaynakları zirai ürün yetiştiriciliği ve hayvancılıktır. Özellikle Süttaş'ın köyün hemen karşısındaki hayvan damlarının olduğu yerde olması hayvancılıkla uğraşan köylüler için büyük bir avantaj sağlamaktadır. Köy sakinleri, 1915'li yıllara kadar köyde yirminin üzerinde ticaret merkezi bulunduğunu, hem deniz hem de karayolu ticaretinin merkezi olduğunu belirtmişlerdir. Günümüzde bile hâlen köyden İstanbul'a soğan ve hayvan ticareti yapılmaktadır.

Uluabat köyünde farklı kültürlerin de etkisiyle oluşmuş olan örf ve adetler hâlen varlığını sürdürmektedir. Eskiden Çerkez kültürünün hâkim olduğu köyün gelenek ve göreneklerinden en önemlisi Hıdırellez'dir. Eskiden Harmanlı köyü yakınlarında bulunan kavaklıkta kutlanan şenlikler günümüzde ise Kemalpaşa tarafında bulunan at harasında kutlanmaktadır (Elbas, 2014).

Gölkıyı Köyü

Gölkıyı, Bursa'ya 51 kilometre, Karacabey ilçesine 14 kilometre uzaklıkta olan Uluabat Gölü'nün kuzeyinde yer alan bir köydür. Batısında Karacabey, doğusunda Yenikaraağaç ve kuzeyinde İnkaya köyü bulunmaktadır.

Fotoğraf 14. Gökkyı Köyü Giriş

(Kaynak: Kasım Oktay Arşivi)

1949-1950 yılları arasında Bulgaristan'dan gelen muhacirlerin köye yerleştirilmesi ile 'Menderes' adıyla kurulan köyün adı 1960 İhtilali'nden sonra Uluabat Gölü yakınlarında olduğundan 'Gökkyı' olarak değiştirilmiştir (Yalazı, 1999). Köy, 1951 yılında Bulgaristan'ın, Rusçuk'un Irbake, Filibe'nin Gövren, Şumnu'nun Damargöz köyleri ile Kırcaali bölgesinden gelen 50 hane göçmen tarafından iskân edilmek üzere kurulmuştur. Köydeki evler devletin sağladığı imkânlar ile köy sakinleri tarafından yapılmıştır.

Köyün en önemli geçim kaynakları tarım ürünleri yetiştirme ve hayvancılık faaliyetleridir. Uluabat Gölü kıyısında olmanın avantajıyla birlikte balıkçılık da yapılmaktadır.

Köydeki gelenek ve görenekler günümüze kadar bozulmadan gelebilmiştir. Özellikle düğün, nişan ve Hıdırellez gibi özel günlerde birlik ve beraberlik sağlanmaya devam etmektedir.

Köyün yakınlarında Osmanlı Erken Dönem Han Mimarisi açısından önem arz eden Issız Han bulunmaktadır. 2008 yılında restore edilmiş olan Han, göl ve yakın çevresini ziyarete gelen turistlerin konaklama ihtiyaçlarını giderebileceği 9 odalı otel ve restoran olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Yenikaraağaç Köyü

Yenikaraağaç, Bursa ili, Karacabey ilçesine bağlı bir köydür. Yenikaraağaç köyü, 1923 yılında Türkiye ile Yunanistan arasında yapılan mübadele sonucu Yunanistan'ın Drama ve Selanik kentinden gelen Türk göçmenler tarafından kurulmuştur. Türkiye'ye ilk geldiklerinde kendilerine önce Mudanya'da, kısa bir süre sonra Çekirge semtinde yer verilse de hayvancılıkla geçimlerini sağladıklarından ormanlık alana yerleşmek istemişlerdir. Yer arayışı içinde olan yörükler, Eskikaraağaç köyüne iskân edilmek istenmiş, fakat göçmenler bu köye yerleşmeyi reddedip yeni bir köy kurmayı tercih etmişler ve Eskikaraağaç köyünün yakınlarına yeni bir köy kurmuşlardır (Taş, 2008).

Fotoğraf 15. Yenikaraağaç Köyü

Eski ismi 'Çorapçı' olan bu köyün en önemli özelliği, çorap örme sanatının yaygın olması ve bu sanatı, kadınların yanında erkeklerin de yapmasıdır. Yakın zamana kadar erkekler kahvehanede çorap örmekteydiler. Fakat köye gelen yabancılar tarafından bu durumun yadırganması ve alaya alınmasıyla erkekler artık çorapları evde örtmektedirler.

Yenikaraağaç köyünün 17-18 yıl öncesine kadar başlıca geçim kaynağı çorapçılıktı. Fabrikaların açılması ile birlikte yün çoraba duyulan ihtiyaç azalmış ve

DSİ kanallarının açılmasıyla halk tarıma yönelmiştir. Bununla birlikte hayvancılıkla da uğraşan köy halkı boş zamanlarını el sanatları ile değerlendirmektedir (Taş, 2008).

Karakoca Köyü

Karakoca, Bursa'ya 51 kilometre, Karacabey ilçesine 27 kilometre uzaklıkta olan Uluabat Gölü'ne kıyısı olan bir köydür. Eski adı 'Karahoca' olan bu köy, görevleri sultanın koyunlarına bakmak olan köleler tarafından kurulmuştur (Kaplanoğlu, 2001).

Fotoğraf 16. Karakoca Köyü Genel Görünümü

Karakoca köyüne, Kurtuluş Savaşı sonunda Rumların köyü terk etmesiyle, 1924 senesinde Yunanistan'ın Langaza ve Drama'nın Rapeş köyünden gelen Türk göçmenler yerleştirilmiştir. 45 hane Dramalı, 135 hane kadar da Langaza göçmeni iskân edilmiştir. İşgal yıllarında köy tümüyle yanmıştır. Bu nedenle bu köye yerleştirilen göçmenler bir süre Apolyont (Uluabat) köyünde yaşamışlardır (Kaplanoğlu, 2001).

Köy halkı geçimini meyve-sebze, zeytin gibi tarım ürünleri yetiştirerek sağlamaktadır. Ayrıca köyde küçükbaş hayvancılık yapılmaktadır.

Köyde 1847 yılında yapılmış olan Zoodochos Pege adlı bir kilise var idi. Bugün oldukça harap durumdadır. Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından bu kilisenin restorasyonu için projeler hazırlanıp yakın zamanda ziyarete açılması beklenmektedir.

Gölyazı Köyü

Antik Çağ'da Apollonia ad Rhyndacum (Mustafakemalpaşa Çayı Üzerindeki Apollonia) olarak bilinen Gölyazı köyü, Uluabat Gölü içerisinde yarım ada şeklinde yer almaktadır. O dönemdeki kentin koruyucusu, ışık tanrısı olan Apollon'un ismi köye verilmiştir.

İki alçak tepecikten oluşan yarımadanın, yağışların fazla olduğu dönemlerde su seviyesinin artmasıyla kara ile bağlantısı kesilmektedir. İki tepeyi birbirine bağlamak için yapılan köprü ise kış dönemlerinde ulaşımın sağlanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Kesin olmamakla birlikte eski dönemlerde de böyle bir köprünün var olduğu düşünülmektedir (Şahin, 2014).

Fotoğraf 17. Gölyazı Köyü Havadan Görünümü

(Kaynak: www.nilufer.bel.tr)

Gölyazılılar geçimlerini tarım ürünleri yetiştirerek ve balıkçılık yaparak sağlamaktadır. Bundan 15-20 yıl öncesine kadar Gölyazılılar; sazan, yayın, turna gibi balıkların yanında günde tonlarca ıstakoz avlar, ürünlerini iç ve dış pazarda kooperatif ve şirketler aracılığıyla satmaktaydılar. Balıklar fiçılara konularak tuzlanır, Filistin,

Bulgaristan, Romanya, Macaristan, Avusturya gibi ülkelere; kerevitler ise; Almanya ve Fransa'ya gönderilirdi. Ancak gölü besleyen Mustafakemalpaşa Çayı'nın evsel ve sanayi atıklarıyla kirlenmesi sonucu kerevit ve balık varlığında önemli düşüşler olmuştur. Bu durumun giderilebilmesi için Uluabat Gölü "Ramsar Sözleşmesi" kapsamına alınmıştır. Gölyazılılara göre göldeki balık çeşitliğinin azalmasının bir nedeni de son zamanlarda ekonomik gelir getirirse de hızla üreyen ve başka çeşitlerin çoğalmasını engelleyen yoğun "İsrail sazı" popülasyonudur.

Göldeki balık avı ve ticaretinin daha verimli ve işlevsel olması amacıyla 1966 yılında kurulan "Gölyazı Su Ürünleri Kooperatifi" bugün de varlık ve işlevini sürdürmektedir. Gölyazı'da balıkçılıktan başka en önemli geçim kaynağı verimli tarımsal alanlarda süren incir ve üzüm yetiştiriciliğidir (Ulutaş, 2014).

Fotoğraf 18. Balığa Çıkmak İçin Kullanılan Sandallar

Gölyazı köyü turizm potansiyeli bakımından çevresindeki yerleşim alanlarına göre ön plandadır. Köy içinde var olan doğal ve tarihi yapılar turistler için çekicilik oluşturmaktadır.

Köydeki gelenek ve görenekler günümüze kadar bozulmadan gelebilmiştir. Köy halkı; doğum, ölüm, düğün, bayram, kandil, asker uğurlama ve Hıdırellez'de örf ve adetlerini sürdürmeye devam etmektedir.

Ayvaköy

Ayvaköy, Bursa ili, Nilüfer ilçesine bağlı Uluabat Gölü'ne kıyısına olan bir köydür. 1907 tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi'nde Kirmasti (Mustafakemalpaşa)'ye bağlı olan köy, 1987 yılında Bursa'nın Büyükşehir olmasından dolayı Nilüfer ilçesine bağlanmıştır (Ulutaş, 2014).

Fotoğraf 19. Ayvaköy'ünden Bir Görünüm

Kuruluşu 18.yüzyıla dayanan köyün kurucuları Yörük aileleridir. Rivayete göre, 1500'lü yılların başlarında bahar mevsiminde Yörük Osman ve ailesi köye gelip yerleşmişlerdir. Köyün adı da, yörüklerin susuzluk çektikleri dönemde kullandıkları 'eyvah' sözünden dönüşerek 'ayva' olarak kullanıldığı varsayılmaktadır (Ulutaş, 2014).

Eskiden Ayvaköy'ün zirai ürün yetiştiriciliği, hayvancılık faaliyetleri ve ipek kozası üretimindeki başarısı oldukça yüksekti. Köyün yanındaki orman ise arıcılık ve odunculuk faaliyetleriyle köylülere gelir sağlamaktaydı. Köydeki genç nüfusun kente göç etmesinin yanında doğal şartlarında tarım yapılmasını zorlaştırması nedeniyle günümüzde başta incir ve zeytin olmak üzere meyveciliğe yönelmişlerdir. Az da olsa hayvancılıkla uğraşanlar da vardır.

Fotoğraf 20. Ayvaköy'ünün Simgesi Olan Ayva Çeşmesi

Köydeki örf ve adetler hâlen sürdürülmektedir. Köylüler arasında doğum, cenaze, hacı ve asker uğurlama ve düğün gibi özel günlerde dayanışma ruhu devam etmektedir.

Köyde var olan en önemli doğal yapı, ülkemizin uzunluk bakımından önem arz eden mağaralarından biri olan Ayvaini Mağarasıdır. Mağara hakkındaki bilgiler mağara turizmi başlığı altında üçüncü bölümde verilmiştir.

Akçalar Köyü

Akçalar, Bursa merkezine 35 kilometre uzaklıkta bulunan bir köydür. Uluabat Gölü'ne kıyısı olan köyün 8500 yıllık tarihi geçmişi bulunmaktadır. Adını, bölgede çokça bulunan Akça ağacı'ndan alan köy, Osmanlı dönemi kayıtlarında Yıldırım Cami ve Sultan I. Murat dönemi vezirlerinden Koca Mehmet Paşa'nın vakıf köyü olarak geçmektedir (Kaplanoğlu, 2001).

Fotoğraf 21. Akçalar Köyünden Bir Görünüm

(Kaynak: www.nilufer.bel.tr)

Akçalar köyünde yakın zamana kadar ipekböcekçiliği, zirai ürün yetiştiriciliği ve hayvancılık yoğun bir şekilde yapılmaktaydı. Köyde sulamanın yetersiz olduğu zamanlarda buğday, mısır, ayçiçeği ve arpa yetiştirilirken günümüzde değişen koşullarla birlikte sebze-meyve, özellikle de incir üretilmeye başlanmıştır. Köyde yapılan yoğun hayvancılık faaliyetleri, yem maliyetlerinin yüksekliği, kârlılık oranının azlığı ve köyde yaşayan gençlerin çevre fabrikalarda çalışmasından dolayı azalmıştır.

Köydeki örf ve adetler hâlen sürdürülmekte ve köylüler arasında doğum, cenaze, hacı, asker uğurlama ve düğün gibi özel günlerde dayanışma ruhu devam etmektedir. Akçalar'da Hidrellez günü büyük bir önem taşımaktadır. Günümüzde de devam eden bu gelenek aynı zamanda Anadolu kültüründe sıkça rastladığımız ata-dede kültürüne olan bağlılığı yansıtmaktadır (Ulutaş, 2014). Köyde 2010 yılından beri her yıl düzenlenen İncir Festivali, sosyal dayanışmanın yanı sıra köyde yetiştirilen ürünlerin desteklenmesi ve ata sporlarının tanıtılmasında önemli bir yere sahiptir.

Akçalar'ın yanı başında var olan 'Aktopraklık Höyük Arkeopark ve Açık hava Müzesi' 8500 yıllık tarihi yansıtmaktadır. Aktopraklık, tarih öncesinden bugüne taşıdığı izlerle büyük önem taşımaktadır.

Fadıllı Köyü

Fadıllı, Bursa iline 44 kilometre, Nilüfer ilçesine 30 kilometre uzaklıkta Uluabat (Apolıyont) Gölü'ne kıyısı bulunan bir köydür. Köy, 19.yüzyılda Fadıl köyünden göç eden Yörüklerce kurulduğu için 'Fadıllı' adını almıştır. Eski haritalarda köyün bulunduğu yerdeki yerleşim 'Mühle' adıyla görölmektedir. Uluabat Gölü'ne hâkim bir düzlüğe kurulmuş olan köy, önceleri Kirmasti'ye (Mustafakemalpaşa) bağlı iken önce Bursa merkez ilçeye daha sonra da Nilüfer ilçesine bağlanmıştır (Kaplanoğlu, 2001).

Fotoğraf 22. Fadıllı Köyü Havadan Görünüm

(**Kaynak:** Nilüfer Belediyesi Havacılık Topluluğu)

Köy halkı geçimini meyvecilikle özellikle de incir (yemiş) üretimi ve ihracatı ile sağlamaktadır. Fadıllı köyüne ait bazı araziler Gölyazı köyü sakinleri tarafından tarım yapmak için kullanılmaktadır.

Köydeki gelenek ve görenekler günümüze kadar bozulmadan gelebilmiştir. Köy halkı; doğum, ölüm, düğün, bayram, kandil, asker uğurlama gibi örf ve adetlerini sürdürmeye devam etmektedir.

Kumkadı Köyü

Kumkadı, Bursa ili Mustafakemalpaşa ilçesine bağlı bir köydür. Eskiden ilçeye bağlı iki tane ‘Kadı’ adlı köy bulunmaktaydı. Kumkadı’ya küçük, Ormankadı’ya da büyük ön adı verilmiştir. Fakat bazı belge ve haritalarda Kum ile Kadı köylerinin yan yana iki köy olduğu görülmektedir. Köyün adının bu iki köyün isminin birleşmesiyle oluştuğu tahmin edilmektedir (Şimşek, 2012).

Fotoğraf 23. Kumkadı Köyü

Köyün başlıca geçim kaynakları zirai ürün yetiştiriciliği, balıkçılık ve küçükbaş hayvancılıktır. Kavun, karpuz, biber, domates köyde yetiştirilen başlıca tarım ürünleridir.

Köydeki gelenek ve görenekler hâlen varlığını göstermektedir. Köylüler arasında doğum, cenaze, bayram, asker uğurlama ve düğün gibi özel günlerde dayanışma ruhu devam etmektedir.

Karaoğlan Köyü

Karaoğlan, Bursa il merkezine 99 kilometre, Mustafakemalpaşa ilçesine 14 kilometre uzaklıkta bulunan bir köydür. Köy, Uluabat’ın güneybatısında göl ile dağ arasında yer almaktadır. Eski yıllarda Karacabey’e bağlı olan köy, Üsküdar’daki

Davutpaşa Cami ve imaretinin vakıf köyü olarak bilinmektedir. Davut Paşa, Lala Şahin Paşa'nın adamı olup, Kara lakabıyla tanındığı için köyün ismi buradan gelmektedir (Kaplanoğlu, 2001).

Fotoğraf 24. Karaoğlan Köyü

Köyün başlıca geçim kaynakları zirai ürün yetiştiriciliği ve hayvancılıktır. Bayırlarda buğday, arpa gibi kuru tarım yapılır iken düzlük alanlarda domates, yağ biberi, fasulye, kavun, karpuz gibi sebze ve meyve yetiştirilmektedir. Köydeki meyve ve sebze satışı bahar ve yaz aylarında başlayıp güz aylarına kadar devam etmektedir. Uluabat Gölü'nü besleyen Mustafakemalpaşa (Kirmasti) Çayı, Karacabey'den gelen Canbolu Deresi'nin taşıdığı alüvyonlar ve elverişli sulama sayesinde 1980 yılına kadar köy topraklarının %80'ninde kuru fasulye ekimi yapılmakta olup hâlen de devam edilmektedir. Köyde hayvancılık faaliyetleri de yapılmaktadır. Bursa'da manda yetiştirilen tek köy olan Karaoğlan'da en kalabalık manda sürüleri ve ahırları bulunmaktadır.

Köydeki örf ve adetler hâlen sürdürülmekte ve köylüler arasında doğum, ölüm, bayram, kandil, asker uğurlama ve düğün gibi özel günlerde dayanışma ruhu devam etmekte olup gelenek ve görenekler yaşatılmaya çalışılmaktadır.

Dorak Köyü

Dorak, Bursa ili, Mustafakemalpaşa ilçesi, Söğütalan bucağına bağlı bir köydür. Köyün adına Doruk da denilmektedir. Dorak kelimesi, ‘Dorou-Kome’ sözcüğünden geldiği sanılmaktadır. Doro, daru, taru sözcükleri Yunanca ‘kapı’ anlamına gelmektedir. ‘Kome’ sözcüğü ise köy, kent demektir. Kelimenin tam anlamı ise “kapı köy”dür. Nitekim gerçekten de bu köy bir geçit, derbent yeridir. Köy, Haydar Bey’in kızı Ayşe’nin eşkincülü mülkü iken daha sonra Davut Paşa’nın mülkü olmuştur (Kaplanoğlu, 2001).

Fotoğraf 25. Dorak Köyü

Köylülerin geçim kaynağı zirai ürün yetiştiriciliği ve hayvancılıktır. Yaz mevsiminde göl suyunun çekildiği zamanlarda araziye bahçe bitkileri eken köylüler, sonbahar mevsiminde de kozmetik sanayi ve ilaç sanayinde kullanılan ‘defne’ keserek gelir elde etmektedirler (Şimşek, 2012).

Dorak’ta nüfusunun az olmasına rağmen gelenek ve görenekler hâlen sürdürülmeye devam etmektedir. Düğün, bayram ve Hıdırellez şenlikleri köylüler arasındaki birliği devam ettirmektedir.

Dorak köyünün Türkiye’de ve dünya çapında tanınması 1959 yılında “Illustrated London News” adlı gazetede, James Mellart’ın makalesinde yer alan ‘Dorak’taki Kraliyet Hazinesi’ haberiyle olmuştur. Bahsi geçen mezarlara ve buluntulara ait olarak Mellart’ın yaptığı çizimler dışında başka bir görsel malzeme bulunmamaktadır (Ünsal, 2015).

Onaç Köyü

Onaç, Bursa’ya 110 kilometre, Mustafakemalpaşa’ya 25 kilometre uzaklıkta, Uluabat Gölü’ne kıyısı bulunan bir köydür. Köyün kuruluşu üç çadır ile olmuştur. Türkücüoğlu, İmremoğlu ve İmamoğlu aileleri zamanla çoğalıp köyü kurmuşlardır. Bazı eski haritalarda, köyün bulunduğu alanda ‘Natzi’ adıyla bir eski yerleşim yerinin adı geçmektedir (Kaplanoğlu, 2001).

Fotoğraf 26. Onaç Köyü

Köylüler geçimlerini büyük ölçüde zeytincilik yaparak sağlamaktadırlar. Kara incir ve defneyaprağı üretimi de köyün önemli geçim kaynakları arasındadır. Köydeki bazı kadınlar köyün çevresinde var olan konserve fabrikalarında çalışmaktadırlar (Elbas, 2014).

Köyde düğün, bayram, doğum, ölüm ve asker uğurlama gibi özel günlerde geçmişten günümüze kadar gelmiş olup hâlen de varlığını sürdürmektedir.

Akçapınar Köyü

Akçapınar, Bursa ili, Mustafakemalpaşa ilçesi, Söğütalan bucağına bağlı bir köydür. XVI. yüzyıl kadı sicillerinde adına rastlanılan köy, o tarihte Uluabat nahiyesine bağlı idi. Çok eski bir köy olan Akçapınar'da Kamila veya Aivadji adlı antik yerleşimler bulunmaktaydı. Bundan dolayı köyden çok sayıda antik yazıt çıkarılmıştır (Kaplanoğlu, 2001).

Fotoğraf 27. Akçapınar Köyü

Köylüler geçimlerini zirai ürün yetiştiriciliği ve hayvancılıkla sağlamaktadırlar. Yetiştirilen ürünler arasında zeytin, ceviz ve incir (yemiş) bulunmaktadır. Ayrıca yemişler tam olgunlaşmadan toplanıp yurtdışına ihracatı yapılmaktadır (Şimşek, 2012).

Köydeki örf ve adetler, yerlilere ve mübadillere özgü olarak sürdürülmekte olup düğün, bayram, kız isteme, ölüm, doğum ve nişan gibi özel günler geleneklere bağlı olarak gerçekleştirilmektedir.

2.1.2.3. Ekonomik Faaliyetler ve Turizm Etkileşimi

2.1.2.3.1. Göl Çevresindeki Yerleşmelerin Ekonomik Coğrafya Özellikleri

İnsanlar yaşamlarını devam ettirmek ve ihtiyaçlarını gidermek koşuluyla farklı ekonomik etkinliklerde bulunmuşlardır. İhtiyaçlar ve şartlar doğrultusunda ekonomik faaliyetler de çeşitlilik göstermiştir. İlk olarak avcılık-toplayıcılık daha sonra yerleşik hayatla birlikte tarımsal üretim başlamıştır. Üretilen ürünlerin fazla olması insanlarda ticaret fikrini geliştirmiştir. Bu süreç ekonomik coğrafyanın temelini oluşturmuştur.

Coğrafya bilimi içerisinde önemli bir yere sahip olan ekonomik coğrafya kendi bütünlüğü içinde farklı araştırma ve eğitim-öğretim bilim alanlarına bölünmüştür. Bunlar; Ziraat Coğrafyası, Sanayi Coğrafyası, Turizm Coğrafyası, Ulaşım Coğrafyası, Enerji Kaynakları, Doğal Kaynaklar ve Ticaret diye sıralanabilir.

Araştırma alanı ve yakın çevresindeki yerleşim alanlarında yapılan ekonomik faaliyetlerden en önemlisi tarım ürünleri yetiştiriciliğidir. Uluabat Gölü çevresinde yer alan tarım arazileri, köylüler için çeşitli sebze ve meyve yetiştirme olanağı sağlamaktadır. Göl çevresinde ele alınan köylerde zeytin, soğan, biber, mısır, incir, üzüm gibi birçok sebze ve meyvenin yanı sıra buğday, kuru fasulye gibi bakliyatlar da yetiştirilmektedir.

Köylerde hayvancılık da büyük oranda yapılmakta olup önemli bir yere sahiptir. Özellikle köylerin göl kıyısında yer alması balıkçılık yapmaları için büyük bir avantaj sağlamaktadır. Sabahın erken saatlerinde göle açılan kadınlar ve erkekler avladıkları balıkları mezatta satışa sunmaktadırlar. Küçükbaş hayvancılık birçok köyde yapılır iken mandacılık sadece Karaoğlan köyünde yapılmaktadır. Eskiden, arıcılık ve ipek böcekçiliği Akçalar ve Ayvaköy'ünde çokça yapılırken günümüzde ise yapanların sayısı yok denecek kadar azdır.

Araştırma sahasında sanayi faaliyetleri yerleşim alanlarının yakın çevresinde kurulan fabrikalardan öteye geçememiştir. Bazı köylüler tarım ürünleri yetiştirmenin dışında bu fabrikalarda çalışarak ek gelir elde etmektedirler. Çalışma alanındaki ticari faaliyetler ise Gölyazı köyünde tutulan balıklar, Akçapınar ve Fadıllı'da yetiştirilen incirler ve Uluabat köyündeki soğan ve küçükbaş hayvanların satışı ile sınırlıdır.

Göl çevresinde yakın zamanda gelişen turizm faktörü ise en çok Gölyazı ve Eskikaraağaç köyünde faaliyet göstermektedir. Özellikle ‘Küçük Venedik’ olarak bilinen Gölyazı köyü, doğa manzarasının yanı sıra tarihi ve kültürel yapıları ile yüksek bir çekim gücüne sahiptir. Eskikaraağaç köyünün yeniden canlanması, Leylek Dostu Köyler Projesi ile birlikte yürütülen leylek koruma çalışmaları ile başlamıştır. Köye yapılan destekler ile birçok altyapı ve üst yapı tesisleri getirilmiş ve 2004 yılından itibaren Uluslararası Leylek Şenliği düzenlenmeye başlanmış olup, turistler tarafından ziyaret edilmektedir.

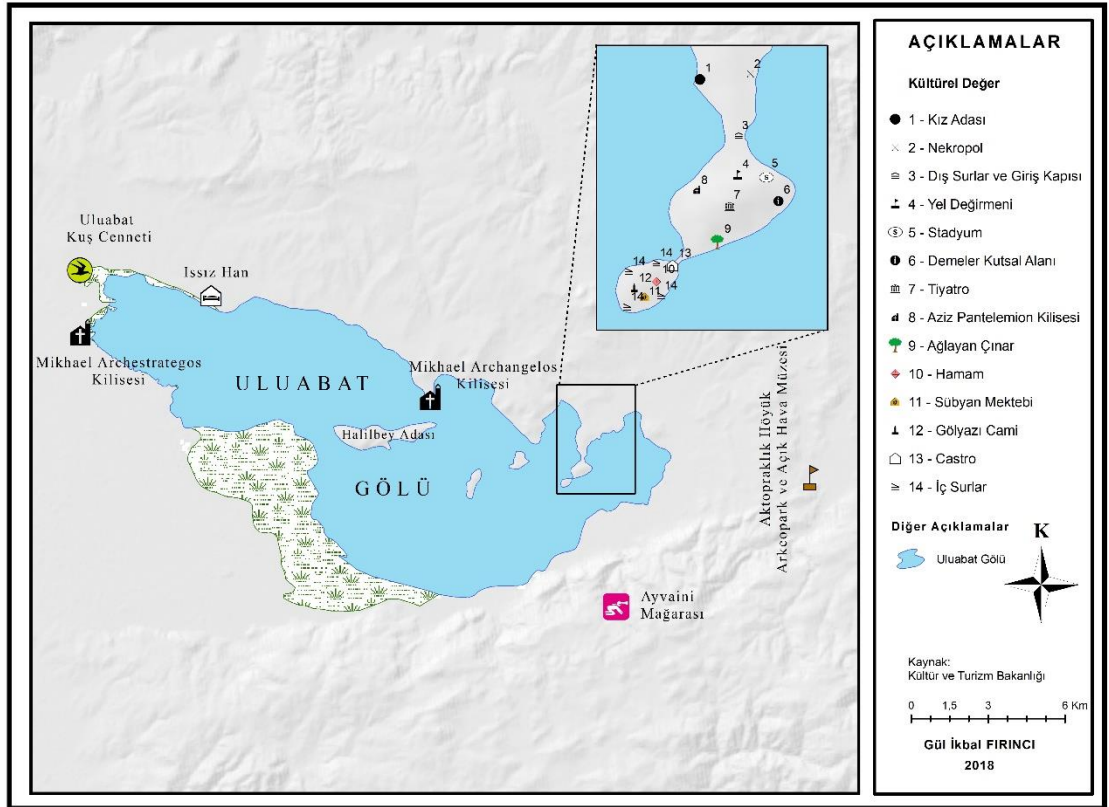
Son olarak Yenikaraağaç köyünde 17-18 yıl öncesine kadar başlıca geçim kaynağı çorapçılıktı. Fabrikaların açılması ile birlikte yün çoraba duyulan ihtiyaç azalmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.1. ULUABAT GÖLÜ VE YAKIN ÇEVRESİNİN TURİZM POTANSİYELİ

3.1.1. Göl ve Yakın Çevresindeki Başlıca Turizm Türleri

Uluabat Gölü ve yakın çevresi yüksek bir turizm potansiyeline sahiptir. Bu potansiyel birçok kişi tarafından bilinmemektedir. Göl çevresinde turizm kapsamında birçok alternatif turizm türleri mevcut olup gelişme gösterme potansiyeline sahiptir.

Harita 4. Uluabat Gölü'nün Turizm Kaynak Değerleri Haritası

3.1.1.1. Göl turizmi

Göller, birer doğa harikaları olmalarının yanı sıra doğal turizm potansiyeli merkezi taşıyıcıları olmalarından dolayı doğal turistik öge olarak değerlendirilmektedirler. Böyle güzelliklerin turizme açılmaları, bazı önlemlerin alınmış olmasına bağlıdır. Öncelikle bu alanların koruma altına alınmış olması, altyapı ve ulaşım hizmetleri faaliyetlerinin çözümlenmiş olması gerekmektedir. Bunlar dışında konaklama tesisleri, restoranlar, kamp alanları ile diğer hizmet tesisleri bulunmalıdır.

Çevre ve güvenlik açısından uygun ise plaj yerleri de olmalıdır. Göl ve çevresinde bu hizmetlerin verilmiş olması, esas çekim gücü göller olan ve bu çekim gücü potansiyelinden kaynaklanan turizm tipi, göl turizmi diye tanımlanmaktadır (Doğanay ve Zaman, 2013).

Göllerin de denizler gibi turizmde ziyaretçiler açısından başlıca çekim kaynağı su olmakla birlikte deniz turizmi ve göl turizmi birbirinden farklılıklar göstermektedirler. Deniz kıyıları kitle turizmine bağlı olarak kalabalığın yoğunlaştığı yerler iken göl kıyıları kişisel veya gruplar tarafından tercih edilmektedir. Deniz turizminde en önemli rekreasyonel faaliyetler suya girmek ve su üzerinde farklı etkinlikler yapmak iken göl kıyılarında doğaya dayalı alternatif turizm türleri kapsamında rekreasyonel faaliyetler hâkim durumdadır. Deniz kıyıları, yoğun yapılaşma ve turizm dışında diğer ekonomik faaliyetleri geriletirken, göl kıyılarında kırsal turizm yaygın durumdadır (Doğaner, 2001).

İnsanlar son zamanlarda deniz turizmi dışında göl turizmini de tercih etmeye başlamışlardır. Göllerde su etkinliklerinin dışında var olan alternatif turizm türleri insanların göllere yönelmesini sağlamıştır. Göller, genellikle şehir yaşantısından uzakta, sessiz ve doğayla iç içe olduğundan kırsal turizm kapsamında da değerlendirilmektedir.

Fotoğraf 28. Eskikaraağaç Köyünden Uluabat Gölü Manzarası

Uluabat Gölü, görselliği ve zengin biyolojik ortamıyla çeşitli turizm aktivitelerini kendine çekmektedir. Çok sayıda farklı türden kuş ve balık çeşidinin olması nedeniyle özellikle kuş gözlemcilerinin uğrak yeridir. Göl ve yakın çevresindeki doğa manzarasını fotoğraflamak için doğaseverler buraya gelmeyi tercih etmektedir. Uluabat Gölü çevresindeki flora çeşitliliği de botanikçiler için çekim alanı olmuştur. Gölün içinde yarımada halinde var olan Gölyazı ve Eskikaraağaç köyleri turizm potansiyeli açısından gölün turizm çekicilikleri arasındadır. Bunlar dışında göl; doğa yürüyüşleri, hava sporları, kamp kurma ve olta balıkçılığı gibi birçok aktiviteye ev sahipliği yapmaktadır.

3.1.1.2. Mağara Turizmi

Mağaralar hakkındaki ilk bilgiler M.Ö. 221 yılında Çin’de elde edilmiştir. Daha sonra dünyanın değişik bölgelerinde mağaralarla ilgili çalışmalar yapılmıştır. Ülkemizde ise ilk olarak 1869 yılında Yarımburgaz Mağarası’nda speleoloji (mağara bilimi) üzerinde Jeolog Miralay Macarlı Abdullah Bey tarafından çalışmalar yapılmıştır. Kansu’nun 1938 yılında prehistorik bir boyut kazandırdığı mağara araştırmaları, Kökten’in 1940 ve daha sonraki yıllarda yapmış olduğu çalışmalarla devam etmiştir. Coğrafyacı Alagöz’ün 1944 yılında ülkemiz karstolojisi üzerine yaptığı araştırmalar ve Jeolog Aygen’in 1955’te başlayıp devam eden speleolojik çalışmaları mağaracılık biliminin gelişmesine önemli katkı sağlamıştır (Özbek, 2003).

Karstik aşınım şekillerinin en tipiklerinden biri olan mağaralar, büyük yer altı olukları diye tanımlanırlar (Erinç, 1982). Mağaraların kullanım amaçları geçmişten günümüze farklılık göstermiştir. Eski çağlarda mağaralar insanların yaşam alanı olarak kullanılmıştır. Bugün ise mağalar, mağara turizmi kapsamında ziyaret edilen yerler olarak bilinmektedirler (Özdemir, 2005).

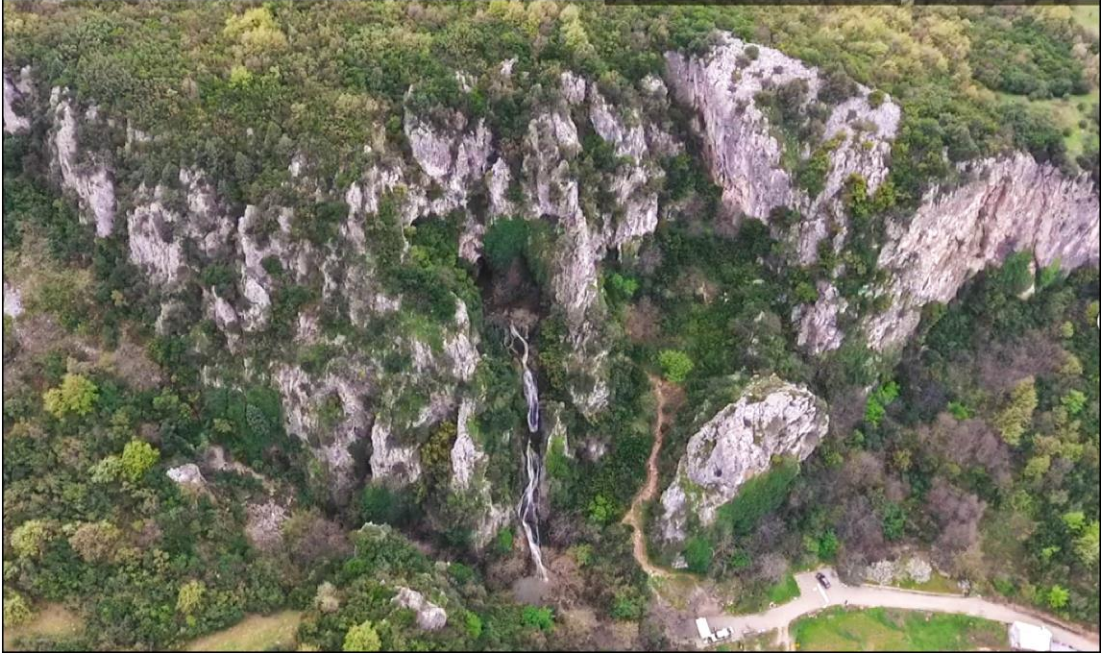
İyi eriyebilen kireçtaşı alanlarının genişliği ve mağara gelişimine uygun şartların olmasından dolayı Türkiye doğal mağara varlığı bakımından zengin bir potansiyele sahiptir (Atiker, 1991). Nitekim yapılan çalışmalar sonucunda Türkiye’de 35-40 bin arasında mağara olduğu tahmin edilse de bugün bunların büyük bir kısmı bilinmemekte ve az bir kısmından turistik anlamda yararlanılmaktadır (Nazik, 1989). Turistik potansiyeli yüksek olan bazı mağaralar birtakım çevre düzenlemeleri (sarkıt

ve dikitlerin ışıklandırılması, mağara içi yolların yapılması vs.) yapılarak turizme kazandırılmıştır (Doğanay, 2001).

Çalışma alanında, Ayvaköy'ünde bulunan Ayvaini Mağarası, mağara turizmi kapsamında yüksek bir turizm potansiyeline sahiptir. Fakat mağaraya ulaşımın doğal şartlardan dolayı zor olması gelen ziyaretçilerin çoğunun mağaraya girememesine sebep olmaktadır.

3.1.1.2.1. Ayvaini Mağarası

Ayvaini Mağarası, Uluabat Gölü yakınlarındaki Ayvaköy'ünde yer almaktadır. Mağaranın iki girişi bulunmaktadır. Bunlardan biri Ayvaköy'ünde diğeri ise Kazanpınar ve Doğanalan köyleri sınırları arasındadır (Fotoğraf 29).

Fotoğraf 29. Ayvaini Mağarası Havadan Görünümü

(Kaynak: www.nilufer.bel.tr)

Türkiye'nin en uzun altıncı (5,5 km) mağarası olan Ayvaini, ülkemize gelen bir grup İspanyol araştırmacılar aracılığıyla keşfedilmiştir. Mağara içerisinde fazla sayıda su birikintileri mevcuttur. Bu birikinti suları doğal nedenlerden dolayı yıl içerisinde değişiklik göstermektedir (Nilüfer Belediyesi Yayınları, 2018).

Fotoğraf 30. Ayvaini Mağarası İç Kısmından Bir Bölüm

(Kaynak: www.nilufer.bel.tr)

Ayvaini Mağarası'nda göller ve damlataşlar geniş bir alan kaplamaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı-Ayvaini Mağarası, 2017). Mağaranın çıkış ağzı sarp kayalıklarda ve 80 metre yükseklikte bulunduğu için mağaraya profesyonel mağaracılar ve dağcı ekipleri teknik malzeme yardımıyla girebilmektedir. Ayvaini Mağarası'na normal ziyaretçilerin girebilmesi için bir rehber ihtiyacı vardır (Fotoğraf 31).

Fotoğraf 31. Rehber Eşliğinde Ayvaini Mağarası Araştırmaları

(Kaynak: www.nilufer.bel.tr)

3.1.1.3. İnanç Turizmi

İnsanların inançlarını sergilemek amacıyla kutsal olarak nitelendirdikleri yerleri ziyaret etmeleriyle başlayan inanç turizmi, günümüzde kitlesel bir hareket olarak kendini göstermeye devam etmektedir. Dünyada farklı dinlerin var olması birçok kutsal mekânın ziyaret edilmesine ve turizmin gelişmesine katkı sağlamıştır (Karaman ve Usta, 2006).

İnsanların yaşadıkları yerden kutsal mekânların bulunduğu yerlere dini duygularını tatmin etmek veya kültürel açıdan farklı dini öğeleri görmek amacıyla yaptıkları seyahatler inanç turizmi olarak adlandırılmaktadır (Kaya, 1999).

Birçok turizm türünde olduğu gibi inanç turizminin uygulanmasında da farklılıklar vardır. Her dinin kendine göre mekânları ve kuralları ayrı olduğundan bu özellikler dikkate alınarak seyahatler düzenlenmektedir. Bazı kutsal mekânlar diğerlerine göre insanların dini görüşleri açısından daha çok ziyaret edilmektedir. İnanç turizmi genellikle üç amaç için yapılmaktadır (Yılmaz, 2000):

- Yılın belli bir döneminde Hac ibadeti için yapılan ziyaretler,
- Dini bayramlarda ve önem arz eden dini olayların sene-i devriyesinde gerçekleşen büyük ölçekli toplantılar,
- Önemli dini yerleri ve yapıları ziyaret etmek için gerçekleştirilen turlar.

Dini inançlarını yerine getirmek için seyahat eden kişi sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Çünkü din, insanların var olma nedeniyle beraber önemli bir manevi unsurdur (Cordell ve Herbert, 2002). Din, hem ziyaretçiler hem de yerli nüfus için çok önemli bir mevzudur. Çünkü insanlar dini amaçlarla gittikleri yerde onların inançlarına ve dini duygularına karşı saygı gösterilmesini isterler (Joseph ve Anandam, 2001).

Uluabat Gölü ve yakın çevresi diğer turizm türleri dışında inanç turizmi açısından da dikkat çeken sahalardan birisidir. Gölyazı, Uluabat ve Eskikaraağaç köylerinde var olan kilise ve kilise kalıntıları inanç turizmi açısından büyük bir potansiyele sahiptir. Göl içindeki Halilbey Adası'nda var olan kilise kalıntıları da ayrı bir inanç turizmi öğesidir. Ayrıca göle temas eden diğer köylerdeki camiler de İslam dini açısından değerli mekânlardır.

3.1.1.3.1. Aziz Panteleimon Kilisesi

Bursa'nın Nilüfer ilçesine bağlı Gölyazı köyünde yer alan Rum vatandaşlar tarafından inşa edilen Aziz Panteleimon Kilisesi'nin 19. yüzyıl sonlarında yapılmıştır. Bu kilise, Gölyazı'da günümüze ulaşabilen tek kilise örneğidir (Fotoğraf 32).

Fotoğraf 32. Aziz Panteleimon Kilisesi Ön Yüzü

Yapının inşa tarihi hakkında kesin bilgiler olmamakla birlikte, Gölyazı ile ilgili bir çalışmada kilisenin “19. yüzyılda yerel azınlık tarafından yaptırıldığı” belirtilmektedir. Yapının 19. yüzyılın sonlarında inşa edildiğine işaret eden demiryolu rayları kilisenin galerisinde kullanılmıştır. Doğu-batı doğrultusunda dikdörtgen planlı olan yapı, üç neften oluşan bazilikal plana sahiptir. Doğuda üç apsis, batıda narteksle sonuçlanır. Selvi ağaçlarından yapılmış olan sütunlar nefleri birbirinden ayırmaktadır. Sadece iki sütunun kaidesinde Antik ve Ortaçağ'dan kalan devşirme mermer malzemeler kullanılmıştır. Bunlardan biri güneydoğudaki İ.Ö. 2. yüzyıla ait bukranion ve gırlantlı bir sunaktır. Diğeri ise Bizans çağına ait bir sütun başlığıdır. Yapı genel üslubu açısından Batılılaşma Dönemi Osmanlı Mimari'sinden çok, Dor düzeninin etkili olduğu Yunan Klasik Mimarisini yansıtmaktadır. Bu mimari akımın en önemli özelliği, klasik çağın prensiplerini yansıtmakla beraber, kullanılan Dor başlıklar,

plasterler ve bunları taçlandıran taş profilli üçgen alınlıkları yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu yüzden kilise, Osmanlı Mimarisi'nin yanında, Yunan Klasik Mimarisi'nin de temsilcisi olduğu için önemli bir örnektir (Şahin, 2014).

Fotoğraf 33. Kilisenin İç Kısmı (Balkondan Görünüm)

Fotoğraf 34. Kilisenin İç Kısmı

1923 yılına kadar kilise olarak varlığını sürdüren yapı, birçok hasara maruz kalmıştır. 2014 yılında Nilüfer Belediyesi tarafından yenilenerek kültürevi olarak kullanılmaya başlanmıştır.

3.1.1.3.2. Hagios Konstantinos Manastırı Kilisesi

Eskiden Helena kilisesi olarak da bilinen yapının kalıntıları göl içinde var olan Halilbey Adası'nda bulunmaktadır. Hıristiyanlık Dönemi yapılarından biri olan kilisede, ortaçağa ait bir de kale bulunmaktadır (Fotoğraf 35). Yıkık bir durumda olan sadece kubbesinin az bir kısmı ayakta duran kilise, kapalı yunan haçı tipindedir. Kilisenin orijinal yapısı ile çağdaş olan herhangi bir bezeme elemanı günümüze ulaşmamıştır. Kilisenin içine ve avlusunun batısına sütun gövdesi sütun başlığı gibi devşirme malzemeler dikkat çekmektedir. Kilise, günümüzde adayı kaplayan bitki örtüsü içinde son derece bakımsız ve harap bir haldedir (Şahin, 2014).

Fotoğraf 35. Hagios Konstantinos Kilisesi Kalıntıları
(Kaynak: Gölyazı / Apollonia Kültür Envanteri, 2014)

3.1.1.3.3. Michael Archangelos Kilisesi

Karacabey'e bağlı Eskikaraağaç köyünde bulunan ve Michael Archangelos adına yapılan bu kilise, D-B doğrultusunda dikdörtgen planlıdır. Batı ekseninde giriş, doğuda dışa taşkın içten ve dıştan yuvarlak apsis yer almaktadır. Apsisin kuzey ve güneyinde ikişer tane dört adet niş görülmektedir. Apsisin iki yanındaki nişler zeminden başlayarak aynı yükseklikte sonuçlanırlar. Apsisin yarım kubbesinde fresko kalıntılarına rastlanmıştır. Kuzey ve güney duvarlarda birbirine karşılıklı simetrik eş boyutta üç tane pencere vardır. Kuzey duvarda eksenin doğusundaki bir niş yıkılarak duvarda bir açıklık oluşmuştur. Duvarları moloz taşı, tuğla ve bol harç ile yapılmış

olan kilisede çok sayıda devşirme malzeme kullanılması dikkat çeker. Yapının içi moloz ve bitkilerle dolmuştur. Kuzey ve güney duvarlardaki pencereler ayrıca batı duvardaki kapı büyük çapta yıkıldığından şekilleri hakkında bilgi yoktur (Kaplıanoğlu, 2001).

Fotoğraf 36. Michael Archangelos Kilisesi Duvarı

3.1.1.3.4. Hagios Georgios Kilisesi-Yunan Kilisesi

Aziz Georgios Kilisesi'nin tam olarak nerede olduğu bilinmemektedir. Y. Ötüken günümüzde kültür merkezi olarak tanzim edilen Aziz Georgios Kilisesi olduğunu öne sürmüştür S. Aybek ise kilisenin bir zamanlar Gölyazı Zambak Tepe üzerinde yer aldığını ancak 19. yüzyıl sonlarında yıkıldığını düşünmektedir (Şahin, 2014).

3.1.1.3.5. Michael Arcestrategos Kilisesi

Karacabey'e bağlı Uluabat köyünde bulunan bu kilisenin batı cephesindeki giriş kapısının üzerinde sekiz satırlık bir mermer kitabe bulunmaktadır. Kitabede, Arcestrategos Michael'e ithafen 1843 yılında yapıldığı yazmaktadır (Kaplıanoğlu, 2001). Köylülerin ifadelerine göre yapı, 1950'li yıllarda ev olarak kullanılmış daha sonra terk edilmiştir.

Fotoğraf 37. Michael Archestrategos Kilisesi

3.1.1.3.6. Gölyazı Cami

Gölyazı köyünün Merkez Mahallesi'nde bulunan yapı, Osmanlı Dönemi'nde yapılan tek camidir. Caminin kitabesi günümüze ulaşmadığı için yapı tarihi ve kim tarafından yaptırıldığı bilinmemektedir.

Fotoğraf 38. Uluabat Gölü'nden Gölyazı Cami

(Kaynak: www.kulturportali.gov.tr)

Camiye son cemaat yeri sonradan eklenmiş olup doğuya doğru genişletilmiştir. Kuzey-güney doğrultusunda dikdörtgen planlı caminin kuzey duvarı eksenindeki kapı son cemaat yerine; son cemaat yerinin güney duvarındaki kapı ise harem kısmına geçişi sağlar. Dikdörtgen planlı haremın doğu duvarında 2, batı ve güney duvarlarında 3'er pencere vardır. Haremın doğusunda, kuzeyde düzensiz beş cepheli minare yer alır. Kuzeydoğu köşede mahfile çıkışı sağlayan bir merdiven görülür (Şahin, 2014).

Aslına uygun olarak Nilüfer Belediyesi tarafından restorasyonu gerçekleştirilen cami, 2007-2008 yıllarında ibadete açılmıştır.

3.1.1.4. Kültür Turizmi

Bir toplumun geçmişten günümüze maddi ve manevi olarak ürettiği her şey kültür olarak adlandırılır. Bu bağlamda kültür, her toplumda farklılık gösterir. Kültür ve turizm arasındaki ilişkiler işte bu noktada başlamaktadır. Farklılıklardan beslenen turizm ve bu farklılıklarının kaynağının kültür olması ikisi arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır. Kültür ve turizm arasındaki çok yönlü ilişkiler, insanların bu amaçlarla seyahat etmelerine sebep olmuştur. Turizm sayesinde de bir ülkenin doğal, tarihi, kültürel ve sanatsal varlıkları daha fazla değer kazanmakta ve insanlarda bu güzellikleri koruma bilinci oluşturmaktadır (Akgül, 2002).

Turistlerin kendi kültürleri dışında farklı özellik taşıyan kültürleri ve kültürel öğeleri görme amacıyla yaptıkları geziler kültürel turizm olarak adlandırılmaktadır (Arıncı, 2002). Kültürel turizm, bu nedenle insanların kendi kültürleriyle birlikte, farklı toplumların kültürlerine de açık olan yanlarıyla ilgili turizm faaliyetlerinin tümünü kapsar (Özgüç, 2011).

Küreselleşme ile birlikte önem kazanan ve gelişme gösteren birçok turizm türü arasında kültürel turizm de kendini göstermektedir. Ülkeler için ekonomik anlamda gelir sağlamanın dışında, ülkede var olan kültürel değerlerin korunması açısından da önem arz etmektedir.

Binlerce yıldan beri birçok medeniyete beşiklik etmiş olan Türkiye'de yapılan arkeolojik araştırmalar sonucunda kültürel kaynaklar açısından dünyada eşi benzeri olmayan zenginliklere sahip olduğu ortaya çıkmaktadır. Fakat var olan bu kültürel zenginliğe rağmen kültürel turizm, deniz (kıyı) turizminin gerisinde kalmıştır.

Ülkemizdeki turizmin amaçları arasında zamana ve alana yayılmak değil, kültürel turizmle birlikte diğer turizm türlerinin gelişmeleri sağlanarak ekonomik getiri dışında bölgelerin sosyal ve ekonomik gelişimine katkıda bulunmak şeklinde olmalıdır (Alaeddinoğlu ve Yıldız, 2015).

Araştırma sahasındaki Uluabat Gölü'nün yakın çevresinde ele alınan yerleşim alanlarında birçok kültürel turizm ögesi ile karşılaşmak mümkündür. Özellikle Akçalar köyü mevkiinde yer alan Avrupa'nın en büyük tarih öncesi parkı olan Aktopraklık Höyük'ü ziyaret ederek eski dönemlerdeki yaşam tarzlarını gözlemlenebilmektedir. Gölyazı köyünde var olan birçok yapı da turistler tarafından ilgi odağı olup kültür turizminin gelişmesinde değerlendirmeye başlanmıştır. Son olarak günümüzde konaklama tesisi olarak kullanılan Issız Han da, sahip olduğu özellikleriyle kültürel bir yapıdır. Göl kıyısında manzarası ve mimarisi ile konaklamanın dışında kültürel anlamda da ziyaret edilebilmektedir.

3.1.1.4.1. Aktopraklık Höyük Arkeopark ve Açık hava Müzesi

Akçalar köyündeki, Aktopraklık Höyüğü'ndeki çalışmalar 2004 yılından beri İstanbul Üniversitesi Prehistorya Ana Bilim Dalı ve Bursa Arkeoloji Müzesi tarafından birlikte yürütülen kazı çalışmalarında bölgenin tarihöncesi hakkında önemli bilgilere ulaşılmıştır.

Fotoğraf 39. Aktopraklık Höyük Arkeopark ve Açık hava Müzesi Havadan Görünümü

(Kaynak: Necmi Karul Arşivi)

Höyük, Uluabat Gölü'nün doğu teraslar üzerinde göle doğru uzanan iki dere yatağının kenarındaki sırtların üzerinde, birbiri ile kültürel ve kronolojik olarak ilintili üç yerleşimden oluşur. A, B ve C olarak adlandırılan yerleşimler küçük bir yükseltiye sahiptir. Aktopraklık C alanı kuzeydeki sırtın üzerinde, açığa çıkarılan en eski tabakaları barındırmaktadır. Bu alanda yuvarlık yapıları ortaya çıkmıştır. Düzensiz bir yerleşim anlayışının görüldüğü bölümde, elde edilen buluntuların zirai ürün yetiştiriciliğinin ve hayvancılığın yanı sıra avcılık faaliyetinin de geçim kaynağı olduğunu göstermiştir. M.Ö. 6 bin yılın sonlarına tarihlenen bu alan, Kalkolitik dönemde kabristan olarak kullanılmış ve uzun bir süre sonra Roma döneminde tekrardan yerleşim birimi haline gelmiştir. Aktopraklık B alanında ise özellikle ilk Kalkolitik Çağ'a ilişkin kalıntılar açığa çıkarılmıştır (Fotoğraf 40). Yerleşimin M.Ö. 5700-5500 yılları arasında kullanıldığını gösteren buluntulara rastlanmıştır. Yerleşme daha sonra etrafı çapı 100 metreyi aşan bir hendekle çevrili, bitişik düzende yapılardan oluşmaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen bilgiler doğrultusunda bölgenin özellikle İç Anadolu kültürleri ile yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Kalkolitik Çağ'ın başlarına tarihlenen Aktopraklık A alanı ise, yerleşim dizisinin en güneyinde, vadi tabanında yer almaktadır. Bir hendek ile çevrili yerleşimde yapılan çalışmalarda taştan büyük sedde duvarları ortaya çıkarılmıştır. Bu duvarlar yerleşmeyi taşkınlardan koruyan bir sistem olarak inşa edilmiştir (Karul, 2008).

Fotoğraf 40. Aktopraklık Höyük B Alanı

(**Kaynakça:** www.arkeolojihaber.net)

3.1.1.4.2. Arkeoloji Okulu

Aktopraklık Höyük Açık hava Müzesi ve Arkeoloji Okulu'nun hedef kitlesinin ilk grubunu ilk ve ortaöğretim öğrencileri ile eğitimciler oluştururken, ikinci grubu arkeoloji ve ilişkili dallarda okuyan üniversite öğrencileri ile bu alanlarda çalışan uzmanlar oluşturur. Alandaki tüm birimler her kitlenin özelliklerine göre gezme, öğrenme ve deneysel çalışmalar yapabilmesine uygun olarak tasarlanmıştır. Alandaki ilk birim höyükteki tarihöncesi süreci, Neolitik (Fotoğraf 41) ve Kalkolitik dönemleri yansıtan köy canlandırmaları (Fotoğraf 43) iken diğeri ise, yakın geçmişimizi yansıtan ve hâlen yaşamakta olan geleneksel köy canlandırmasıdır (Karul, 2015) (Fotoğraf 44).

Fotoğraf 41. Neolitik Dönem Yerleşimini Yansıtan Dal-Örgü Kulübeleri

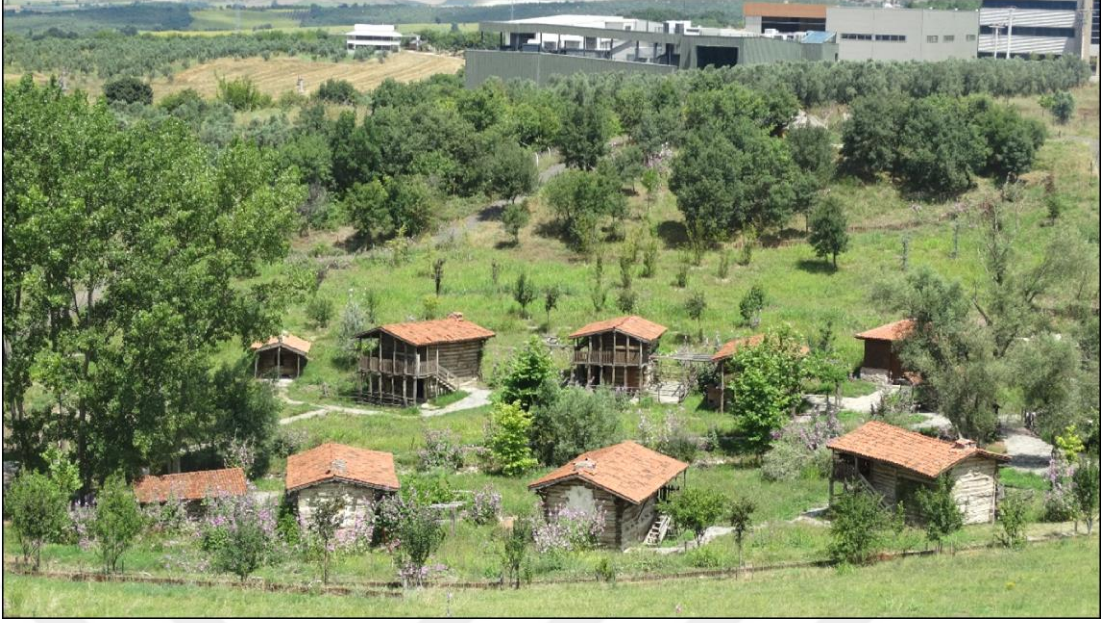
(**Kaynak:** Aktopraklık Arkeoloji Okulu Arşivi)

Fotoğraf 42. Kalkolitik Dönem Yapıları

Fotoğraf 43. Kalkolitik Dönem Köy Canlandırması

Fotoğraf 44. Geleneksel Köy Canlandırması

Tarihöncesi köy canlandırmalarında, oluşturulan yapılar ve imitasyon eşya, alet ya da insan maketleriyle desteklenmiş alanlar oluşturulmuş, o dönemlerde mekânların nasıl kullanıldığı ve günlük yaşamın ayrıntıları anlatılmaya çalışılmıştır. Oluşturulan köy ortamı aynı zamanda burada yapılacak deneysel çalışmalar için kullanılan çömlekçi ve ekmek fırınları, işlik yerleri gibi alanları da içermektedir. Arkeolojik verilere göre tasarlanan bu canlandırmalarda yapı güvenliği ya da dayanıklılık gibi ölçütlere de dikkat edilmiştir. Alanda, bilgi ve yönlendirme tabelalarıyla desteklenen yürüme yollarını takip ederek, içinde dolaşılabilen mekânlara uğrayarak geçmişten günümüze ulaşan kısa bir yolculuk yapılabilmektedir. Neolitik ve Kalkolitik köylerin bulunduğu iki tepenin arasındaki vadiye sarmaşıklarla kaplı bir tünel inşa edilmiş olup, farklı zamansal boyutlara geçiş vurgulanmaya çalışılmıştır (Karul, 2015).

Girişte arkeoloji, tarihöncesi dönem ve Aktopraklık Höyük hakkında bilgilerin ve eşyaların yer aldığı dinlenme gibi bazı gereksinimlerin karşılanacağı küçük bir bina bulunmaktadır (Fotoğraf 45).

Fotoğraf 45. Arkeopark Girişindeki Bina

Arkeopark'a 2015 yılı yazında farklı üniversitelerden 35 arkeoloji öğrencisi ve uzmanın katılımıyla atölye çalışması düzenlenmiştir. Bu çalışma altı günlük yoğun bir program çerçevesinde gerçekleşmiş olup teorik bilginin yanı sıra deneysel çalışmalarla desteklenmiştir.

Fotoğraf 46. Arkeoloji Okulunda Teorik Bilgi Dersleri

(Kaynak: Aktopraklık Arkeoloji Okulu Arşivi)

Fotoğraf 47. Uygulamalı Dokuma Dersleri (Aktopraklık Arkeoloji Okulu)

(Kaynak: Aktopraklık Arkeoloji Okulu Arşivi)

3.1.1.4.3. Kız Adası – Apollon Kutsal Alan

Gölyazı köyünü kuzeybatısında, kente ismini veren Apollon tapınağı Kız Ada üzerinde yer almaktadır (Fotoğraf 48). Lé Bas, 1800’lü yıllarda burayı ziyaret ettiğinde tapınağın ilk çizimlerini yapmıştır. Kız Adası olarak bilinen yer aslında tapınak adasıdır (Aybek ve Öz, 2006). Kız Ada üzerinde yoğun şekilde vejetasyonun bulunması araştırma yapılmasını engellemiştir (Hasluck, 1910).

Fotoğraf 48. Kız Adası-Apollon Kutsal Alanı

(Kaynak: Gölyazı / Apollonia Kültür Envanteri, 2014)

Fotoğraf 49. Kutsal Alana Ait Eski Taşlar

(**Kaynak:** Gölyazı / Apollonia Kültür Envanteri, 2014)

3.1.1.4.4. Nekropol

Gölyazı köyündeki Nekropol, kentin giriş kapısında başlayarak kuzeye doğru geniş bir alana yayılmaktadır (Fotoğraf 50). Bu sahada farklı mezar tipleri bulunmaktadır. Podyumlu mezarlar mimari özellikleri yönünden çok çeşitlidir. Bu mezarlar kentte ölüm düşüncesine gösterilen saygının en güzel kanıtıdır (Şahin, 2014).

Fotoğraf 50. Gölyazı /Apollonia Nekropolünden Bir Görünüm

(**Kaynak:** Gölyazı / Apollonia Kültür Envanteri, 2014)

Mezarların inşasında kullanılan yapılar ve lahitlerin tamamı Roma dönemine aittir. Alandaki podyumlu mezarlar ve 6 lahit büyük oranda tahrip edilmiş olup, alanda var olan zeytinlikler içinde de mezar yapılarına ait duvarlar bulunmaktadır (Fotoğraf 51). Duvarların yapımında kireçtaşı kullanılmıştır (Aybek ve Öz, 2006).

Fotoğraf 51. Nekropol Mezar Yapıları

(**Kaynak:** Gölyazı / Apollonia Kültür Envanteri, 2014)

3.1.1.4.5. Tiyatro

Gölyazı’da var olan tiyatro Zambak Tepe’nin güney yamacında inşa edilmiş olup, oturma yerleri (cavea) göl ve ada manzaralıdır. Tiyatronun kuzey duvarının iyi korunmuş olmasına karşın oturma yerleri tamamen yok edilmiştir. İncelemeler sonucunda tiyatronun ortalama 4000 izleyici kapasitesine sahip olduğu tahmin edilmektedir. Oturma yerlerine ait blokların çoğu Geç Antik Dönemde kentin sur duvarlarının yapımında yeniden kullanılmıştır. Günümüzde tiyatronun sahne binası yerinde yüksek yapay bir tepe ve yoğun bir bitki örtüsü bulunmaktadır (Şahin, 2014).

Fotoğraf 52. Tiyatrodan Eski Kalıntılar

(**Kaynak:** Gölyazı / Apollonia Kültür Envanteri, 2014)

3.1.1.4.6. Stadyum (Stadion)

Stadyum ise Zambak Tepe'nin kuzey bölümünde fakat tiyatronun aksine sadece batı bölümündeki oturma sıraları eğimden yararlanılarak inşa edilmiştir (Fotoğraf 53). Le Bas tarafından çizilen kentin planında da görülen yapının batı cephesindeki oturaklardan kalıntı bile kalmamıştır. Oturma bloklarının çoğu adayı çevreleyen surların inşasında kullanılmıştır (Şahin, 2014).

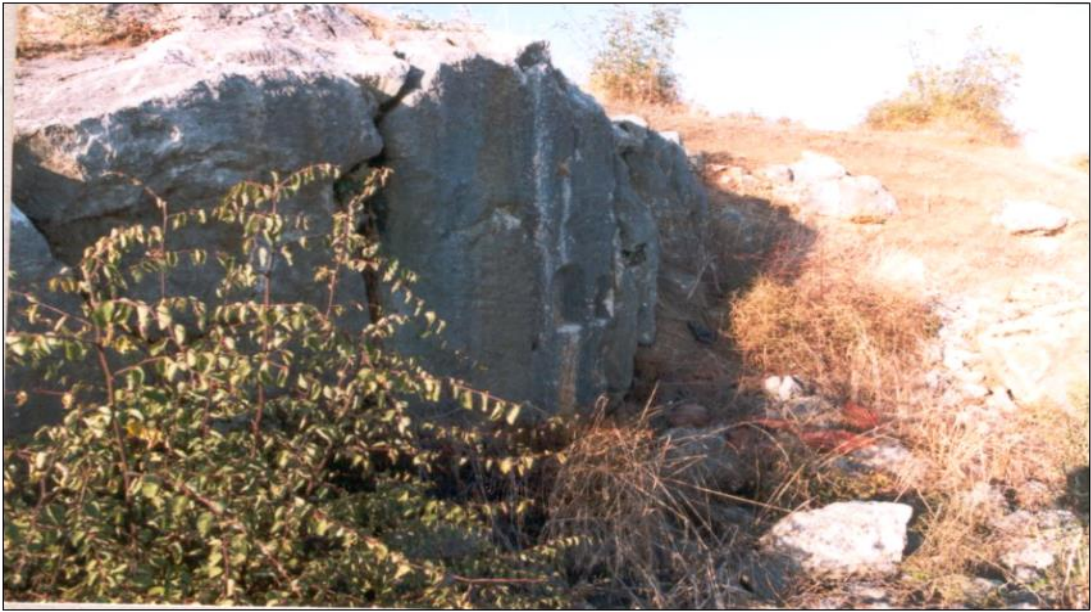
Fotoğraf 53. Stadyum Oturma Blokları

(**Kaynak:** Gölyazı / Apollonia Kültür Envanteri, 2014)

Yapının yakın çevresinde stadyuma ait bazı malzemeler yer almaktadır. Günümüzde bu alanda Nilüfer Belediyesi tarafından yaptırılan spor tesisi bulunmaktadır.

3.1.1.4.7. Kybele veya Demeter Kutsal Alanı

Zambak Tepe'nin doğu yamacında kireçtaşından meydana gelen alan, Uluabat Gölü'nü görecekte şekilde konumlanmıştır. Bu noktada kazanılan yüzeyde taşçı ustaları tarafından yapılan üç adet niş bulunmaktadır (Fotoğraf 54). Nişler genel olarak Frig kültürü özelliklerini yansıtmaktadır (Şahin, 2014).

Fotoğraf 54. Kybele Kutsal Alanı Kaya Nişleri

(**Kaynak:** Gölyazı / Apollonia Kültür Envanteri, 2014)

3.1.1.4.8. Sur Duvarları

Yarımada şeklinde bir boyun ve bunun önünde bir ada olmak üzere iki bölümden oluşan Gölyazı'nın etrafını çeviren sur duvarlarının da iki giriş kapısı bulunmaktadır. Surların ilk bölümü nekropol çıkışında yer almaktadır. Kule olarak da bilinen giriş kapısının bir bölümü göl kenarında hâlen ayakta durmaktadır (Fotoğraf 55). Surlarda malzeme olarak moloz taş ve harç kullanılmıştır. Ada bölümünün etrafını çeviren diğer sur duvarlarında malzeme olarak mermer köşeli bloklar kullanılmıştır. Bu bloklar orijinal olup tarihi Helenistik Dönem'e kadar uzanmaktadır. Duvarların

üzerinde yer alan tekne bağlama halkaları eski dönemlerde göl sularının duvarlara kadar eriştiğini göstermektedir (Şahin, 2014).

Fotoğraf 55. Gölyazı Köyündeki Sur Duvarları Kalıntıları

3.1.1.4.9. Podyumlu Yapı

Düzgün kesme taşlardan oluşan podyumun üst bölümü silmelerle sonlanmaktadır. Bu yükseltinin küçük bir tapınağa ait podyum olduğu düşünülmektedir. İn situ halde korunmuş durumdaki yapının göl kıyısındaki yeri, ne kadar önemli olduğunun bir göstergesidir (Şahin, 2014).

Fotoğraf 56. Podyumlu Yapı ve Üzerine İnşa Edilen Ev

(Kaynak: Gölyazı / Apollonia Kültür Envanteri, 2014)

Günümüzde podyumun üzerinde bir ev inşa edilmiştir. Ev, modern eklemelerle ve onarımlarla varlığını devam ettirmektedir (Fotoğraf 56).

3.1.1.4.10. Hamam

Gölyazı'da Türk dönemi yapıları arasında yer alan hamam hakkında yapım tarihi hakkında bilgiye rastlanılmamıştır. Dikdörtgen planlı olan hamam iki küçük kubbeye sahiptir.

Fotoğraf 57. Gölyazı Köyündeki Hamam

Duvarları moloz taştan yapılmış olan hamama güney duvarın doğusundaki kapıdan girilir. Kare plana yakın bir şekilde inşa edilmiş olan hamamın güneydoğusunda bir giriş bölümü, doğusunda bir eyvan ve bir tuvalet yer almaktadır. Orta bölümün kuzeyinde bulunan kubbeye örtülü halvetlerin batısındaki duvarda var olan kapılara su deposuna açılmaktadır. Hamamın yapımında birçok değişik malzeme kullanılmıştır. Duvarlar dıştan moloz ve yer yer tuğla ile örülmüş, kubbeler beton, çatı ise kiremitlerle kaplıdır (Şahin, 2014).

Hamam Nilüfer Belediyesi tarafından 2007-2008 yılları arasında restore edilmiş olup, günümüzde kafe olarak kullanılmaya devam etmektedir.

Fotoğraf 58. Hamamın İç Kısmından Bir Görüntü

3.1.1.4.11. Yel Değirmeni

Gölyazı'da ortaokulun bahçesinde bulunan Yel Değirmeni'nin kim tarafından yapıldığı ve yapım tarihi belli değildir. Mevcut yüksekliği 5 metre, silindirik çapı 6 metre olan yapı, yığma taş ve kerpiç kullanılarak inşa edilmiştir. Tahribatın olmaması için üst bitiş kısmı beton ile sonlandırılmıştır.

Fotoğraf 59. Gölyazı'daki Yel Değirmeni

Değirmen, uzun yıllar boyunca bitki örtüsüyle kaplı, okulun kömürlüğü olarak kullanılmıştır. Nilüfer Belediyesinin desteği ile özel değirmen ustaları tarafından restore ettirilip turistik değer kazandırılmıştır.

3.1.1.4.12. Sübyan Mektebi

Gölyazı'nın Osmanlı dönemi yapılarından biri olan Sübyan Mektebi, cami bitişinde yer almaktadır. Eskiden tek katlı bir yapı durumundayken günümüzde yıkık bir haldedir.

Fotoğraf 60. Sübyan Mektebi

Kitabesi olmadığı için kim tarafından hangi tarihte yapıldığı bilinmeyen bu yapının 4-5 kat olduğu yapılan incelemeler sonucunda belli olmuştur. Kendine özgün bir yapısı olan mektebin ön cephesinden iki yarım antik sütun bulunmaktadır. Yapıda kullanılan malzemeler devşirmedir (Şahin, 2014).

3.1.1.4.13. Anıt Çınarlar

Gölyazı köyünde çok sayıda anıt çınarlar mevcuttur. Bunlardan en yaşlısı turistler için de ilgi odağı olan 745 yaşındaki Ağlayan Çınar'dır. Ağacın gövdesi çok büyük ve geniştir. Hatta kovuğu 3-5 kişiyi barındırabilecek bir oda büyüklüğüne sahiptir (Fotoğraf 61).

Fotoğraf 61. Ağlayan Çınar

Fotoğraf 62. Meydandaki Diğer Çınarlar

Ağlayan Çınar dışında meydandaki parkta 7, caminin önünde ise 3 adet çınar ağacı bulunmaktadır (Fotoğraf 62).

3.1.1.4.14. İssız Han

İssız Han, Bursa'nın Karacabey ilçesinin Gölkıyı köyünde yer almaktadır. Han, önemli bir ulaşım noktasında yer aldığından önem arz etmektedir.

Fotoğraf 63. Işsız Han

Işsız Han, 797 (1394-1395) yılında Celaleddin Eyne Bey bin Felek Meliküddin tarafından yaptırılmıştır. Yapı özellikleri incelendiğinde Selçuklular döneminde yapılan kervansarayların mimari özelliklerine benzemektedir. Han, ulaşım açısından merkezi bir noktada yer almasından dolayı eski dönemlerde birçok seyyah tarafından ziyaret edilmiş ve seyahatnamelerine konu olmuştur (Karakaya, 1999).

Fotoğraf 64. Işsız Han Giriş Katındaki Oturma Yerleri ve Şömine

Han kuzey-güney doğrultusunda uzunlamasına dikdörtgen planlıdır. İki yan duvarlardan nişlerle genişletilmiş olan cümle kapısı bir kemer içine alınmıştır. Kapının iki yanında dikdörtgen planlı birer mekân bulunmaktadır. Bu mekânlar birer kapı ile ana mekâna açılmaktadır. Isı kaybını önlemek ve güvenliğin sağlanması için iki pencere dışında hanın diğer on dokuz penceresi mazgal şeklinde yapılmıştır. Yapının duvarlarında iri blok kesme taş ve tuğla malzemeler iki sıra taş, dört sıra tuğla şeklinde örülmüştür. Binanın inşasında kullanılan blok taşlar ya Gölyazı şehri harabelerinden alınmış ya da antik yapılardan devşirilmiştir. Ocaklarda kullanılan sütun başlıklarının üzerlerinde Türk işçiliği dikkat çekmektedir (Karakaya, 1999).

Tüm bu mimari özelliklerinin yanında dikkat çeken Issız Han, Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından 2008 yılında restore edilmiştir. Restore edilmiş haliyle, inanç ve kültür turizm turları kapsamında yurt içi ve yurt dışından gelecek turların, muhteşem mimarisi ve göl manzaralı doğa harikası konumuyla gelecek turistlerin gezip göreceği, yeme içme, dinlenme ve konaklama ihtiyaçlarının gidereceği 9 odalı otel ve restoran olarak kullanılmaya başlanmıştır. Issız Han'ın yakın çevresinde yer alan Eskikaraağaç köyü her yıl mayıs ayında düzenlenen Uluslararası Leylek Şenliğine ev sahipliği yapmaktadır. Leylek Köyü olarak da bilinen köye gelen ziyaretçilerin yakın çevrede konaklayacağı önemli bir merkez haline gelmiştir.

3.1.1.5. Ornito-Turizm (Kuş Gözlemciliği)

Günümüz şartlarında, çalışma hayatında yapılan iyileştirmeler, insanların gelir düzeyindeki artış, insanları turizme itmiştir. Özellikle şehir hayatındaki yoğun kalabalık, insanları kitle turizminden alternatif turizm türlerine yöneltmiştir. İnsanlar kafa dinlemek ve hobilerini gerçekleştirmek üzere doğal alanlara seyahat etmeye başlamıştır (Şafak, 2003). Özel ilgi turizmi; belirli bir konu üzerinde yoğunlaşmak isteyen kişilerin bu amaçlarını gerçekleştirmek üzere turizm alanlarını ziyaret ederek hem gezme hem de kendilerini geliştirme fırsatı buldukları bir turizm türüdür (Tanrısevdi ve Çavuş, 2003). Kuş gözlemciliği özel ilgi turizmi içerisinde değerlendirilmektedir.

Kuş gözlemcileri kuşları doğal ortamlarında gözleme fırsatı bularak kuşları tanımlamayla birlikte fotoğraflarını çekmektedirler. Yüksek kazançla sahip ve eğitilmiş kişilerin çoğunluğu oluşturduğu kuş gözlemcileri, doğal çevrenin korunması

konusunda da bilinçli bir grubu oluşturmaktadırlar (Ceballos ve Lascrain 1996; Cordell ve Herber, 2002). Kuş gözlemcileri, ilgi alanlarına giren bu turizm türüne yatırım yaparak bu turizm türünün giderek gelişmesine katkı sağlamaktadırlar.

Ülkemiz biyoçeşitlilik açısından zengin sulak alanlara sahiptir. Bu yüzden kuş sayısı ve türleri bakımından birçok ülkenin kuş sayısı toplamından daha fazla miktardadır. Uluabat da binlerce kuşa ev sahipliği yapmaktadır. Yılın belirli dönemlerinde göç sırasında kuşların kışı geçirmesine olanak sağlamaktadır.

Türkiye’de kuş gözlemciliği son yıllarda dünyadaki gelişmelere paralel olarak hızla yaygınlaşmakta ve ilgi odağı olmaktadır. Türkiye’deki kuş gözlemciliği, diğer ülkelerden farklı bir şekilde yapılmaktadır. Kuş gözlemcileri, kuşları sadece görmek uğruna değil aynı zamanda kuşlarla birlikte onların yaşam alanlarını izleyerek doğanın korunmasına da katkı sağlamaktadırlar.

Binlerce kuşa yuva olan Uluabat Gölü bünyesindeki flora ve fauna varlığıyla 1998 yılında Uluslararası Su Kuşları Bakımından Önemli Sulak Alanlar için imzalanan Ramsar sözleşmesi ile koruma altına alınmıştır. Bunun dışında dünyadaki LIVING LAKES (Yaşayan Göller) ağına dâhil edilmiştir. Bu önemli sulak alanda WWF-Türkiye ile Çevre ve Orman Bakanlığının işbirliği çerçevesinde 1995’den bu yana “Uluabat Gölü Entegre Yönetim Planı” yürütülmektedir. Hilary ve Geoff Welch’in (1998) yaptığı “Uluabat Gölü Üreyen Kuşlar” araştırması, alanın korunmasına yönelik gerçekleştirilen etkinliklerden birisidir. 1998 yılında yapılan bu çalışma, Uluabat Gölü’nün ulusal ve uluslararası önemini ortaya koymuş ve Ramsar alanı olarak kabul görmesini sağlamıştır.

Göl, dünyada nesli tükenmekte olan küçük karabatak, tepeli pelikan, bıyıklı sumru, pasbaş patka, alaca balıkçıl (Fotoğraf 65), gece balıkçılı, kaşıkçı, çeltikçi (Fotoğraf 66) gibi kuş türlerine ev sahipliği yapmaktadır. Uluabat Gölü, bu kuşlar ve diğer kuşlar için önemli bir üreme alanı olmuştur ve olmaya devam etmektedir. Yapılan kuş sayımlarına göre, gölde en fazla 429.423 adet su kuşu sayılmıştır. Bu sayı günümüze yaklaşırken azalma göstererek en son 2002 yılında yapılan sayımla 25 bine kadar düşüş göstermiştir.

Fotoğraf 65. Alaca Balıkçıl
(Kaynak: Alper Tüydeş Arşivi)

Fotoğraf 66. Çeltikçi
(Kaynak: Alper Tüydeş Arşivi)

Arazi çalışma sırasında Eskikaraağaç köyünde denk gelinen kuş gözlemcisi Alper Tüydeş ile yaptığımız görüşmede kendisi Uluabat Gölü'nün kuş varlığı hakkında şunları dile getirmiştir:

“Uluabat Gölü, kuş varlığı ve kuş gözlemciliği açısından Türkiye’nin en önemli sulak alanlarından birisidir. Kuşlar göç zamanında güneyden kuzeye doğru yol alırken ülkemizde Marmara Denizi’nin doğusu ve batısından geçmektedir. Doğusundan geçen kuşlar Kocaeli-İzmit üzerinden İstanbul Boğazı’nı geçerken, batısından geçenler ise Uluabat Gölü ve çevresinde muhakkak dinlenmektedirler. Bu durumda mevsimsel olarak bile kuş türlerinde artış meydana gelmektedir. Uluabat Gölü, sığ ve yaşayan bir göldür. Sığ olmasından dolayı çevresinde çayır ve bataklıkların oluşu gölde sadece su kuşlarının değil, kıyı kuşlarının ve yırtıcı kuşların olmasını da sağlamıştır. Uluabat Gölü’nde hâlen su samurlarının ve leyleklerin olması gölün ne kadar temiz olduğunu gösterir. Ak pelikan ve tepeli pelikanların yaşam alanı olan göl ve çevresinde balık kartalı, dik kuyruk ördeği gibi birçok nesli tükenmekte olan canlılar da yaşamaktadır.”

Fotoğraf 67. Delice

(Kaynak: Alper Tüydeş Arşivi)

Göl çevresinde yer alan Uluabat köyünde özel mülke ait olan Uluabat Kuş Cenneti de kuş gözlemcileri ve turistler için ziyaret edilebilecek turistik çekim noktasıdır (Fotoğraf 68). Başta tavuskuşları olmak üzere birçok kuş çeşidi ve kanatlı hayvan barınmaktadır (Fotoğraf 69).

Fotoğraf 68. Uluabat Kuş Cenneti Giriş Yolu

Fotoğraf 69. Kuş Cenneti'ndeki Tavuskuşları

Ayrıca göle kıyısı olan Eskikaraağaç köyündeki Kuş Gözlem Kulesi ve ölmüş olan ya da avcılar tarafından kaçak olarak vurulmuş, içinde çoğu kuş türünün yer aldığı hayvan türlerinin, işlemden geçirilmiş bir şekilde sergilendiği Tahnit Müzesi de kuş gözlemcileri ve turistler tarafından ziyaret edilmektedir (Fotoğraf 70).

Fotoğraf 70. Kuş Tahnit Müzesi

Fotoğraf 71. Müzedeki Leylekler

3.1.1.6. Gastro Turizm

Coğrafyanın kapsamı içinde yer alan iklim, vejetasyon, tarım, su ürünleri, hayvancılık, sanayi gibi faktörler beslenme kültürünü doğrudan ve dolaylı bir şekilde etkilemektedir (Baysal, 2002). Ateşin keşfi ve tarım faaliyetlerinin ortaya çıkmasıyla birlikte insanlar çeşitli yiyeceklerden farklı türlerde yemek yapmaya başlamışlardır.

Her topluluk yaşadığı yerdeki doğal ortamdan elde ettiği yiyecekleri kendi yaşantı, kültür ve alışkanlıklarına bağlı kalarak yemeklere dönüştürmüşlerdir. Bunun sonucunda da her yöreye özgü yemek türleri ortaya çıkmıştır.

İnsanların zaruri ihtiyaçları içerisinde var olan yemek ve içmek eylemleri zamanla bir kültür haline gelmiştir. İnsanların farklı yemek türlerini tatması, nasıl yapıldığı öğrenmek istemesi gibi aktivitelerin artış göstermesi yiyecek içecek turizminin oluşmasını ve gelişmesini sağlamıştır (Dilsiz, 2010). Turistler, seyahat ettikleri yerlerin doğal çekiciliklerini görmeyi yanı sıra o yöreye özgü yemekleri de tatmak ve o yemeklerin nasıl yapıldığını görüp deneyimlemek isterler. Bu yüzden insanlar kendi yaşam alanlarının dışında farklı yerlerin yöresel yemeklerini tadabilmek ve yerel kültürünü tanımak için kilometrelerce yolu göze alabilmektedir.

Gastronomi turizmi, insanların farklı kültürlere ait yiyecek ve içecek deneyimi yaşamak için seyahat etmeyi istemesine sebep olan gastronomik hareketliliği ifade etmektedir. Gastronomi turizmi, bir ülke ya da bölgenin kendi yöresine ait yemekleri yapması ve ziyaretçilere sunulan yemeklerle yörenin kültürel özelliklerini de yansıtmıştır (Çalışkan, 2013).

Gastronomi turizmi potansiyeli açısından Türkiye, birçok farklı kültüre sahip olduğundan dünyada önemli mutfaklar arasındadır. Batıdan doğuya, güneyden kuzeye doğru yer değiştirildiğinde bile yemek türlerinde değişiklik fark edilmektedir. Fakat bu turizm türü ileri düzeyde gelişme gösterememiştir. Türkiye’de özellikle deniz turizmine ağırlıklı olarak önem verilmektedir. Bu turizm türüyle birlikte birçok turizm faaliyetlerinin yeterli düzeyde tanıtım ve reklamının yapılmaması arka planda kalmalarına sebep olmaktadır. Turistlerin yöresel yemekleri tatması bunun dışında buldukları yerde turistik faaliyetlere katılması ve harcamalar yapması ülkeler için ekonomik fayda da sağlamaktadır (Bilgili vd., 2012).

Araştırma alanındaki turizm potansiyeli diğer yerleşim alanlarına göre daha yüksek olan Gölyazı ve Eskikaraağaç köylerinde gastronomi kültürü balık üzerine kuruludur. Sabahın erken saatlerinde tutulan balıklar, köylü kadınlar tarafından çeşitli türlerde yemeklere dönüştürülmektedir. Köylüler yemeklerini kendi yetiştirdikleri organik sebzelerle yapmaktadırlar. Özellikle hafta sonları, yöresel yemekler köyde var olan dernekte gelen turistlere sunulmaktadır.

3.1.1.6.1. Gölyazı Köyü'nün Yemek Kültürü

Gölyazı'da, göle bağlı olarak gelişen balık ağırlıklı bir mutfak kültürünün yanında, zeytincilik, bağ, bahçe ekme geleneğine bağlı olarak sebze-meyve kültürü de gelişmiş durumdadır. Yapılan yemeklerde kullanılan ürünlerin çoğunu kendileri yetiştirmektedir. Yöreyle ait birçok farklı yemek tarifi bulunmaktadır (Şahin, 2015);

3.1.1.6.1.1. Masakuluka

Tencereye konulan incir pekmezi biraz sulandırılır. Az miktarda karbonat ve un eklenir. Hamur haline getirilene kadar ağır ateşte pişirilen Masakuluka ocaktan alındıktan sonra tepsiye dökülür. Diğer tarafta ayrı bir pekmez, su, şeker karıştırılır. Tepsiye dökülen hamur şekillendirildikten sonra kaynayan pekmezli suya atılır. Pişen hamurlar bir kaba alınarak üzerine ceviz serpilir (Fotoğraf 72).

Fotoğraf 72. Masakuluka

(**Kaynak:** Odryses'ten Nilüfer'e Uluslararası Nilüfer Sempozyumu, 2015)

3.1.1.6.1.2. Balık Ekşili

Tencere içine 2 adet soğan doğranıp kavrulduktan sonra, bir adet domates, toz biber ve gölden tutulan iri parçalar halinde doğranmış balıklar atılır ve kaynamaya bırakılır. Ocaktan almaya yakın nane ve limon tuzu eklenerek hazır hale getirilir. Tepside de yapılabilir (Fotoğraf 73).

Fotoğraf 73. Balık Ekşili

3.1.1.6.1.3. Balık Turşusu

Gölde tutulmuş içi temizlenip yıkanan balıklar, bir sıra tuz bir sıra balık olmak üzere derin bir cam kavanoza dizilir. Kavanoz dolduğunda en son kat tuz eklenir. Daha sonra kapağı kapatılan kavanozlar serin bir yerde bir hafta kadar bekletilir (Fotoğraf 74).

Fotoğraf 74. Balık Turşusu

3.1.1.6.1.4. Havyar Tarama

100 gram kırmızı havyara, 150 gram zeytinyağı şeklinde miktarı isteğe bağlı olarak artırılabilir veya azaltılabilir. Havyarın içinde bulunan damarlar çıkartılarak bir kaptaki ezilir. Yarım su bardağı zeytinyağı eklenir ve robotta 4-5 dakika karıştırılır. Limon suyuyla birlikte kalan zeytinyağı azar azar eklenerek beyaz bir renk ve kıvam alana kadar karıştırılır (Fotoğraf 75).

Fotoğraf 75. Havyar Tarama

3.1.1.6.1.5. Tavada Turna Balığı Ciğeri ve Bağırsağı

Köydeki balıkçılardan alınan balık sakatatları üzerine tuz eklenerek derin bir kaba konur. Kızartılmadan önce una harmanlanarak kısık ateşte kızartılır.

3.1.1.6.1.6. Tavada Soslu Turna Balığı

Gölde tutulan turna balıkları temizlendikten sonra tuzlanır. Daha sonra mısır ununa bulandırılıp sarı renk alana kadar kızartılır. Sosu için doğranan biberler kızartıldıktan sonra üzerine domates ilave edilerek pişirilir. Önceden kızartılan balıklar bu karışıma eklenir.

3.1.1.6.1.7. Tavuklu Manti

Un, yumurta, su ve tuzdan hamur tutulduktan sonra yarım saat dinlendirilmeye bırakılır. Dinlendirilen hamur bezelere ayrılıp 3-4 mm kalınlığında açılır. Diğer tarafta bir adet soğan doğranarak tavada yağla kavrulur. İçerisine bir su bardağı bulgur katılarak, haşlanmış olan tavuğun göğsü ince parçalara ayrılarak karışıma eklenir. Kalan tavuk parçaları da ayrı bir kaptaki küçük parçalara ayrılır. Tuz ve karabiber de konularak pişirilmeye bırakılır (Fotoğraf 76).

Fotoğraf 76. Tavuklu Manti

Önceden hazırlanan bezeler açılarak küçük kare haline getirilir. İçerisine hazırlanan sos eklenerek kareler iki ucundan ortaları açık kalacak şekilde birleştirilir ve fırın tepsisine dizilir. Fırında kızaran mantıların üzerine dört bardak tavuk suyu dökülür. Son olarak tepsi, ocağın üstünde mantılar suyunu çekene kadar çevrilir. Suyu çekene kadar ocakta bekletilen mantıya en son olarak kalan tavuk parçaları serpiştirilerek kızgın yağ üzerine dökülerek hazır hale getirilir.

Gölyazı'da bunlar dışında hamur işi olarak, cevizli lokum, Bursa mantısı, fırın mantı, çiğ börek, kulak, yoğurtlu hamur, pişi, lokma, kaçamak, gözleme yapılmaktadır. Köy meydanında satılan gözlemeler köyde yetiştirilen labada otu, ebegümece, ısırğan otu, diken otu, semizotu gibi hemen her çeşit ot ve her çeşit peynirden yapılmaktadır.

Köyde sebze yemeği olarak, bol sarımsaklı silkme (patlıcan silkmesi), üzüm yaprağı sarması, kelem sarması, ot köftesi (gelincik köftesi), fasulyeli nohutlu tarhana,

yağlı biber turşusu yapılırken tatlı olarak ise aşure, un helvası, süt helvası, ceviz helvası, kabak tatlısı, cevizli baklava sofralarda yerini almaktadır.

Görüldüğü gibi Gölyazı köyünde yemek kültürü son derece zengin ve çeşitlidir. Son yıllarda Gölyazı köyünde canlanan turizmin de etkisiyle yöreye ait yemek türleri de turizm çekicilikleri arasındadır. Ayrıca köye, eşsiz göl manzarasına karşı kahvaltı yapmak için gelen ziyaretçilerin sayısı da oldukça fazladır.

3.1.1.6.2. Eskikaraağaç Köyü'nün Yemek Kültürü

Eskikaraağaç köyünde, daha çok köylülerin kendi yetiştirdikleri ürünlerden elde edilen yemeklerin yanında göle bağlı olarakta balığın da mutfağa girdiği bir yemek kültürü hâkimdir.

3.1.1.6.2.1. Labada

Köyde yetişen çeşitli otlarla (ebegümeçi, sütleğen, acı-gıcı (ısırgan otu), gelincik) yapılan bu yemek için öncelikle yine köyde yetiştirilen ve meşhur olan bir adet kuru soğan tencerenin içine doğranıp zeytinyağı ile kavrulmaya başlanır. Daha sonra güzelce ayıklanıp ve yıkanmış olan otlar tencerenin içine konulur. Bir çay bardağı bulgur veya pirinçle birlikte bir tutam tuz ve göz kararı su eklenerek karıştırılarak kaynamaya bırakılır. Kaynamaya çıktığında 5-10 dakika sonra ocaktan alınır. İsteğe bağlı olarak üzerine yumurta da kırılabilir (Fotoğraf 77).

Fotoğraf 77. Labada

3.1.1.6.2.2. Kulüka

Geleneksel bir manav lezzeti olan bu tatlı için öncelikle un, su ve çok az tuzla hamur yoğrulur. Hamur biraz dinlendirildikten sonra küçük halkalar yapmak için ceviz büyüklüğünde koparılarak halka şeklinde olabilmesi için yuvarlanır. Yuvarlanan ince ve uzun hamurların iki ucu birleştirilir. Bir yandan da 1,5 su bardağı kaynamakta olan suyun içine bir bardak üzüm pekmezi ve bir bardak şeker eklenerek karıştırılır. Halka şeklinde yapılan hamurlar kaynamakta olan karışımın içine atılarak kızarıncaya kadar içerisinde bekletilir. Daha sonra kızarmış olan hamurlar tencereden çıkartılır.

Fotoğraf 78. Kulüka

3.1.1.6.2.3. Turnapaça

Gölde tutulmuş olan turna balıkları güzelce temizlendikten sonra parçalara ayrılarak kızartılır. Kızartılan balıklar kenara alınarak, ocağa konulan tencerenin içine bir baş soğan sıvıyağ eklenerek kavrulur. Kavrulan soğanlara bir yemek kaşığı salça eklendikten sonra bir miktar su da ilave edilir. Önceden kızartılmış ve parçalanmış olan turnalarla birlikte bir tutam tuz ve bir miktar da sirke eklenerek pişmeye bırakılır. Ocağın altını kapadıktan sonra sarımsak da eklenir.

3.1.1.6.2.4. Kuru Fasulye

Bir adet soğan, tereyağında kavrulurken domates salçası ve biber salçası eklenir. Köylülerin yetiştirdiği önceden haşlanan kuru fasulye tencereye konulduktan

sonra kaynamış su, tuz, karabiberle birlikte kurutulmuş olan kırmızı acı biberler de eklenerek kaynamaya bırakılır. Bir süre piştikten sonra hazır hale gelir.

Fotoğraf 79. Kuru Fasulye

3.1.1.6.2.5. Tavuk Çorbası

Haşlanan köy tavuğu, küçük parçalara ayrılırken tavuk suyu da süzülerek ayrı bir kaba konulur. Tencereye bir miktar zeytinyağı ve bir yemek kaşığı un konularak kavrulur. Önceden ayrılmış olan tavuk suyu da eklenir. Bir yandan da başka bir kaba yoğurt konularak bir adet yumurta kırılır. Daha sonra çırpılan bu karışım tencereye eklenmeden önce kaynayan tavuk suyundan bir kaşık yoğurda eklenerek karıştırılır ki yoğurt kesilmeyip çorbanın tadını bozmasın diye. En sonda da küçük parçalara ayrılan tavuklar da eklenerek kaynamaya bırakılır. Ocağın altını söndürmeye yakın limon suyu da çorbaya eklenir ve ocağı altı kapatılarak hazır hale getirilir.

Bunların dışında köyde, cevizli lokum, köy ekmeği, her çeşit ot ve peynirden yapılan gözleme çeşitleri, lokma tatlısı gibi yiyecekler köy kadınları tarafından yapılmakta olup hafta sonları köye gelen ziyaretçilere sunulmaktadır.

3.1.1.7. Av Turizmi

Avcılık, eski dönemlerde insanların yaşamlarını devam ettirebilmeleri için yaptıkları bir faaliyettir. Günümüzde ise genellikle keyfi anlamda yapılmaktadır. Öyle

ki, günümüzde insanlar avlanabilmek için kilometrelerce uzaklara seyahat etmektedirler (Bayer, 1992).

Av turizmi, yerli nüfusun dışında gelen turistlere de av kaynaklarının sunulması ve turizm türü kapsamında ekonomiye yarar sağlamasını amaçlayan etkinliklerdir (Özdönmez vd., 1996). Av turizmi insanların çeşitli gereksinimlerine cevap veren bir turizm çeşididir. Av turizmi içinde önemli bir yere sahip olan avcılık, şehir hayatından kaçmak isteyen insanların doğaya kaçarak yaptığı bir etkinliktir. Son dönemlerde av turizmi, ülke ve bölgelerin çoğunda gelişmeye devam etmektedir.

Türkiye, bulunduğu coğrafi konum itibariyle dört mevsimi yaşamaktadır. Böylece farklı türlerde av ve yaban hayvanlarının yaşaması için uygun bir habitata sahiptir. Ancak yüzyıllardır bilinçsizce yapılan avlanmalar, doğada yaşayan hayvan türlerinin azalmasına neden olmuştur. Av turizmi hem ülke ekonomisine katkı sağlayan hem de doğal yaşamın korunmasını öncülük eden önemli bir turizm türüdür. Fakat Türkiye sahip olduğu av turizmi potansiyelinden yeterince faydalanamamıştır. Çünkü ülkemizde avcılık yasalara uygun olarak değil gelişi güzel ve vahşi bir şekilde yapılmaktadır.

Uluabat Gölü ve çevresinde birçok canlı türü yaşamaktadır. İnsanlar bu canlıları bilinçsizce ve yasadışı avlamaktadırlar. Bunun sonucunda ekosistem bozulmakta ve biyolojik çeşitlilik azalmaktadır. Bu yasadışı avlanmayı önlemek için Orman ve Su İşleri Bakanlığı İkinci Bölge Müdürlüğü, Multikopter cihazı ile havadan 24 saat göl ve çevresini takip etmektedir. Bunun dışında Uluabat Gölü Ramsar Alanında 2015-2016 Av Döneminde göl içerisinde ava kapatılan bölgelere, avcıların sezon içerisinde yasak saha sınırlarını rahatlıkla tespit etmeleri amacıyla Bursa Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü tarafından sınır hattı boyunca dubalar yerleştirilmiştir. Balık, kuş ve ördek göl ve çevresinde avlanılan başlıca canlı türleridir.

Fotoğraf 80. Uluabat Gölü'nde Kuş Avı

Göl balıkçılığı, bölgenin en önemli geçim kaynaklarındandır. 1966 yılında kurulan Gölyazı Su Ürünleri Kooperatifi Uluabat Gölü'ndeki balıkçılık faaliyetlerinden sorumludur. Köyler için önemli bir gelir kaynağı olan balıkçılık yasal yollarla yapılmaktadır (Fotoğraf 81).

Fotoğraf 81. Balık Avlayan Köylüler

Gölyazı köyündeki balıkçılar güneş doğmadan göle açılmaktadırlar. Ağlarına takılan balıkları topladıktan sonra mezat alanında satmaktadırlar. Mezatta satılan balıklar farklı illerin pazarlarında yer almaktadır. Uluabat Gölü'nde neredeyse tüm tekneler balıkçılık yapmak için kullanılmaktadır. Özellikle Gölyazı köyünde bu ekonomik faaliyeti erkeklerin yanında kadınlar da yapmaktadır. Kadın balıkçılar, av yasağı dönemi dışında hava şartlarına aldırış etmeden haftanın her günü gölde balık avlayarak ev ekonomilerine katkı sağlamaktadırlar.

3.1.1.8. Festival - Şenlik Turizmi

Yılın belirli dönemlerinde gerçekleştirilen festivaller ve etkinlikler turistler için çekim gücü oluşturmaktadır (Özgüç, 2011). Festivaller, bir ülke veya bölgede her yıl belirli zamanlarda yapılan, yöresel bir ürünün, önem arz eden bir kişinin anılması gibi amaçlarla yapılan özellikle yapılan alanda sosyal hareketliliği canlandıran etkinliklerdir (Small vd., 2005).

Festivaller, yöreye ziyaretçi sayısını artıran ve ekonomik gelir sağlayan etkinliklerdir. Ulusal ve uluslararası turizm hareketlerinin gelişmesinin yanı sıra yerel turizmin gelişmesine de katkı sağlayarak festival sürecince yoğun bir turist akımına neden olmaktadır. Festivaller; katılımcılarına eğlencenin yanında gelenek ve görenekleri öğrenme, yörede var olan turistik öğeleri görme ve farklı türden insanlarla tanışma olanağı sunmaktadır (Gül vd., 2013).

Günümüzde festivaller ve şenlikler, belediyelerin öncülüğünde yapılmaktadır. Belediyeler bu sayede yörelerinin ve yörelerindeki ürünlerin tanıtımını yaparak, o yöreyi turist çekim merkezi haline getirirler. Festivallerin ekonomik getiri dışında sağladığı diğer bir yarar da sosyo-kültürel açıdan o bölgede hareketlilik sağlamasıdır. Tez alanındaki yerleşim yerlerinde birçok türde festivaller gerçekleşmekte olup festival turizminin gelişmesine katkı sağlamaktadır.

3.1.1.8.1. Uluslararası Leylek Festivali

Uluabat Gölü kıyısında yer alan Eskikaraağaç köyü, Avrupa Tabiat Mirası Vakfı tarafından leylek dostu köy olduğu belirlenmiş, leylekler için doğal çevre koşullarını sağladıkları için de 2011 yılında 'Avrupa Leylek Köyü' olarak seçilmiştir.

Avrupa Leylek Köyleri Birliği'ne  ye olan köyde, Bu yıl Uluslararası Leylek Festivali'nin 14.'s  düzenlenmiŐ olup, festival 30 Haziran - 1 Temmuz tarihlerinde gerçekleŐtirilmiŐtir. Festival boyunca köyün birçok yerinde leylekleri görmek mümkündür (Fotoğraf 82).

Fotoğraf 82. Festival Zamanında Yuvalarındaki Leylekler

Festival çerçevesinde geleneksel fener alayı, leylek koŐusu, yariŐmalar, oyunlar, alıŐveriŐŐenliđi, tekne turları gibi birçok etkinlik yapılmaktadır (Fotoğraf 83). Bu etkinliklerin yanı sıra Őenlikte konser de verilmiştir. Meydanda mahalle sakinlerinin hazırladığı ev yapımı tarhana, ekmek, salça, turŐu, re el, gözleme gibi birçok ürün de satışa sunulmuŐtur (Fotoğraf 84). Ayrıca kuş gözlemcilerinin ilgi odağı olan gözlem kulesi ve yeni açılan Kuş Tahnit Müzesi de festivalde ilgi odağı olmuştur.

Fotoğraf 83. Köy Meydanındaki Eğlenceler

Fotoğraf 84. Köy Meydanında Gözleme Yapan Kadınlar

Leylek dostu Adem Amca'nın, Yaren Leylek ile olan dostluk hikâyesi de köyün tanıtımında dikkatleri üstüne toplamıştır. 7 yıldır süren bu dostluk Yaren Leylek'in her yıl aynı zamanlarda köydeki yuvasına gelip yavrulamasından sonra, Adem Amca'yı beklemesi veya gölde balık tutarken, onun kayığına konmasıyla sürüp gitmektedir (Fotoğraf 86).

Fotoğraf 85. Adem Amca ve Yaren Leylek Tablosu

Fotoğraf 86. Kuş Gözlemcisi Alper Tüdeş'in Yaren Leylek'i Fotoğrafladığı O An

(Kaynak: Alper Tüdeş Arşivi)

Fotoğraf 87. Adem Amca'nın Tekne Turu Tabelası

3.1.1.8.2. Akçalar İncir Festivali

Nilüfer Belediyesi tarafından üreticinin desteklenmesi ve kaliteli üretimin artması amacıyla bu yıl da 6.'sı düzenlenen Akçalar İncir Festivali'nde, futbol sahasında düzenlenen etkinlikler ve konserler dâhilinde Akçalar ve çevre köylerin inciri tanıtılmıştır.

Fotoğraf 88. Jürinin Siyah İncirleri İncelemesi

(Kaynak: www.nilufer.bel.tr)

Festivale katılanlar, Bursa'nın dünyaca ünlü siyah incirini tatmanın yanında ünlü şef Emre İdrisoğlu'ndan incir ile yapılan birçok tarif öğrenmişlerdir. Misafirler ayrıca "En İyi İncir Yetiştiricisi" ve "İncirli Lezzetler Yarışması'nda" yarışanları izleme fırsatı bulmuşlardır. Önce Nilüfer Halk Dansları Topluluğu'nun gösterisini izleyen katılımcılar daha sonra verilen konserle eğlenmeye devam etmişlerdir.

3.1.1.8.3. Bursa Bisiklet Festivali

Nilüfer Belediyesi ve Yeşil Pedal Derneği tarafından ortaklaşa gerçekleştirilen Bursa Bisiklet Festivali kapsamında Türkiye'nin çeşitli illerinden gelen 250 bisiklet tutkununun Botanik Parkı'ndan başlayan rotalarına Gölyazı köyü de dâhil olmuştur (Fotoğraf 89).

Fotoğraf 89. Gölyazı'da Bisiklet Tutkunları

(**Kaynak:** www.nilufer.bel.tr)

Doğa harikası Gölyazı köyüne gelerek göl manzarasında bisiklet sürmenin keyfini çıkartan bisiklet tutkunları, köydeki doğal kaynakların yanı sıra tarihi ve kültürel değerleri de tanıma fırsatı da bulmuşlardır.

3.1.1.8.4. Havacılık Festivali

Nilüfer Akçalar- Fadıllı Paraşüt Alanı'nda 2013 yılından beri her yıl düzenlenen Havacılık Festivali, Nilüfer Havacılık Tesisleri'nde paraşüt tutkunlarına unutulmaz anlar yaşatmaktadır (Fotoğraf 90).

Fotoğraf 90. Akçalar- Fadıllı Paraşüt Alanı
(**Kaynak:** Nilüfer Belediyesi Havacılık Topluluğu Arşivi)

Fotoğraf 91. Göl Manzarasında Paraşüt Eğitimleri
(**Kaynak:** Nilüfer Belediyesi Havacılık Topluluğu Arşivi)

Farklı illerden gelen paraşüt tutkunları, Nilüfer semalarında renkli görüntüler oluşturmakla birlikte eşsiz göl manzarasında uçmanın keyfini çıkarmaktadırlar (Fotoğraf 91). Festival boyunca ultralight ve microlight gösteri uçuşları, paramotor

gösterileri, yarasa adam uçuşları, yamaç paraşütü ve serbest paraşüt atlayışları yapılmaktadır. Ayrıca doğa yürüyüşleri ve Ayvaini Mağarası turu ile mağaracılık eğitimleri de verilmektedir.

3.1.1.9. Kongre Turizmi

Günümüzde turizm sektörünün önemli unsurlarından biri haline gelen kongre turizminin önemi gün geçtikçe artmakta ve gelişme göstermeye devam etmektedir. Toplantılar tarih boyunca, belirli amaçlarla yapılan bir faaliyet olarak günümüze kadar gelişme göstermiş bir olgudur. Bu faaliyetlerde asıl amaç bilgi paylaşımı olduğu için toplumlara ve örgütleri yakından ilgilendirmektedir. Toplantılara kongre, sempozyum, seminer, konferans, çalıştay, şura gibi çeşitli isimler verilmiştir (Çakıcı, 2009).

Kongre turizmi, aynı veya farklı meslek gruplarındaki kişilerin kısa, sınırlandırılmış ve kesin bir program çerçevesinde kendi meslekleri, belirli bir bilimsel alan veya konuda bilgi alışverişi yapmak amacıyla sürekli yaşadıkları ve çalıştıkları yerler dışına yaptıkları seyahat ve konaklamalarda ortaya çıkan olaylar ve ilişkiler bütünü olarak tanımlanmaktadır (Çakıcı, 2009).

Kongre turizminin ana temasını yapılan kongreler oluştursa da kongre sonrası zamanda bulunan yerdeki turistik yerleri ziyaret etmek, farklı yemek türlerini tatmak, alışveriş yapmak gibi farklı etkinlikler de yapılmaktadır (Aymankuy, 2003). Bu sebeple kongre turizminin diğer turizm türleri ile ilişkisi bulunmakta ve gelişimlerine katkı sağlamaktadır.

Kongre turizmi, bazı turizm türleri gibi sezonluk dalgalanmalardan etkilenmemektedir. Turizmin durgunlaştığı dönemlerde faaliyet göstererek turizmin düşük sezonuna hareketlilik getirmesi de ülkelerin turizm ekonomileri için fırsat sağlamaktadır. Bundan dolayı dünya üzerindeki birçok ülke bu tür turizm aktivitelerini arttırmaya çalışmaktadır. Ayrıca bu turizm türüne katılan insanların en önemli özellikleri, eğitilmiş, kültürlü ve yüksek gelirli olmalarıdır.

Ülkemizde son yıllarda ulusal ve uluslararası düzeyde yapılan kongre ve toplantılar artış göstermektedir. İstanbul bu konuda açık ara önde olsa da Bursa'da birçok alanda kongrelere ev sahipliği yapmaktadır. Çalışma alanı sınırları içerisinde

yer alan Gölyazı ve Eskikaraağaç köylerinde konferans, çalıştay ve sempozyumlar düzenlenerek kongre turizmin gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

3.1.1.9.1. 18. Türkiye Kuş Konferansı

Doğa Derneği tarafından, 18. Türkiye Kuş Konferansı, Türkiye'nin Avrupa Leylek Köyleri ağına üye tek köyü olan 'Leylek Köyü' olarak da bilinen Eskikaraağaç'ta yapılmıştır (Fotoğraf 92).

Fotoğraf 92. Kuş Konferansı

(Kaynak: Alper Tüdeş Arşivi)

Her yıl farklı bir şehirde düzenlenen, araştırmacılar, akademisyenler, kuş gözlemcileri, yerli ve yabancı doğa bilimcileri ile doğaseverlerin yoğun ilgi gösterdiği konferansta konuşmacılar ve katılımcılar, 3 gün boyunca kuşların ve doğanın korunmasıyla ilgili sunum ve proje çalışmaları yapmışlardır. Konferansın ilk gününde kuşlar ve doğanın korunması ile ilgili yapılan çalışmalar ele alınırken, Prof. Dr. İsmet Arıcı ve eşi Franziska Arıcı ile birlikte doğa fotoğrafçısı Alper Tüdeş, 'Leylek Köyü' olarak anılan Eskikaraağaç'ta leylekler için yaptıkları çalışmalardan bahsetmişlerdir.

Karacabey ilçesi sahip olduğu Karacabey Longozu ile yüksek bir doğa turizmi potansiyeline sahiptir. Kuş konferansının ön ayak olmasıyla Eskikaraağaç'ta başlayan kongre turizminin de gelişmeye devam etmesi için belediye tarafından çalışmalar başlatılmıştır.

3.1.1.9.2. Çıraklık Buluşması

Seferihisar Doğa Okulu tarafından düzenlenen ‘ıraklık Buluşması’ Leylek Köyü (Eskikaraağaç)’nde düzenlemiştir.  gün süren etkinlik kapsamında 50 Doğa Okulu ırağı, alanlarında gerçekleştirdiği çalışmaları paylaşmıştır (Fotoğraf 93).

Fotoğraf 93. Çıraklık Buluşması Uygulama Dersleri

(Kaynak: www.karacabey.bel.tr)

Susuz tarım faaliyetlerinden, biyolojik çeşitliliğe, ahşap sanatından, müziğe gibi pek çok alanda belirlenen konular üzerinde çalışan çıraklar, araştırmalarını bu buluşmada diğer çıraklara sunmuştur. Ayrıca, Karacabey Belediyesi ve Avrupa Doğa Koruma Kurumu (Euronatur) işbirliği ile hayata geçirilen çalışmalar hakkında Prof. Dr. İsmet Arıcı’dan ayrıntılı bilgi alan Doğa Okulu ırakları, projenin uygulandığı alanlarda endemik bitkilerden, kuşlara hatta sürüngenlere kadar pek çok canlı türünün yeniden hayat bulması hakkında bilgi sahibi olma fırsatı bulmuşlardır.

3.1.1.9.3. Odryses'ten Nilüfer'e Uluslararası Nilüfer Sempozyumu

Sempozyum, 13-15 Kasım 2015 tarihlerinde Nilüfer Belediyesi tarafından gerçekleştirilmiştir. Sempozyumda yurtiçi ve yurtdışından toplam 70 akademisyen konu başlığı ‘Nilüfer’ olan 50 adet bildiri sunulmuştur (Fotoğraf 94).

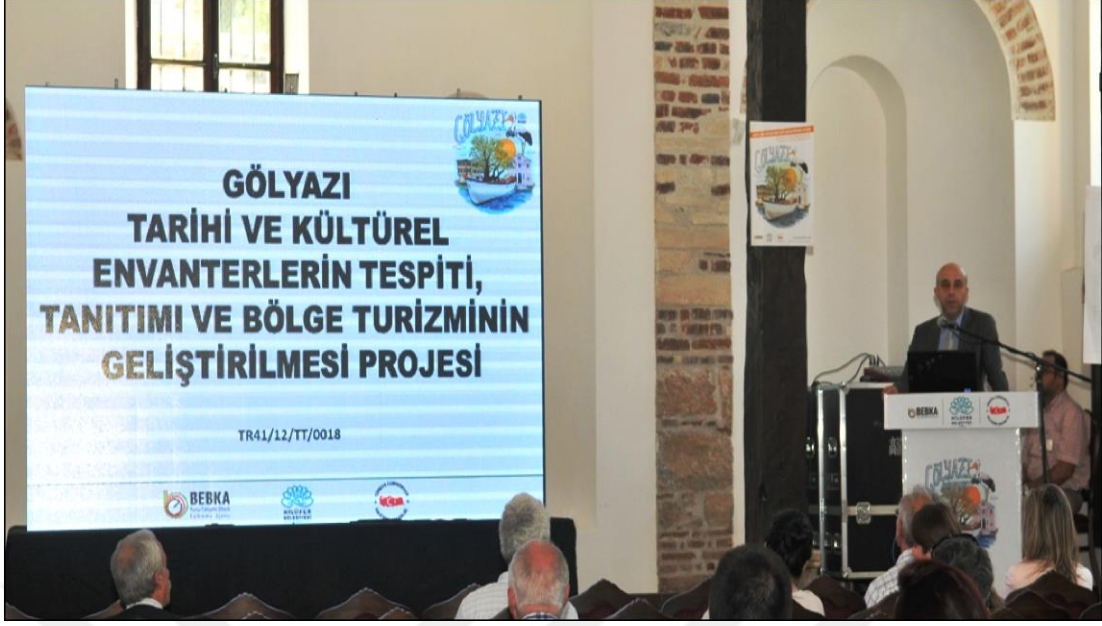
Fotoğraf 94. Odryses'ten Nilüfer'e Uluslararası Nilüfer Sempozyumu

(**Kaynak:** www.nilufer.bel.tr)

Nilüfer ilçesi, bilimsel anlamda tüm özellikleriyle değerlendirilmiştir. Sempozyumda, yapılan çalışmaların Nilüfer ilçesinde turizm başlığı altında neler yapılabilirliği değerlendirilmiştir. Sempozyumun üçüncü günü Gölyazı Kültürevi'nde devam etmiş olup sonrasında köyde tanıtım gezisi yapılmıştır.

3.1.1.9.4. Gölyazı Çalıştayı

Çalıştay, Gölyazı köyünün doğal, tarihi ve kültürel değerlerinin tanıtımının yapılması ve turizmin geliştirilmesi için önerilerin sunulması amacıyla Aziz Panteleimon Kilisesi'nde çalıştay düzenlenmiştir (Fotoğraf 95).

Fotoğraf 95. Gölyazı Çalıştayı

(**Kaynak:** www.nilufer.bel.tr)

Gölyazı'nın doğal ve kültürel yapılarının tespiti, tanıtımı, köyün turizm kapsamında geliştirilmesi için yürütülen projeler sonucu Prof. Dr. Mustafa Şahin tarafından oluşturulan Gölyazı Kültür Envanteri kamuoyuyla paylaşılmıştır. Ayrıca çalıştayda Gölyazı köyünün tarihsel gelişimi, kültürel varlıkları ve turizminin geliştirilebilirliği hakkında bilgiler verilmiştir.

3.1.1.10. Ekoturizm

Ekoturizm kavramı çok eski olmamakla birlikte 1983 yılında ortaya çıkan bir kavramdır. Farklı amaçlarla Alp Dağları'na giden turistlerin oradaki yöre halkının daveti üzerine çiftlik evlerinde kalmaları, kaldıkları süre boyunca buldukları doğal çevreden zevk almaları ve çevreyi koruma bilincinde olmaları eko turizmin başlamasına sebep olmuştur (Bozok ve Yılmaz, 2008).

Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) ekoturizmi; doğal çevreyi sahip olduğu kültürel değerleri koruyarak ziyaretçilerin eğlenmesini ön gören, kalabalıktan ziyade az sayıda misafir etkisi olan, yöre halkına maddi ve sosyal fayda sağlayan, turizm faaliyeti sırasında doğal çevrenin korunması önceliği olan seyahatler olarak tanımlamıştır.

Ekoturizm, doğaya dayalı olarak gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinin artması ve çevreye verdiği zararın her geçen gün önüne geçilemeyecek derecede fazla olmasından kitle turizminin de geleneksel şekillerine bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Kitle turizminde ziyaretçi sayısının yoğun olması doğal çevrenin dokusunun bozulmasına neden olurken, ekoturizm canlı hayatının ve yaşam alanlarının korunmasını sağlar ve teşvik eder (Erkut, 2005).

Turist özellikleri bakımından da, eko turistler, yüksek gelirli, eğitilmiş ve çevreyi sürdürülebilir turizm kapsamında koruma bilincinde olan kişilerdir (Özgüç, 2011).

Ekoturizm, uygulandığı alanlarda doğal çevre ve yerel halk üzerinde çevresel, ekonomik ve sosyal etkileri mevcuttur. Ülke ekonomisinin yanı sıra turizmin faaliyet gösterdiği alandaki yerli halkın geçimine katkıda bulunurken, sosyo-kültürel hayatlarında da canlılık meydana getirmektedir. Eko turizm faaliyetinin olumlu birçok etkisi olsa da doğru şekilde yapılmadığı zaman doğal çevreye zarar verebilmektedir.

Doğal ve kültürel kaynak değerleri ile turizm yönünden zengin ve çeşitlilik arz eden bir potansiyele sahip olan Türkiye’de ekoturizm faaliyetlerinin amacına uygun bir şekilde yayılması sağlanırsa gelecekte nesiller içinde yaşanılabilir bir ortam bırakmak mümkün olacaktır.

Uluabat Gölü ve yakın çevresi birçok doğal çekim kaynağını bünyesinde barındıran, ekoturizm kapsamında önemli ekosistemler arasındadır. Sportif olta balıkçılığı, ornito-turizm, flora turizmi, doğa fotoğrafçılığı, avcılık vb. faaliyetler sulak göl çevresinde yapılan ekoturizm türleridir. Önemli bir Ramsar alanı olan Uluabat Gölü’nde ekoturizm etkinliklerinin yapılabilmesi ve devam ettirilebilmesi için bölgenin doğal ve kültürel yapılarının korunarak bilinçli bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Böylece hem bölge halkına alternatif gelir kaynakları oluşturulacak hem de Uluabat Gölü sulak alanındaki biyoçeşitlilik belirli bir düzen içerisinde varlığını sürdürecektir.

Fotoğraf 96. Uluabat Gölü'nde Kayık Gezisi

Fotoğraf 97. Doğa Fotoğrafçılığı

Fotoğraf 98. Kuş Gözlemciliği
(Kaynak: Alper Tüydeş Arşivi)

Fotoğraf 99. Olta Balıkçılığı

3.1.1.11. Tarım (Agro, Agri) Turizmi

Agro-turizm kavramını etimolojik olarak ‘tarım’ ve ‘turizm’ kelimelerinin birleşiminden oluşmaktadır. Agri kelimesi, Latince’de ‘ager’ sözcüğünden türetilmiştir

ve tarla anlamına gelmektedir. Yunanca da ise 'agro' kavramı toprak ve tarım bilimi anlamında kullanılmaktadır. Turizm ise insanların tatil, dinlenme, sağlık, kültür, spor, diğer toplumları tanıma vb. amaçlarla; ya da sadece zevk için yaptıkları gezilerdir (Uslu, 1990).

Tarım turizmi, başta çiftçiler olmak üzere yerel nüfusa ekonomik gelir sağlamak amacıyla yapılmaktadır. Tarımsal üretimin yapıldığı tesisleri görmek, çiftçilerin yaptıkları işlere katılmak, çiftlik evlerinde konaklamak, çevreyi gezmek, satılan yöresel ürünlerden almak yapılan faaliyetler arasındadır (Cebeci, 2008).

Tarımsal üretimin fazla olduğu yerlerde gerçekleştirilen tarım turizmi yeni iş kollarının ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Böylece yerel halk tarım ürünleri yetiştirmenin yanında turizmin gelişmesine bağlı olarak farklı işlerde çalışarak ek gelir elde etme fırsatı bulmuştur (Karabati vd., 2009). Böylece tarımsal üretimin turizm ile bütünleştirilmesi amaçlanmakta yörede tarımla birlikte turizm de geliştirilmektedir.

Agro turizmin ekonomik getirilerin yanı sıra sosyal etkileri de görülmektedir. Agro turizm ziyaretçileri doğal çevreye ve geleneklere saygı gösterirken, bölgedeki yöresel ürünler, mutfak kültürü, insanların günlük yaşamları, tarihi ve kültürel yapılarla tanışma fırsatı bulmaktadır. Ayrıca kırsal alanlarda nüfusun azalmasının engellenmesi, altyapı hizmetlerinin yerine getirilmesi veya eksik olanların düzeltilmesi gibi yerel halkı da ilgilendiren sorunların çözümünde katkı sağlamaktadır (Sharpley, 2002).

Araştırma alanındaki köylerde en önemli geçim kaynağı tarımsal faaliyetlerdir. Bu yüzden tarım turizmi kapsamında birçok etkinlik yapma şansı bulunmaktadır. Örneğin; Gölyazı köyünde, köylülerin ekonomik kazanç sağladığı günlük balıkçılık faaliyetleri gözlemlenebilir (balık tutma, ağ örme) (Fotoğraf 100) veya mezat alanlarına gidilebilmektedir (Fotoğraf 101). Köylülerin tarımsal faaliyet sonucu elde ettiği ürünler ile hazırladığı yöresel yiyeceklerden tatmak ve satın almak da alternatifler arasındadır (Fotoğraf 102).

Fotoğraf 100. Gölyazı'da Balık Ağı Ören Kadın

Fotoğraf 101. Gölyazı Balık Mezat Alanı

Fotoğraf 102. Ekader’de Satılan Yöresel Ürünler

3.1.1.12. Spor Turizmi

Spor, bireylerin fiziksel, zihinsel ve sosyal yönden gelişimlerini sağlayan bilgi, beceri ve liderlik yeteneklerini geliştiren bir araçtır. Spor sayesinde insan kendini disipline etmenin yanında karşılaşılabilecek psikolojik ve fizyolojik sorunların üstesinden gelmektedir (Başer, 1986).

Spor turizmi ise, insanların farklı amaçlarla buldukları yerden başka bir yere giderek spor faaliyetlerini izlemek ve yapılan spora dâhil olmak için yaptıkları seyahatlerdir. Spor turizmi katılımcıları üç grupta incelenir; sportif faaliyete katılmayıp katılanları destekleyenler, sporla ilişkili faaliyetler için seyahat edenler ve sportif organizasyonda aktif olarak yer alanlar (Gibson, 1998).

Alternatif bir turizm modeli olan spor turizmi içerisinde birçok faaliyet mevcuttur. Spor turizminin geliştirilmesi ve faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi ülke turizmi açısından önemli bir gelir kaynağı durumuna gelmektedir. Bunun dışında, kültürel etkileşimi sağlaması, farklı turizm çeşitleri ile etkileşimde bulunması, turistik ürün çeşitliliğini artırması gibi birçok faydası da vardır. Bu yüzden spor turizmi ülkeler açısından önemsenmeli ve destinasyon özelliklerine göre uygun spor faaliyetleri geliştirilmelidir.

Türkiye’de spor turizmi faaliyetleri içerisinde golf turizmi, futbol turizmi, su sporları ve hava sporları turizmi önemli bir yere sahiptir. Bu spor türleri içerisinde uygulanabilirlik bakımından en geniş alana sahip olan hava sporlarıdır. Hava sporlarının gerçekleştirilmesi için gönüllü kişilerin önce bir eğitime tabii tutulması gerekmektedir. Daha sonra teknik malzemelerle kişinin güvenliği sağlandıktan sonra gökyüzüne yükselmek için harekete geçmektedir (Albayrak, 2013).

Ülkemizde hava sporları kapsamında yamaç paraşütü, paraşüt ve balon aktiviteleri yapılmaktadır. Türkiye’de yamaç paraşütü sporu ilk olarak 1990 yılları başında Fethiye Ölüdeniz Bölgesi’nde yapılmaya başlanmıştır. Uçuşa elverişli noktaların fazla olması yamaç paraşütü sporunun gelişmeye ve hızla yayılmasına olanak sağlamıştır. Fethiye’den sonra yamaç paraşütü birçok ilde de yapılmaya başlanmış ve turist çekim noktaları haline gelmiştir (Hacıoğlu ve Avcıkurt, 2008).

Araştırma sahasında spor turizmi dâhilinde birçok faaliyet yer almaktadır. Bu durum göl ve çevresinde turizm faaliyetlerinin çeşitlilik gösterdiğini ve gelişiminin devam ettiğini gösterir.

3.1.1.12.1. Akçalar - Fadıllı Paraşüt Alanı

Göl kıyısında kurulan yamaç paraşütü eğitim tesisleri spor turizmi açısından yüksek bir potansiyele sahiptir (Fotoğraf 103).

Fotoğraf 103. Akçalar- Fadıllı Paraşüt Alanı

(**Kaynak:** Nilüfer Belediyesi Havacılık Topluluğu Arşivi)

Fotoğraf 104. Göl Manzarasında Paraşüt Eğitimi
(**Kaynak:** Nilüfer Belediyesi Havacılık Topluluğu Arşivi)

Tesis, 250 metre rakımdaki Fadıllı Tepesi'nde kurulmuştur. Yamaç paraşütü uçuşlarıyla birlikte alanında uzman kişiler tarafından belirli tarihlerde kurs da verilmektedir. Teorik bilginin yanı sıra uygulamalı dersler de uçmak isteyenler için kaçınılmaz bir fırsattır (Fotoğraf 104). Paraşütçüler, eşsiz göl manzarasında gökyüzüne yükselirken aileleri de tesis çevresinde yer alan doğal ve tarihi yapıları keşfe çıkmaktadır.

3.1.1.13. Botanik (Flora) Turizmi

Bitkilerin özellikle de endemik türlerin bulunduğu alanlar, botanikçiler, coğrafyacılara ve meraklı doğaseverler tarafından ilgiyle gezilmekte ve araştırma yapılmaktadır. Bazen bir bitki türünü görmek ve incelemek için bilim insanları kendi ülkelerinden başka ülkelere seyahat gerçekleştirmektedirler. Bu nedenle bitki türleri bakımından zengin alanlar yurtiçi ve yurtdışından gelen ziyaretçilerin seyahat rotalarında yerlerini almaktadır.

Botanik turizmi, son zamanlarda gelişme gösteren bir turizm türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Doğal çevreyi koruyan doğaya hiçbir şekilde zarar vermeyen bu turizm türü özellikle Avrupa ve Amerika Kıtaları'nda yaygın olarak yapılmaktadır. Bitki gözlemciliği yapan botanikçiler, bitkilerin doğam yaşam alanlarında gösterdiği

değişimleri analiz ederek bitki türlerinin tanımlanması faaliyetini gerçekleştirirler (Sayılan, 2008).

Türkiye, coğrafi konumu, çeşitli iklim ve topografya özellikleriyle dünyada zengin bir vejetasyon örtüsü ve biyoçeşitliliğe sahip ülkeler arasında yer almaktadır. Ülkemizde yaklaşık 9.000'i çiçekli bitki türü olmak üzere 10.000'den fazla bitki türünün yetiştiği tespit edilmiştir. Bu türlerin 3.000 kadarı endemiktir. Bütün Avrupa kıtasında 12.000'e yakın çiçekli bitki türü ve Avrupa ülkelerinin hepsinde toplam 2.500 kadar endemik bitki türü yetiştirildiği düşünülür ise ülkemizin bitki çeşitliliği varlığının önemi açıkça anlaşılmaktadır (Ekim vd., 2010).

Uluabat Gölü'nün bol gıdalı, sıg ve tatlı bir göl olması birçok canlının göl ve kıyısında yaşamasına olanak tanımaktadır. Sahip olduğu özellikler sayesinde farklı türden flora ve faunaların varlığı gölün koruma altına alınmasını sağlamıştır. Uluabat Gölü sucul bitkiler yönünden ülkemizin en zengin sulak alanlarından biridir. DSİ I. Bölge Müdürlüğü'nün 1997 yılında Uluabat Gölü yabancı su otları ile ilgili hazırladığı raporda 26 bitki türü tespit edilmiştir. Çevre Bakanlığı'nın Uluabat Gölü'nü tanıtıcı kitabında belirtilen türlerle beraber gölde belirlenmiş 37 sekonder su bitkisi mevcuttur (Anonim,1988). Artüz ve Korkmaz (1981), çalışmalarında 19 bitki türünü listelemişlerdir. Son olarak Seçmen ve Leblebici (1996), 56 bitki türü belirtmişlerdir (Çınar, 2005).

Türkiye'nin en geniş Nilüfer yataklarına sahip olan gölün, tüm kıyılarında sazlıklar ve sucul bitkiler mevcuttur (Fotoğraf 105). Birçok alternatif turizm çeşidine sahip olan Uluabat Gölü ve yakın çevresi botanik turizmi için de yüksek bir potansiyel çekim gücüne sahiptir.

Fotoğraf 105. Uluabat Gölü'nde Nilüfer Çiçeği

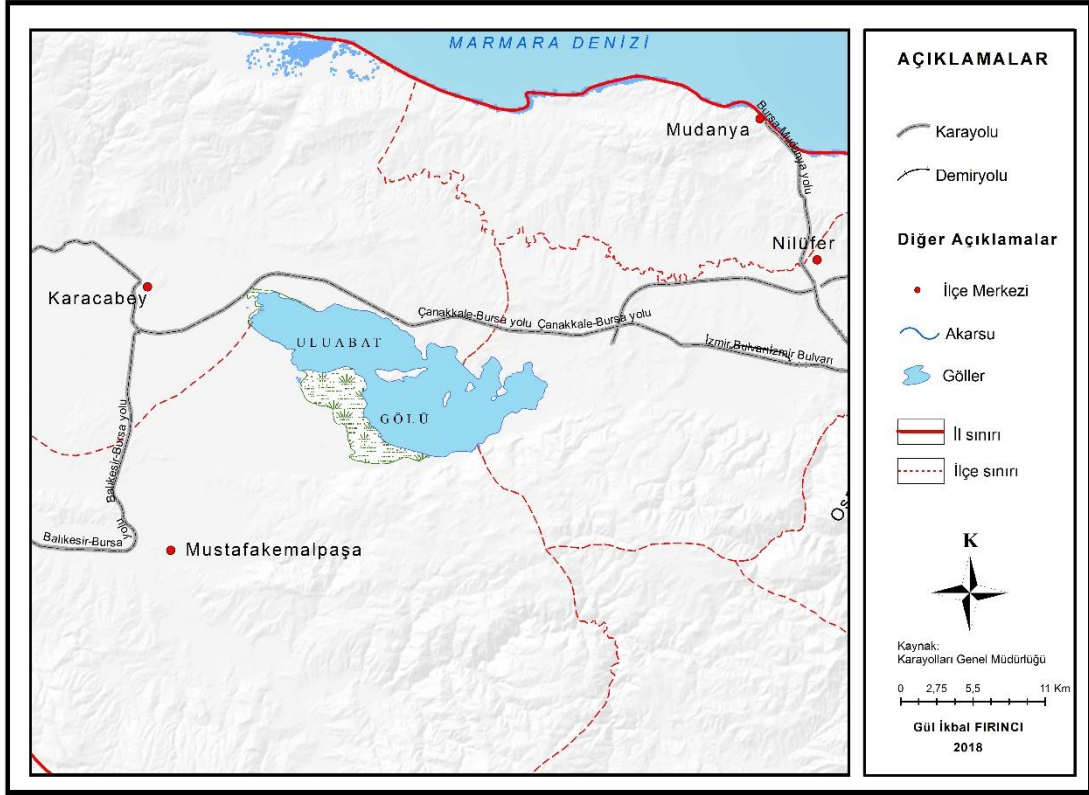
Fotoğraf 106. Göldeki Sazlıklar ve Nilüfer Yatakları

3.1.2. Uluabat Gölü ve Yakın Çevresinin Ulaşım Olanakları ve Turizm

Turizmi etkileyen faktörlerin başında gelen ulaşım, Tümetekin'e göre, insan ya da eşyanın bir yerden başka bir yere hareket etmesi şeklinde tanımlanmıştır. Gelişen teknoloji ile birlikte ulaşım artık daha da kolaylaşmış olup çok uzak mesafeler bile birbirine bağlanmıştır. Ekonomik faaliyet içerisinde yer alan turizm de bu gelişmelerden olumlu bir şekilde etkilenmiştir.

Bir yerde turizmin gelişebilmesi ulaşılabilirlik oranı ile bağlantılıdır. Çünkü turistlerin, bulunduğu yerden seyahat etmek istediği yere gidebilmesi için ulaşım faaliyetlerinden en az birini kullanması gerekmektedir. Herhangi bir turizm alanı, turizm faaliyetine açılmadan önce ziyaretçilerinin oraya ulaşması için gerekli olan altyapı oluşturulmalıdır. Çünkü bir yerin turistik bir çekim merkezi olmasında bulunduğu elverişli coğrafi konumunun yanı sıra ulaşılabilirliği de çok önemlidir. Coğrafi konumun elverişliliği ve ulaşım olanaklarının gelişmesi turizmi olumlu yönde etkilemektedir. Ulaşımın kolay ve güvenilir olması turistik verilere değer kazandırmanın yanında ekonomik olarak da turizm pazar alanını genişletmektedir (Emekli, 1998).

Bursa ili, ulaşım olanakları bakımından bulunduğu konum ve sağlanan koşullar nedeniyle kolay ve güvenilir bir ulaşım altyapısına sahiptir. Araştırma sahasında yer alan turizm potansiyeli yüksek olan yerleri görmek isteyen ziyaretçiler için birçok alternatif ulaşım araçları ile kısa sürede ve kolayca ulaşım sağlayabilmektedir. Ulaşım çeşitliliği sayesinde ziyaretçilerin bu alanlarda yoğunlaşması turizmin gelişmesinde ve büyümesinde büyük rol oynamaktadır.

Harita 5. Uluabat Gölü'nün Ulaşım Haritası

Kara yolu, deniz yolu, demir ve hava yolu ulaşım şekillerinden en az biriyle Uluabat Gölü ve yakın çevresine ulaşmak mümkündür. Şehir içinden veya şehir dışından gidecek olanlar için belediye tarafından sağlanmış olan ve Küçük Sanayi metro istasyonunun hemen yakınından kalkan 5/G numaralı otobüs ile Gölyazı köyüne gidip göl çevresini gezmek için rotanızı başlatabilirsiniz.

3.1.3. Uluabat Gölü ve Yakın Çevresinin Konaklama Olanakları ve Turizm

Turizm; insanların sürekli ikamet ettikleri ve çalıştıkları yerlerin dışına çıkarak tatil, dinlenme, sağlık, eğlence, kültür, spor, gibi amaçlarla yurt içi ve yurt dışına yaptıkları seyahat olarak tanımlanabilir. Seyahat eden turistlerin gittikleri yerlerde konaklama, yeme-içme ve araç temini gibi birçok ihtiyacı olacaktır.

Turizm, yüksek bir çekim gücüne sahip olan konaklama sektörü, insanların kendi yaşadıkları evlerinden farklı amaçlarla seyahat etmeleri ve seyahati boyunca geçici olarak kalacağı dinlenme, yeme-içme ve eğlence gereksinimlerini belirli ücret karşılığında karşılayan otel, tatil köyü, pansiyon vb. işletmelerin bulunduğu sektördür

(Usta, 2014). Herhangi bir alanda turizmin gelişmesi birçok faktör ile birlikte konaklama kapasitesine de bağlı olacaktır. Turizmde önemli bir unsur olan konaklama; turizmin gelişmesiyle birlikte sayı ve kalite bakımından değişimlere uğramıştır. Günümüzde turistler için farklı alanlarda çeşitlilik gösteren konaklama şekilleri mevcuttur.

Turizm sektörü içerisinde, konaklama tesisleri önemli bir yere sahip olmakla birlikte bu tesisler müşterilerin dinlenme, yeme-içme ve eğlence gereksinimlerini karşılamak üzere kurulmaktadır. Yüksek bir turizm potansiyeline sahip olan Bursa ili yıl boyunca binlerce kişi tarafından farklı amaçlarla ziyaret edilmektedir. İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nden elde edilen verilere göre, Bursa şehir merkezinde 33 konaklama tesisi, 2 bin 414 oda ve 4 bin 881 yatakla turistlere hizmet vermektedir. Uluabat Gölü, şehir merkezine yakın mesafede olduğundan burada da konaklama imkânı bulunabilmektedir. Çalışma alanındaki konaklama tesisleri; Issız Han Otel (Gölkıy), Göl Gören Pansiyon (Gölyazı) ve Faik Bey Konağı (Gölyazı)'dır.

3.1.3.1. Issız Han Otel

Issız Han, Osmanlı Sultanı Yıldırım Bayezid döneminde yaptırılmıştır. Osmanlı döneminin güzel bir kervansaray örneği olan han, eski dönemlerde ticaretle uğraşan insanların dinlenme ve konaklama yeri olarak milyonlarca insana hizmet vermiştir.

Fotoğraf 107. Issız Han Otel

Fotoğraf 108. Issız Han Otel Giriş Katı

Bursa-Karacabey yolu üzerinde Uluabat Gölü'nün kıyısında yer alan han, Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından 2008 yılında restore edilerek geçmişin izlerini taşıyan mükemmel bir otele dönüştürülmüştür. Günümüzde 9 odalı otel ve restoran olarak kullanılmaya başlayan Issız Han'ı ziyaret ederek ve orada konaklayarak 14. yüzyılı iliklerinize kadar hissedebilirsiniz (Fotoğraf 107).

3.1.3.2. Faik Bey Konağı

Faik Bey Konağı, mübadele sonrasında Rum sahiplerinden ayrılarak, Selanik'ten köye göç eden Faik Aydınoğlu Bey ve eşi Naime Hanım'ın yeni yuvası olmuştur. Bu konak uzun yıllar boyunca farklı din ve kültürlerle ait yaşamlara ev sahipliği yapmıştır (Fotoğraf 109).

Fotoğraf 109. Faik Bey Konağı

(**Kaynak:** www.faikbeykonagi.com)

Gölyazı köyü Uluabat Gölü kıyısında yer alan bu konak, 2014 yılında yasal izinlerle gerçekliği bozulmayacak şekilde restore ettirilerek turistler için restoran ve konaklama yeri olarak kullanılmaya başlanmıştır.

3.1.3.3. Göl Gören Pansiyon

Göl Gören Pansiyon, Gölyazı köyünde yer alan ziyaretçileri için konaklamann yanında restoran hizmeti de sunan bir konaklama tesisidir. Bu pansiyonda kalarak, bir yandan dinlenirken bir yandan da göl manzarasının tadını çıkartabilirsiniz (Fotoğraf 110).

Fotoğraf 110. Göl Gören Pansiyon

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.1. TURİZMİN GÖL VE YAKIN ÇEVRESİNE ETKİLERİ

Turizm çok yönlü bir faaliyettir. Çevresel, sosyal, kültürel ve ekonomik faktörlerle sürekli etkileşimde olan turizmin olumlu ve olumsuz birçok etkisi mevcuttur. Yüksek turizm potansiyeline sahip olan Uluabat Gölü ve yakın çevresinde turizmin etkileri görülmektedir.

4.1.1. Yerel Halkın Turizme Yönelik Görüşleri (Görüşme Formu)

Bu çalışmanın temel amaçlarından birisi de, Gölyazı köyünde yaşayan yerel halkın turizme yönelik görüşlerini belirlemek ve turizm faaliyetlerinin doğal çevre ve sosyal hayat üzerindeki etkilerini ortaya çıkarmaktır.

Çalışma Uluabat Gölü'nün kıyısında yer alan Gölyazı köyünde uygulanmıştır. Bu araştırma, Gölyazı köyü halkının turizm hakkındaki düşünceleri ve turizmin onlar üzerindeki olumlu-olumsuz etkilerini belirttiği bir çalışmadır.

Bu çalışmada incelenen veriler 2018 yılında Gölyazı köyünde yaşayan yerel halk ile yapılan anket çalışmasıyla temin edilmiştir. Anket 13 sorudan oluşmakta olup 100 kişiye uygulanmıştır. Elde edilen veriler daha sonra yüzdelik oranlarla değerlendirilmiştir.

Araştırmaya katılan yerel halkın, demografik özelliklerinin sıklık ve yüzde dağılımları Tablo 5'te yer almaktadır. Ankete katılan yerel halktan %32'si kadın iken %68'i erkektir. Ankete katılanların %9'u 18-25, %16'sı 26-35, %38'i 36-50 yaş aralığındadır. Kalan %37'lik kısmı ise 50 yaş üstü grup oluşturmaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğunu %63'lük dilim ile ilköğretim mezunları oluştururken geri kalan kısım, %28 lise, %5 önlisans ve %4 lisanstır. Geliri 1000 TL ve altı olan katılımcılar %23 oranında olup, kalan %46'sının geliri 1001-2000 TL, %21'inin geliri 2001-3000 TL, %10'luk kesimin gelir düzeyi ise 3000 TL üstündedir. Katılımcıların %19'u ev hanımı, %18'i balıkçı, %15'i serbest meslek, %11'i esnaf, %6'sı işçi, %5'i emekli ve %26'lık kısımda diğer mesleklerden oluşmaktadır (Tablo 5).

Tablo 5. Katılımcıların (Yerel Halk) Demografik Özellikleri

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kadın	32	32
Erkek	68	68
Yaş		
18-25	9	9
26-35	16	16
36-50	38	38
50+	37	37
Eğitim Düzeyi		
İlköğretim	63	63
Lise	28	28
Önlisans	5	5
Lisans	4	4
Yüksek Lisans	-	-
Doktora	-	-
Gelir Düzeyi (TL)		
0-1000	23	23
1001-2000	46	46
2001-3000	21	21
3000+	10	10
Meslek		
Ev Hanımı	19	19
Balıkçı	18	18
Serbest Meslek	15	15
Esnaf	11	11
İşçi	6	6
Emekli	5	5
Diğer	26	26

Katılımcıların %12'si turizm imkânlarını yeterli bulmaktadır. %48'i daha da geliştirilmesi gerektiğini, %40'ı ise imkânları yeterli bulmamaktadır (Tablo 6).

Tablo 6. Köydeki Turizm İmkânlarının Yeterliliği

Köyünüzdeki turizm imkânlarını nasıl buluyorsunuz?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Yeterli buluyorum	12	12
Daha da geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorum	48	48
Yeterli bulmuyorum	40	40
Toplam	100	100

Yöre halkının %20'si köylerinde ve göl çevresinde turizmin geliştirilmesi için halkın bilinçlendirilmesi gerektiğini düşünürken %28'i tanıtımın yeterli olmadığını dile getirmiştir. Kalan %52'lik kısım ise yüksek bir turizm potansiyeline sahip olan göl

ve çevresinde farklı turizm türlerinin yapılabilirliğini göstermenin faydalı olacağını savunmuştur (Tablo 7).

Tablo 7. Turizmin Geliştirilmesi İçin Yerli Nüfusun Önerileri

Köyünüzde ve göl çevresinde turizmin geliştirilmesi için neler yapılmalıdır?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Halk bu konuda bilinçlendirilmelidir	20	20
Tanıtımı daha fazla yapılmalıdır	28	28
Farklı turizm türlerinin yapılabilirliği gösterilmelidir	52	52
Toplam	100	100

Katılımcıların %49'u turizmi, ekonomik bir kazanç sağlayan faaliyet olarak görürken, %24'ü doğal ve kültürel değerleri koruyan bir faaliyet, %27'si ise insanların bir arada olmasını sağlayan faaliyet olarak görmektedir (Tablo 8).

Tablo 8. Araştırmaya Katılanların Turizmi Algılama Şekli

Turizm denilince aklınıza ilk ne gelmektedir?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Ekonomik kazanç sağlayan bir faaliyet	49	49
Doğayı ve kültürel değerlerimizi koruyan bir faaliyet	24	24
İnsanların bir arada olmasını sağlayan bir faaliyet	27	27
Toplam	100	100

Yerel halkın %25'i turistlerin köylerine kafa dinlemeleri için gelmelerini önerirken %56'sı göl manzarasını, %19'u da köyde var olan tarihi ve kültürel değerleri görmek için ziyaret etmelerini belirtmiştir (Tablo 9).

Tablo 9. Yerli Halk İçin Köylerinin Turizm Çekiciliği

Turistler neden sizin köyünüze gelmelidir?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Şehrin gürültüsünden kaçıp kafa dinlemek için	25	25
Eşsiz göl manzarası için	56	56
Tarihi ve kültürel değerler için	19	19
Toplam	100	100

Katılımcıların gözlemleri doğrultusunda %77'si köye yerli turistlerin daha fazla geldiğini belirtmiştir. %9'u yabancı turistlerin daha fazla geldiğini savunurken %14'lük kısım da aynı oranda geldiğini söylemiştir (Tablo 10).

Tablo 10. Köye Gelen Yerli-Yabancı Turist Oranı

Köyünüze en çok yerli mi yoksa yabancı mı turist geliyor?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Yerli	77	77
Yabancı	9	9
Aynı oranda	14	14
Toplam	100	100

Yöre halkından %81’lik kesim köye gelen yabancı turistlerle iletişim sağlamak için ana dillerinden farklı bir dil öğrenme gereksinimi duymazken % 19’u farklı bir dil öğrenme ihtiyacı hissetmiştir. Bu diller arasında Arapça, İngilizce ve Almanca yer almaktadır (Tablo 11).

Tablo 11. Yerli Halkın Turistler İçin Başka Bir Dil Öğrenme Eğilimi

Köye gelen yabancı turistlerle iletişime geçmek için ana dilinizden başka bir dil öğrenme gereksinimi duydunuz mu?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evet	19	19
Hayır	81	81
Toplam	100	100

Katılımcılara, köylerinin turizm yönünden en önemli özelliği sorusu sorulduğunda, %58’i göl içinde yer alması demiştir. %17’lik kısım köyün tarihi ve kültürel kaynaklar yönünden zengin olmasını belirtirken %25’lik kısım da sakin ve doğayla iç içe olması özelliğini dile getirmiştir (Tablo 12).

Tablo 12. Gölyazı ’nın Turizm Açısından En Önemli Özelliği

Gölyazı’nın turizm yönünden en önemli özelliği nedir?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Göl içinde yer alması	58	58
Tarihsel ve kültürel kaynaklar yönünden zengin olması	17	17
Sakin ve doğayla iç içe olması	25	25
Toplam	100	100

Yöre halkının %16’sı köylerindeki imkânları turistler için yeterli buluyor iken %29’u daha da arttırılabileceğini, %55’i ise imkânları tamamen yetersiz bulmaktadır. Bu yetersizliklerin başında ulaşım, konaklama gibi konular dile getirilmiştir (Tablo 13).

Tablo 13. Turistler İçin Köydeki İmkânların Yeterliliği

Köyünüzde turistler için her alanda imkânlar yeterli midir?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Yeterli buluyorum	16	16
Daha çok arttırılabilir	29	29
Tamamen yetersiz buluyorum	55	55
Toplam	100	100

Katılımcıların %68'i turizmin köylerinde bazı alanlarda istihdam sağladığını söylemektedir. Kalan %32'lik kısım ise turizmin iş imkânı sağlamadığı görüşündedir (Tablo 14).

Tablo 14. Turizmin Köyde Sağladığı İstihdam İmkânı

Turizm köyünüzde istihdam (iş imkânı) sağladı mı?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evet	68	68
Hayır	32	32
Toplam	100	100

Katılımcıların %58'i turizmin olumsuz etkileri sorusu karşısında gürültü kirliliğine neden olduğunu belirtmiştir. %23'ü köyde var olan kalıntıların tahrip edilmesine neden olduğunu savunurken kalan %19'u da gölün kirlenmesinde turizmin de etkisi olduğu düşüncesindedir (Tablo 15).

Tablo 15. Turizmin Yerli Halka Göre Olumsuz Yönleri

Turizmin size göre olumsuz etkileri nelerdir?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Turizm gürültü kirliliğine neden olmaktadır	58	58
Turizm tarihi kalıntıların tahrip edilmesine neden olur	23	23
Turizm gölün kirlenmesine neden olur	19	19
Toplam	100	100

Yerel halkın %59'u turizmin olumlu etkileri içinde, bazı alanlarda istihdam sağladığını, %23'ü köylerinde sosyal yaşamın canlandığını ve %18'i ise doğal çevre ve tarihi değerlerin korunması bilincinde olduğunu belirtmiştir (Tablo 16).

Tablo 16. Turizmin Yerli Halka Göre Olumlu Yönleri

Turizmin olumlu etkileri nelerdir?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Köylüler için istihdam (iş imkânı) sağladı	59	59
Sosyal yaşam canlandı	23	23
Doğal çevrenin ve tarihi değerlerin korunması farkındalığını arttırdı	18	18
Toplam	100	100

Katılımcıların %47'si köye gelen turistlerle iletişim kurmaz iken %40'ı iletişim kurmaya çalışmaktadır. %13'ü ise sadece iş için iletişim kurmaya çalışmaktadır (Tablo 17).

Tablo 17. Yöre Halkının Turistlerle İletişim Kurma Durumu

Köye gelen turistler ile iletişim kurar mısınız?	Frekans (f)	Yüzde (%)
İletişim kurmuyorum	47	47
İletişim kurmaya çalışıyorum	40	40
İş için iletişim kurmaya çalışıyorum	13	13
Toplam	100	100

Bu çalışmada; Gölyazı köyü yöre halkının turizme yönelik görüşlerini belirlemek ve turizm hareketlerinin çevre ve yaşam üzerine olan etkileri araştırılmıştır. Araştırma, daha önce Uluabat Gölü ve yakın çevresi turizmi üzerine yapılmış çalışmalar arasında, yerel halkın turizm hakkındaki düşüncelerini belirten çalışmalar olmadığından önem arz etmektedir. Araştırmadan elde edilen genel bulgular ışığında, yerel halkın yarısına yakını köylerinde turizm imkânlarının daha da geliştirilmesini gerektiğini turistler için imkânların yetersiz (%55) olduğunu düşünmektedir. Göl ve çevresinde turizmin geliştirilmesi için ne yapılabilir sorusuna büyük bir çoğunluğu farklı turizm türlerinin yapılabilirliğinin gösterilmesiyle bu gelişmenin sağlanacağı görüşündedir. Katılımcıların; “turizm” denildiğinde akıllarına ilk gelen şey yüzde %49 ile ekonomik kazanç sağlayan bir faaliyet seçeneği olmuştur. Yerel halk, Gölyazı'nın turizm yönünden en önemli özelliği olan göl içinde yer almasından (%58) dolayı çoğunluğu yerli turistten (%77) oluşan ziyaretçilerine, eşsiz göl manzarası (%56) için köylerine gelmelerini tavsiye etmektedirler. Yöre halkı, turizmin olumlu yönde köylerinde belirli alanlarda (konaklama, restoran, kafe) istihdam sağladığı görüşündedir. Aksi halde ise turizmin gürültü kirliliğine neden olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların %47'si köye gelen turistler ile iletişim kurmaz iken

yabancı turistler ile iletişime geçmek için ana dillerinden başka bir dil öğrenme gereksinimi duymayanlar da (%81) çoğunluğu oluşturmaktadır.

4.1.2. Turistlerin Uluabat Gölü ve Yakın Çevresi ile İlgili Görüşleri (Görüşme Formu)

Çalışmanın bu kısmında, Gölyazı köyüne gelen turistlerin, köyün turizm faaliyetleri hakkında görüşleri ve bu bağlamda turizmin etkileri ortaya konulacaktır.

Çalışma, Uluabat Gölü'nün kıyısında yer alan Gölyazı köyünde yapılmıştır. Bu araştırma, Gölyazı köyüne gelen turistlerin turizme yönelik düşüncelerini inceleyen bir çalışmadır.

Bu çalışmada incelenen veriler 2018 yılında Gölyazı köyüne gelen turistlerle yapılan anket çalışmasıyla temin edilmiştir. Anket 18 sorudan oluşmakta olup 100 kişiye uygulanmıştır. Elde edilen veriler daha sonra yüzdelerle oranlarla değerlendirilmiştir.

Araştırmaya katılan turistlerin demografik özelliklerinin sıklık ve yüzde dağılımları Tablo 18'de yer almaktadır. Ankete katılan turistlerden %55'i kadın iken %45'i erkektir. Ankete katılanların %31'i 18-25, %33'ü 26-35, %30'u 36-50 yaş aralığındadır. Kalan %6'lık kısmı ise 50 yaş üstü grup oluşturmaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğunu %46'lık dilim ile lisans mezunları oluştururken geri kalan kısım %8 ilköğretim, %23 lise, %12 önlisans, %8 yüksek lisans ve %3 doktora sahiptir. Geliri 1000 TL ve altı olan katılımcılar %35 oranında olup, kalan %14'ünün geliri 1001-2000 TL, %22'sinin geliri 2001-3000 TL, %29'lük kesimin gelir düzeyi ise 3000 TL üstündedir. Katılımcıların %22'si öğrenci, %14'ü mühendis, %9'u ev hanımı, %7'si öğretmen, %6'sı ticaret, %3'ü doktor ve %39'lük kısım da diğer mesleklerden oluşmaktadır (Tablo 18).

Tablo 18. Katılımcıların (Turist) Demografik Özellikleri

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kadın	55	55
Erkek	45	45
Yaş		
18-25	31	31
26-35	33	33
36-50	30	30
50+	6	6
Eğitim Düzeyi		
İlköğretim	8	8
Lise	23	23
Önlisans	12	12
Lisans	46	46
Yüksek Lisans	8	8
Doktora	3	3
Gelir Düzeyi (TL)		
0-1000	35	35
1001-2000	14	14
2001-3000	22	22
3000+	29	29
Meslek		
Öğrenci	22	22
Mühendis	14	14
Ev Hanımı	9	9
Öğretmen	7	7
Ticaret	6	6
Doktor	3	3
Diğer	39	39

Katılımcıların %26'sı Gölyazı köyünü sosyal medya üzerinden öğrenirken %24'ü tanıtım, televizyon ve broşürlerden öğrenmişlerdir. Kalan %50'lik kısım ise yakın çevresinden gelen tavsiyeler doğrultusunda öğrenip, köyü ziyaret ettiklerini belirtmişlerdir (Tablo 19).

Tablo 19. Katılımcıların Gölyazı'yı Öğrenme Şekli

Gölyazı Köyünü öğrenme şekliniz nedir?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Sosyal Medya	26	26
Tanıtım, Televizyon, Broşür	24	24
Tavsiye	50	50
Toplam	100	100

Katılımcıların, Gölyazı köyünün birçok kişi tarafından bilinmemesinde önemli bir rol oynayan tanıtım faktörünü, %19'u yeterli bulmuştur. %63'ü tanıtımlarının daha fazla yapılması gerektiğini, %18'i ise tanıtımları yetersiz bulduğunu belirtmiştir (Tablo 20).

Tablo 20. Turistlere Göre Gölyazı 'nın Tanıtım Yeterliliği

Size göre köyün herkes tarafından tanınmasını ve tanıtılmasını yeterli buluyor musunuz?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Yeterli buluyorum	19	19
Daha fazla tanıtım yapılabilir	63	63
Tamamen yetersiz buluyorum	18	18
Toplam	100	100

Katılımcıların %48'inin köyü ziyaret etmelerindeki en büyük etken köyün göl içinde yer alması olmuştur. Şehir gürültüsünden kaçmak isteyenlerin oranı %28 iken köyün sahip olduğu tarihi ve kültürel değerler için ziyaret edenler ise %24'lük kesimi oluşturmaktadır (Tablo 21).

Tablo 21. Katılımcıların Köye Gelmelerindeki En Büyük Nedeni

Gölyazı'yı ziyaret etmenizdeki en büyük etken nedir?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Göl içinde yer alması	48	48
Şehir gürültüsünden kaçma isteği	28	28
Tarihi ve kültürel değerler	24	24
Toplam	100	100

Ziyaretçilerin %3'ü tur ile %62'si ailesiyle, %35'i de kişisel olarak gelip Gölyazı'yı ziyaret ettiklerini belirtmişlerdir (Tablo 22).

Tablo 22. Turistlerin Köye Gelme Şekilleri

Köye ne şekilde geldiniz?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Tur	3	3
Aile	62	62
Kişisel	35	35
Toplam	100	100

Gölyazı'da katılımcıların %54'ünü göl manzarası etkilemiştir. %12'sini köklü bir tarihe sahip olan Ağlayan Çınar, %34'ünü de var olan tarihi ve kültürel kalıntılar tesiri altına almıştır (Tablo 23).

Tablo 23. Katılımcıları Gölyazı’da En Fazla Etkisi Altına Alan Turizm Ögesi

Köyde sizi en fazla etkileyen şey nedir?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Ağlayan Çınar	12	12
Eşsiz göl manzarası	54	54
Tarihi ve kültürel kalıntılar	34	34
Toplam	100	100

Katılımcıların %98’i köye günü birlik, %1’i 1-3 gün kalarak, %1’i ise bir haftalık süreyle köyde vakit geçirmiştir (Tablo 24).

Tablo 24. Katılımcıların Köyde Kalma Süresi

Köyde kalma süreniz?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Günübirlik	98	98
1-3 gün	1	1
1 hafta	1	1
Toplam	100	100

Göl ve çevresinde turizmin geliştirilmesine yönelik katılımcıların %14’ü konaklama tesislerinin artmasını savunurken %57’si farklı turizm türlerine ağırlık verilmesini, %29’u ise tanıtımın daha çok yapılarak turizmin gelişimine katkıda bulunabileceğini belirtmiştir (Tablo 25).

Tablo 25. Turizmin Geliştirilmesine Yönelik Turistlerin Önerileri

Uluabat Gölü ve çevresinde turizmin geliştirilmesine yönelik önerileriniz hangisi olurdu?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Konaklama tesislerinin artması	14	14
Alternatif turizm türlerine ağırlık verilmesi	57	57
Tanıtımının daha çok yapılması	29	29
Toplam	100	100

Gölyazı köyüne katılımcıların %63’ü şehir içi, %37’si şehir dışından gelmektedir (Tablo 26).

Tablo 26. Turistlerin Geldikleri Yerler

Nereden geliyorsunuz?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Şehir içi	63	63
Şehir dışı	37	37
Yurtdışı	-	-
Toplam	100	100

Katılımcı turistlerin %26'sı tatil , %1'i iş amacıyla köye gelmişlerdir. Çoğunluğu oluşturan %73'lük kısım ise merak ve öğrenme isteği ile köyü ziyaret etmişlerdir (Tablo 27).

Tablo 27. Katılımcıların Gölyazı'ya Gelme Amaçları

Ziyaret amacınız?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Tatil	26	26
İş	1	1
Merak ve öğrenme isteği	73	73
Toplam	100	100

Gölyazı'ya ilk kez gelen katılımcılar %48'lik bir dilimi oluşturmuşlardır. %43'ü iki veya daha fazla gelmiş, %9'u ise her yıl belirli aralıklarla köyü ziyaret ettiklerini belirtmişlerdir (Tablo 28).

Tablo 28. Turistlerin Köye Kaçınıcı Kez Gelişi

Gölyazı'ya kaçınıcı kez gelişiniz?	Frekans(f)	Yüzde (%)
İlk kez	48	48
İki+	43	43
Her yıl	9	9
Toplam	100	100

Katılımcıların %34'ü turizmin köyde olumsuz bir etkisi olmadığını belirtmiştir. %39'u turizmin çevre ve su kirliliğine neden olduğunu, %27'si ise köyde var olan doğal unsurların baskı altında olduğunu dile getirmişlerdir (Tablo 29).

Tablo 29. Turizmin Turistlere Göre Olumsuz Yönleri

Turizm faktörünün köydeki olumsuz etkileri nelerdir?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Olumsuz bir durumla karşılaşmadım	34	34
Turizm çevre ve su kirliliğine neden olmaktadır	39	39
Köy alanında doğal unsurlar baskı altındadır	27	27
Toplam	100	100

Ziyaretçilerin %98'i yerel halkın kendilerine davranış şekillerinden memnun iken %2'lik kısım ise memnun olmadıklarını dile getirmişlerdir (Tablo 30).

Tablo 30. Yerel Halkın Davranışından Memnuniyet Durumu

Yerel halkın size davranış şeklerinden memnun musunuz?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evet, memnunum	98	98
Hayır, memnun değilim	2	2
Toplam	100	100

Gölde belirli bir ücret karşılığında yapılan kayık gezilerini katılımcıların %57'si güvenli bulmaktadır. Güvenli bulmayan %43'lük kesimin, %8'i gezinin yapılacağı zamanda hava koşullarının dikkate alınmadığını, %32'si kayıklara bindirilen yolcu sayısı kadar can yeleğinin olmayışını, %3'ü ise süren kişinin alanında iyi olmamasını belirtmiştir (Tablo 31).

Tablo 31. Katılımcılara Göre Gölde Yapılan Kayık Gezilerinin Güvenilirliği

Gölde yapılan kayık gezilerini güvenli buluyor musunuz?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evet	57	57
Hayır ise;		
• Hava koşullarının dikkate alınmaması	8	8
• Kayıklarda yolcu sayısı kadar can yeleğinin olmaması	32	32
• Süren kişinin acemi olması	3	3
Toplam	100	100

Göl çevresinde Gölyazı köyü kadar turistik öneme sahip olan fakat birçok insan tarafından bilinmeyen yerleri, katılımcıların %26'sı ziyaret ettiğini söylemiştir. Kalan kesimin ise %57'si o yerler hakkında bilgisinin olmayışını, %12'si gezdirecek bir rehberin olmamasını, %5'i ise yerel halkın yönlendirmeyişini belirtip ziyaret etmediklerini söylemişlerdir (Tablo 32).

Tablo 32. Katılımcıların Göl Çevresindeki Diğer Turistik Yerleri Ziyaret Etme Durumu

Göl çevresindeki Gölyazı Köyü kadar ön planda olmayan diğer turizm potansiyeline sahip olan turistik yerleri ziyaret ettiniz mi? (Issız Han, Eskikaraağaç Köyü, Ayvaini Mağarası, Arkeopark vb.)	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evet	26	26
Hayır ise;		
• Diğer turizm alanları hakkında bilgimin olmaması	57	57
• Gezdirecek bir rehberin olmaması	12	12
• Yerel halkın yönlendirmemesi	5	5
Toplam	100	100

Katılımcıların %22'si Gölyazı'da konaklama, yeme-içme ve satılan yöresel ürünlerin fiyatlarını uygun bulurken %62'si orta düzeyde, kalan %16'lık kesim ise turizmin ve turistlerin tamamen ekonomik kazanç olarak görüldüğünü belirterek fiyatları pahalı bulmuşlardır (Tablo 33).

Tablo 33. Turistlere Göre Gölyazı'daki Fiyatların Uygunluğu

Köydeki konaklama, yeme-içme ve yöresel ürünlerin fiyatları uygun mudur?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Gayet uygun	22	22
Orta düzeyde	62	62
Çok pahalı, turizm ve turistler tamamıyla ekonomik kazanç olarak görülmekte	16	16
Toplam	100	100

Köyde bulunan Gölyazı Aziz Panteleimon Kilisesi'nde düğün fotoğraflarının çekilmesi hakkında, katılımcıların %15'i tamamen yasaklanması gerektiğini düşünmektedir. Bunun nedeni ziyaret esnasında fotoğraf çekimi var ise adım atarken bile bazı noktalarda durup beklemeniz gerekmektedir. Ziyaretçilerin %27'si çekimlerin hafta içi turistlerin çok yoğun olmadığı belirli bir günde yapılmasını, %58'i ise düğün fotoğrafları çekimlerinin kendilerini rahatsız etmediğini söylemiştir (Tablo 34).

Tablo 34. Katılımcıların Kilisede Çekilen Düğün Fotoğraflarına Karşı Tutumu

Köyde bulunan kilisede düğün fotoğraflarının çekilmesi hakkında neler düşünüyorsunuz?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Tamamen yasaklanmalı	15	15
Hafta içi belli bir gün yapılabilir	27	27
Konuyla ilgili beni rahatsız eden bir durum yok	58	58
Toplam	100	100

Ülkemizde önemli bir sulak alanı olan Uluabat Gölü ve yakın çevresinin gözle görülür halde olan kirliliği için, katılımcıların %53'ü yerel halk ve gelen ziyaretçilerin bu konu hakkında bilgilendirilmeleri gerektiğini, %27'si göl çevresinde yer alan fabrikalarda denetimlerin artırılmasını, %20'si ise gönüllü kuruluşların desteğiyle temizlik yapılarak kirliliğin önüne geçilebileceğini savunmuştur (Tablo 35).

Tablo 35. Göl ve Çevresindeki Kirliliğin Azaltılması İçin Turistlerin Önerileri

Göl ve yakın çevresindeki kirlilik için neler yapılabilir?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Yerel halk ve gelen ziyaretçiler konu hakkında bilgilendirilmelidir	53	53
Göl çevresinde bulunan fabrikalarda denetim artırılabilir	27	27
Gönüllü kuruluşların desteğiyle etkinlikler yapılarak temizlik sağlanabilir	20	20
Toplam	100	100

Bu çalışmada; Gölyazı köyüne gelen ziyaretçilerin turizme yönelik görüşlerini belirlemek ve turizm faaliyetlerinin çevre ve yaşam üzerine olan etkileri araştırılmıştır. Bu araştırma da, daha önce Uluabat Gölü ve yakın çevresi turizmi üzerine yapılmış çalışmalar arasında, köye gelen turistlerin düşüncelerini ele alan başka çalışmanın bulunmaması açısından önem arz etmektedir. Araştırmadan elde edilen genel bulgular ışığında, katılımcıların çoğu Gölyazı'ya tavsiye (%50) üzerine gelmiştir. İlk kez ziyaret edenler çoğunluğu oluşturur iken iki ve daha üstü gelenler ise %43 oran ile takiptedir. Köye kiminle geldiniz sorusuna %62'si aile diyerek çoğunluğu oluşturmuştur. Ziyaretçiler köyde genellikle gününbirlik olarak vakit geçirmiş daha sonra köyden ayrılmıştır. Şehir içinden gelenler büyük çoğunluğu oluştururken köye merak ve öğrenme isteği ile gelenler %73 oranındadır.

Katılımcıların Gölyazı'yı ziyaret etmelerindeki en büyük etken köyün göl içinde yer alması (%48) ve eşsiz göl manzarasının (%54) onları etkilemesidir. Göl çevresindeki Gölyazı köyü kadar ön planda olmayan diğer turizm potansiyeline sahip olan turistik yerleri (Issız Han, Eskikaraağaç köyü, Ayvaini Mağarası, Arkeopark vb.) ziyaret edenlerin oranı %26'dır. Bu oranın düşük olması katılımcıların var olan diğer turistik yerler hakkında bilgilerinin olmayışındandır. Yüksek bir turizm potansiyeline sahip olan Uluabat Gölü ve çevresinin herkes tarafından bilinmemesinde tanıtımların daha çok yapılması görüşündedirler. Turizmin olumsuz etkisi olarak katılımcılar, çevre ve su kirliliğine neden olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların çoğu (%53) bu kirlilik için yerel halkın ve ziyaretçilerin konu hakkında bilinçlendirilmesi gerektiğini söylemiştir. Yerel halkın kendilerine davranış şekillerinden memnun olan turistler, köyde turizm adı altında yapılan kayak gezilerini güvenli bulmaktadır. Köydeki konaklama, yeme-içme ve yöresel ürünlerin fiyatları da ziyaretçiler için orta düzeydedir. Son olarak köydeki kilisede düğün fotoğraflarının çekilmesiyle alakalı olarak çoğunluk rahatsız olmamaktadır.

4.1.3. Çevresel Etkiler

Turizm ve çevre kavramları birbirleriyle etkileşim içindedir. Çevre, turizm için doğal bir kaynak özelliği taşıırken turizmin olumlu ve olumsuz etkileri çevreyi etkilemektedir. Bu ilişkide görülüyor ki çevrenin yok olması turizmin de yok olması demektir (Küçüktopuzlu, 1991). Sonuç olarak bir alanda turizmin uygulanabilmesi için çevreye ihtiyaç vardır.

Turizm, turizm öğelerini yoğun bir şekilde kullanmakla beraber bu öğeleri koruyan ve sahip çıkan ekonomik faaliyettir. Özellikle doğal ve ekolojik verilerin korunmasına yönelik çalışmalar yapılarak sürdürülebilir turizm faaliyeti devam ettirilmelidir. Turizm ile çevre arasında üç önemli ilke bulunmaktadır (Inskeep, 1991).

- Doğada yer alan birçok doğal unsur ziyaretçiler için çekicilik arz eder,
- Turizme yönelik açılan tesisler ve turizm alanındaki altyapının geliştirilmiş olması çevrenin bir yönünü teşkil eder,
- Turizme bağlı olarak bir alanın çevresel kullanımı ve o alanda turizmin geliştirilmesi çevresel etkiler meydana getirir.

Turizmin çevresel etkilerinin değerlendirilmesi, sürdürülebilir turizm ve sektörün iyi bir şekilde gelişmesi açısından önemlidir. Turizm açısından sürdürülebilirlik kavramı, turizmi meydana getiren tarihi, kültürel ve doğal değerlerin korunup geliştirilerek turistler için çekim kaynağı olmasının ve devamının sağlanmasını ifade etmektedir. Kaynak kullanımında meydana gelen olumsuzlukların ve çevresel etkilerin önlenmesi için bu turizm türünün insanların yaşam tarzı haline gelmesi gerekmektedir.

Turizm ve rekreasyon faaliyetleri aynı zamanda doğal çevrede barınan bitki ve hayvan varlığını da tehdit eder. Sürdürülebilir turizm bu alanlarda iyi bir şekilde uygulanmaz ise doğal çevreye yapılan baskıyı nedeniyle doğal kaynakların kirlenmesi dışında biyolojik çeşitlilikte de azalmalar meydana gelir.

Turizm faaliyetleri, çevre üzerinde olumlu ve olumsuz olmak üzere iki tür etkide bulunmaktadır. Su kirliliği, hava kirliliği, gürültü kirliliği, evsel ve sanayi atıkları, tarihi ve kültürel alanların tahribi, ekolojik dengede bozulmalar ve arazi kullanımı sorunu turizmin çevre üzerindeki olumsuz etkileri olarak bilinmektedir. Olumlu yönleri ise; yerel halk ve ziyaretçilerde doğal çevre ve turizm öğelerini koruma farkındalığı, ekonomik anlamda istihdam, gelir sağlama ve sosyal hayata getirdiği canlılıktır.

Uluabat Gölü ve yakın çevresi yüksek turizm potansiyeline sahip bir alandır. Her turizm alanında olduğu gibi göl ve çevresinde de turizmin olumlu-olumsuz etkileri açıkça görülmektedir. Gölün turizm kapsamında projelere dâhil olması gölün popülerliğini arttırmak yerine gölün tamamen yok olmasına neden olacaktır. Gölün, Marmara Denizi'ne bir kanal yoluyla bağlanması projesi teknik ve ekolojik açıdan bir

çok sorun teşkil etmektedir. Bu proje ile turizmin geliştirilmesine yönelik, göle ait bir marinanın olması mümkün değildir. Çünkü böyle bir durumda gölün bulunduğu havzada yapılan yanlış arazi ve toprak kullanımı Uluabat Gölü'nün 70-80 yıl içinde bataklığa dönüşmesine neden olacaktır.

Uluabat Gölü, birçok kuş ve balık türüne ev sahipliği yapmaktadır. Bu özelliği ile dikkatleri üzerinde toplayan göl, alternatif turizm kapsamında kuş gözlemciliği ve olta balıkçılığı yapanlar için uğrak yeri durumundadır. Turizme bağlı olarak yapılan bu faaliyetler, yasal olarak ve canlılara zarar vermeyecek şekilde yapıldığı takdirde doğal çevre için olumlu bir sonuç yaratır iken aksi durumda çevre ve canlı yaşamına için büyük oranda zarar verecektir.

Göl, koruma altında olmasına rağmen atıklarla kirlenmeye devam etmektedir. Bunlardan başka göle ziyaret için gelen insanların göl ve yakın çevresinde bıraktıkları atık veya çöpler de kirliliğe sebep olmaktadır. Turistlere uygulanan ankette konu ile ilgili olarak, katılımcıların %53'ü yerel halk ve gelen ziyaretçilerin konu hakkında bilinçlendirilmeleri gerektiğini, %27'si göl çevresinde bulunan fabrikalarda denetim artırılmasını, %20'si de gönüllü kuruluşların desteğiyle etkinlikler yapılarak temizlik yapılmasını belirtmiştir. Bir başka soru da turizmin olumsuz etkileri ile alakalı katılımcıların, %39'u turizmin çevre ve su kirliliğine neden olduğunu vurgular iken % 27'si doğal unsurların baskı altında olduğunu dile getirmiştir.

Uluabat Gölü sahip olduğu doğal ve kültürel değerlerle önemli bir turizm potansiyelini bünyesinde barındırmaktadır. Bu değerler iyi bir şekilde korunarak ve geliştirilerek turistler için çekim merkezi haline getirilmelidir. Bu durum karşısında turizmden en fazla etkilenen doğal çevre ise göz ardı edilmeden sürdürülebilir turizm kapsamı altında korunmalıdır.

4.1.4. Ekonomik Etkiler

Turizm, doğal, kültürel ve sosyal değerleri ile temiz ve sağlıklı bir çevrede gelişebilen ve bulunduğu bölgeye/ülkeye ekonomik yararlar sağlayan bir ekonomik faaliyettir (Turan, 2002).

Turizm sektörü 20.yy'ın ikinci yarısından itibaren dünya ekonomisinde hızla gelişerek yerel kapasitenin geliştirilmesi, sosyo-ekonomik ve kültürel ortamın

iyileştirilmesinde büyük rol oynamıştır (Çımat ve Bahar, 2003). Turizmin kent ekonomisine etkileri iki şekilde meydana gelmektedir. Bunlardan ilki, turizm hareketlerinin döviz arzını arttırarak ödemeler bilançosu açıklarının azaltılmasına katkıda bulunması, milli paraya değer kazandırılması, turizm talebinin artmasına paralel olarak yatırımların hızlanması ve ekonominin canlanmasıdır. Diğeri ise turizmin var olduğu alanda yaratmış olduğu istihdam etkisidir (Öztaş, 2002).

Turizmin ekonomik etkilerini olumlu ve olumsuz olmak üzere iki şekilde ayırmak mümkündür. Bunlar; yaşam standartlarının yükselmesine katkıda bulunması, yerel ekonominin gelişmesi, istihdamın artması, yeni iş kollarının ortaya çıkması, turizm bölgesinde altyapı hizmetleri geliştirilmesi, kamusal yatırımların artması, konaklama, alışveriş ve yeme-içme olanaklarının artması turizmin olumlu ekonomik etkilerini oluşturmaktadır. Turizmin olumsuz ekonomik etkilerini ise; turizm bölgesinde ürün ve hizmet fiyatlarının normalden daha yüksek olması, popülerliğe bağlı olarak arazi ve konut fiyatlarının yükselmesi, yaşam maliyetinin eskisi kadar ucuz olmaması, ulaşım maliyetlerinin yükselmesi, düşük ücretli işlerin ve bu işlerde çalışanların ortaya çıkması oluşturmaktadır (Kreag, 2001).

Araştırma sahasında turizmin ekonomik etkileri bazı yerleşim merkezlerinde fazla iken bazılarında ise gelişme göstermeye başlamıştır. Turizm potansiyeli en fazla olan Gölyazı köyünde turizmin ekonomik bir getirisi olan istihdam artmış olup köyde daha önceden yapılmayan yeni iş kolları ortaya çıkmıştır. Eskiden sadece balık tutulan gölde turizmin gelişmesine bağlı olarak kayıklarla göl gezileri düzenlenmektedir. Birçok restoran, konaklama tesisi, kafe ve hediyelik eşya satan dükkânlarının açılmasıyla hem yeni çalışma alanları oluşmuş hem de köyde yaşayan gençlere de çalışmak için fırsat oluşmuştur. Belediye tarafından otopark işletmesinin açılması ve papağan ile fotoğraf çekimi gibi iş kolları da sonradan eklenmiştir. Yine belediye tarafından köyde var olan doğal ve kültürel yapılar restorasyon çalışmalarıyla yeniden turizme kazandırılmış ve turizmin gelişmesine katkı sağlamıştır. Bunun yanında yol ve altyapı çalışmaları da arttırılmıştır. Ekonominin olumsuz etkisi ise, köyde turistlerin ekonomik bir gelir olarak görülmesi, işletmeciler arasında rekabeti getirmekle birlikte fiyatları normalin üstünde yükseltmeleridir.

Leylek Köyü olarak bilinen Eskikaraağaç köyünde turizm yeni yeni gelişme göstermeye başlamıştır. Köyde özellikle hafta sonları meydana ve dernekte satılan

yöresel yemekler ve ürünler kadınlar için istihdam alanı oluşturmuştur. Ayrıca köyde hizmet veren restoran açılması da turizmin olumlu ekonomik etkileri arasında gösterilebilir.

Nilüfer Belediyesi'nin Akçalar-Fadıllı'da kurduğu havacılık tesisleri yeni bir istihdam meydana getirmiştir. Uluabat Gölü kıyısında yer alan Issız Han, turizme kazandırılmak üzere restore edilmiş ve konaklama tesisine dönüştürülmüştür. Ayrıca Uluabat köyünde var olan Uluabat Kuş Cenneti de turizmin sağladığı ekonomik fayda sayesinde gelir elde etmektedir.

Uluabat Gölü, sahip olduğu biyoçeşitliliği ile yüksek turizm potansiyeline sahip sulak alanlar arasındadır. Bununla birlikte yakın çevresinde var olan doğal ve tarihi güzellikler de keşfedilmeyi beklemektedir. Belediyelerin desteği ile göl çevresinde var olan bu güzellikler ortaya çıkarılarak hem ülkemiz hem de o bölgede yaşayanlar için ekonomik gelir sağlanmalıdır.

4.1.5. Sosyo-Kültürel Etkileri

Turizmi yalnızca ekonomik bir faaliyet olarak değerlendirmek yanlış olur. Turizmi değerlendirirken ekonomik yönü yanında toplumsal, politik ve çevresel yönlerini de göz ardı etmemek gerekir. Turizm ülkeler için başta ekonomik faaliyet olarak görüldüğünden bu etkileri üzerinde yoğunlaşma gösterilmiş olsa da sosyal yaşam ile ilgili birçok etkisinin de var olduğu bilinmelidir (Özdemir, 1992).

Sosyal etkiler, turizmin mevcut sosyal değerlere, kişisel davranışlara, aile içi ilişkilere, güvenlik kavramına, ahlaki kurallara, zanaatsal faaliyetlere, geleneksel gösterilere ve toplumun sosyal yapısına doğrudan veya dolaylı yapmış olduğu etkiyi ifade etmektedir (Gürbüz, 2002).

Turizm olayı sonucunda meydana gelen sosyal etkiler en çok o yörede yaşayan halkı etkilemektedir. Bunun dışında o bölgeye gelen turistler de yeni insanlarla ve toplumlarla temasa geçerek sosyal açıdan etkilenmektedirler. Bu etkiler kimi zaman olumlu sonuçlar doğurur iken kimi zaman da olumsuzluklar meydana getirmektedir.

Turizm yöresinde yaşayanların ve o yöreyi ziyarete gelen turistlerin arasındaki iletişim sonucunda meydana gelen olumlu etkiler şunlardır (Gürbüz, 2002):

- Farklı toplumlardan bir araya gelerek birbirlerinin kültürlerini tanımaları ve arkadaşlık kurmaları,
- Turizmin yapıldığı bölgede yaşayan insanların, gelen ziyaretçiler için kendilerini geliştirmeleri,
- Yöre halkı ile turistlerin kolay iletişim için anadillerinden farklı başka bir dil öğrenme isteği,
- Tarihi, kültürel değerler ve doğal çevrenin korunması ve bu değerlere gereken önemin verilmesi,
- Turizmin gelişmesine bağlı olarak bölgedeki turistik faaliyet gösteren kuruluşların artması ve o bölgede toplumsal değişikliklerin meydana gelmesi,
- Turizm, özellikle yurt dışından gelen misafirler karşısında ulusal bilinci arttırmakta ve sahip olunan değerler karşısında yerli halkın övünmesine neden olmaktadır.

Turizmin sosyal çevre üzerindeki olumsuz etkilerini şu şekildedir (Kozak vd., 1997):

- Turizm kapsamında ziyaret edinilen yerlerdeki yerli nüfusun kültürel özelliklerinde görülen değişiklikler,
- Yörede konuşulan ana dilin yabancı sözcükler yüzünden yozlaşmaya başlaması,
- Tarihi ve kültürel yapıların yenilenme çalışmaları adı altında değiştirilmesi,
- İnsanlar arasındaki konukseverlik ve arkadaşlık duygusu gibi manevi değerler yerine turistleri maddi kazanç olarak görerek diğer duyguları köreltme,
- Turistik bölgede yaşayan insanların boş zamanlarında kendileri ve çevresindekiler için fayda sağlayacak bir etkinlik yapmak yerine bar, disko gibi eğlence yerlerini tercih etmeleri,
- Yöre halkında davranış değişikliği (turistlerin harcamalarına özenme, kıskanma),
- Turistler ve turist alan bölgede yaşayanlar arasında kültürel çatışmalardır.

İnsanlar arasındaki ilişkiler turizmin sosyal çevreye olan etkilerinin başında gelmektedir. Bunun yanında turizm, faaliyet gösterdiği yerlerde insanları ve çevreyi

olumlu-olumsuz yönde etkilemektedir. Gölyazı köyünde yerel halka ve turistlere yapılan anket ve gözlemler sonucunda turizmin sosyal etkileri şu şekildedir;

Çalışmada, katılımcıların %27'sinin turizm denildiği zaman akıllarına insanların bir arada olmasını sağlayan faaliyet olarak görmeleri, turizmin sosyal hayatlarında getirdiği canlılığın göstergesidir. Ziyaretçilerin büyük çoğunluğunun yerel halkın davranışından memnun olması, aralarındaki iletişim ve ilişkinin sorunsuz bir şekilde devam ettiğini göstermektedir. Bu iletişim esnasında kültürel çatışmaların yaşanmaması için kişilerin kendilerini her alanda geliştirmeye çalışmaları da önemli bir etkidir. Yöre halkından bazıları köye gelen yabancı turistlerle iletişim sağlamak için ana dillerinden başka bir dil öğrenme arzusu içindedirler. Bu durumda turizmin kişisel gelişimi de etkilediği görülmektedir. Turizmin insanlarda doğal, tarihi ve kültürel değerleri koruma bilinci oluşturmaya olumlu etkiler arasında yerini almaktadır.

Turizmin sosyo-kültürel çevre üzerindeki olumsuz etkileri arasında yerel halkın çoğunun turizmi ve turistleri ekonomik kazanç sağlayan bir faaliyet olarak görmesidir. İşletme sahiplerinin misafirperverlik duygusunu ön planda tutup, gelen ziyaretçilere sadece maddi kazanç olarak bakmaması gerekmektedir.

SONUÇ

1950'li yıllardan sonra çalışanların işlerinde daha verimli olmalarını sağlamak için, yılın belirli dönemlerinde izinli sayılmaları sonucunda, dinlenmek amacıyla yaptıkları seyahatler yaygınlaşmaya başlamıştır. Daha sonra insanların refah düzeylerinin artması, turizmde gelişmelerin yaşanması turizmin önemini daha da çok artırmıştır.

Marmara Bölgesi, Bursa ilinde yer alan Uluabat (Apolyont) Gölü'nün besin maddelerince zengin olması, biyolojik yönden birçok canlıya ev sahipliği yapması, önemli bir kuş göç yolu üzerinde yer alması ve zengin kültürel değerleriyle Türkiye'deki önemli sulak alanlardan birisidir. Göl sahip olduğu ekolojik özellikleriyle Ramsar Sözleşmesi'yle 1998 yılında koruma altına alınmıştır.

Çalışmada, Uluabat Gölü kendisinin ve çevresinin fiziki, beşeri ve ekonomik özelliklerini açıklamak için tek başına yeterli olmayacağından göl ile temas eden on dört yerleşim birimi de çalışmaya dâhil edilmiştir. 1923 yılında yapılan mübadele sonucunda mübadiller Rumların terk ettiği boş köylere yerleştirilmiştir. Göl çevresinde de birçok yerleşim merkezinde hâlen yerli halk ve göçmenler bir arada yaşamaktadır. Köylerin nüfusunda sürekli bir azalma söz konusudur. Bunun nedeni köylerin Bursa il merkezine yakın olması ve iş imkânlarının fazla olması nedeniyle göçlerin hâlen devam etmesidir. Ekonomik faaliyet olarak ilk sırada zirai ürün yetiştiriciliği olsa da yerleşimlerin göl kıyısında veya göle yakın yerde kurulmaları sebebiyle balıkçılık da önemli bir geçim kaynağı durumundadır.

Uluabat Gölü, manzarası ve zengin biyolojik ortamıyla turizm açısından gelişmiş bir sulak alanımızdır. Göl ile birlikte çevresinde yer alan yerleşmelerdeki doğal, tarihi ve kültürel turistik değerler de gölün turizm potansiyelini arttırmakta olup, on üç turizm türünün yapılabilişliğini göstermektedir.

Turizm denilince akla ilk olarak deniz, kum ve güneş üçlüsünün gelmesi kaçınılmazdır. Günümüzde insanların çoğunun turizm sektöründen beklentisi değişmiş ve alternatif turizm türlerine yönelmişlerdir. Göl turizmi de bunlardan biridir. Ülkemizde göller, hem görsellikleriyle hem de sulak alan olmalarının bir getirisi olarak zengin biyolojik ortamlarıyla çeşitli turizm aktivitelerini kendilerine çekmektedirler. Uluabat Gölü de eşsiz manzarası, doğal güzellikleri ve bünyesinde barındırdığı

biyolojik çeşitlilik ile göl turizmi açısından ziyaretçiler için uğrak yeri durumuna gelmiştir.

Eskiden mağaralar yerleşme ve depo amaçlı kullanılır iken günümüzde ise önemli turistik çekim merkezleri haline gelmiştir. Araştırma alanında, Ayvaköy'ünde bulunan Ayvaini Mağarası da mağara turizmi kapsamında yüksek bir turizm potansiyeline sahiptir. Fakat mağaraya giriş doğal şartlardan dolayı güç olduğundan gelen ziyaretçilerin çoğu mağaraya girememektedir. Bu yüzden belediye tarafından proje sürecinde olan ulaşımın kolaylaştırılması düşüncesi bir an önce faaliyete geçirilmelidir.

Uluabat Gölü'nün yakın çevresinde ele alınan köylerde inanç turizmi kapsamında pek çok turistik değer mevcuttur. Gölyazı köyünde; belediye tarafından yenilenen Aziz Panteleimon Kilise'si, Hagios Konstantinos Kilise'si, Hagios Georgios Kilise'si kalıntıları ve Gölyazı Cami, Eskikaraağaç köyünde; Michael Archangelos Kilise'si kalıntıları, Uluabat köyünde; Michael Arcestrategos Kilise'si inanç turizmi kapsamında göl çevresinde turizmin gelişmesine katkı sağlamaktadır.

Akçalar köyünde, Aktopraklık Höyük Arkeopark ve Açık hava Müzesi'ndeki kalıntılar ve dönemsel köy canlandırmaları, tarihi bir öneme sahip olan Issız Han ve Gölyazı köyündeki birçok doğal ve tarihi yapılar da kültür turizminin gelişmesinde katkı sağlamaktadır.

Kuş varlığı açısından Türkiye'de önemli bir yere sahip olan Uluabat Gölü, küçük karabatak, tepeli pelikan, bıyıklı sumru, pasbaş patka, alaca balıkçıl, gece balıkçılı, kaşıkçı, çeltikçi gibi kuş türlerine ev sahipliği yapmakta olup, bu kuşlar ve diğer kuşlar için önemli bir üreme alanıdır. Kuş gözlemcileri için önemli bir yere sahip olan göl ve çevresi, ornito-turizm kapsamında birçok kuş türünün gözlenebilmesi için tercih edilmektedir. Uluabat Kuş Cenneti, Kuş Gözlem Kulesi ve Kuş Tahnit Müzesi de kuş gözlemcileri ve turistler için çekim merkezleri durumundadır.

Araştırma alanında turizm potansiyeli diğer alanlara göre daha yüksek olan Gölyazı ve Eskikaraağaç köylerinin yöresel yemek kültürlerinden bahsedilmiştir. Bu kapsamda iki köyde de balık birçok yemekte farklı şekillerde sunulmaktadır. Köylüler yemeklerinde genellikle kendi yaptıkları ve yetiştirdikleri ürünleri kullanmaktadırlar.

Gölde 21 değişik balık türü bulunmaktadır. Turna ve sazan balıkları ticari amaçla avlanıp göl kıyısında yaşayan insanlar için geçim kaynağı durumundadır. Bunun dışında gölde yasal olarak belirlenmiş bazı kesimlerde ördek avcılığı ve olta balıkçılığı yapılması bölgede av turizminin de var olduğunu göstermektedir.

Uluabat gölü çevresindeki yerleşim alanlarında yıl içerisinde birçok festival ve kültürel etkinlik gerçekleştirilmektedir. Leylek köyü olarak bilinen Eskikaraağaç'ta Leylek, Akçalar'da İncir, Fadıllı'da Havacılık Festivali yapılmaktadır. Bu festivaller için gelen ziyaretçiler hem festivale katılma hem de festivalin yapıldığı yerdeki doğal, tarihi ve kültürel değerleri görme fırsatı bulmaktadırlar.

Ülkemizde son yıllarda ulusal ve uluslararası düzeyde yapılan kongre ve toplantılar artış göstermektedir. Gölyazı köyünde birçok sempozyum ve çalıştayların düzenlenmesi, Türkiye'nin Avrupa Leylek Köyleri ağına üye olan Eskikaraağaç köyünde Kuş Konferansı'nın yapılması göl çevresinde kongre turizminin başlamasına ve gelişim göstermesine öncülük etmiştir.

Uluabat Gölü ve yakın çevresi birçok doğal çekim kaynağını bünyesinde barındıran ekoturizm faaliyetleri açısından önemli bir sulak alandır. Gölde yapılan olta balıkçılığı, kuş gözlemciliği, flora turizmi, doğa fotoğrafçılığı, bilinçli avcılık vb. faaliyetler, yapılan ekoturizm türleri arasındadır.

Araştırma alanındaki köylerde en önemli geçim kaynağı tarımsal faaliyetlerdir. Köylülerin günlük işlerine katılma veya gözleme, yöresel anlamda hazırladıkları yiyeceklerden tatma ve satın alma gibi faaliyetlerle tarım turizmi kendini göstermeye başlamıştır.

Hava sporları kapsamında Akçalar-Fadıllı'da kurulmuş olan yamaç paraşütü eğitim tesisleri spor turizmi açısından yüksek bir potansiyele sahiptir. Uluabat Gölü manzarası eşliğinde yamaç paraşütü uçuşlarının yapıldığı alanda, uzman kişiler tarafından kurs da verilmektedir. Teorik bilgiyle birlikte uygulamalı derslerinin de olması maceraseverlerin burada toplanmasını sağlamıştır.

Uluabat Gölü'nün ötrofik yönden zengin bir potansiyele sahip olması kıyı kesimlerinde kendine özgü vejetasyonun gelişmesine olanak sağlamıştır. Uluabat'ta

Seçmen ve Leblebici (1996), 56 bitki türü belirtmişlerdir. Türkiye'nin en geniş Nilüfer yataklarına sahip olan gölün, tüm kıyılarını sazlıklar ve sucul bitkiler kaplamaktadır.

Araştırma sahasında yer alan turizm potansiyeli yüksek olan yerleri görmek isteyen ziyaretçiler için birçok alternatif ulaşım araçları ile göl ve çevresine kısa sürede ve kolayca gidebilmektedirler. Ulaşım çeşitliliği sayesinde ziyaretçilerin bu alanlarda yoğunlaşması turizmin gelişmesinde ve büyümesinde büyük rol oynamaktadır.

Turizm sektörü içerisinde, konaklama tesisleri önemli bir yere sahip olmakla birlikte bu tesisler ziyaretçilerin dinlenme, yeme-içme ve eğlence gereksinimlerini karşılamak üzere kurulmaktadır. Çalışma alanındaki turizm potansiyeline sahip olan yerlerde konaklama tesisleri yeterli sayıda değildir. Issız Han Otel (Gölkıy), Göl Gören Pansiyon (Gölyazı) ve Faik Bey Konağı (Gölyazı) turistler için var olan konaklama tesisleridir.

Çalışmanın son bölümünde turizmin göl ve yakın çevresine etkileri ele alınmıştır. Gölün turizm adı altında yok olmasına sebebiyet verecek olan projelere dâhil olması, tarım, sanayi, evsel atıkların göle bırakılması, kuş gözlemciliği ve av turizmi kapsamında göl ve çevresinde yaşayan canlıların yok edilmesi turizmin olumsuz çevresel etkileri olarak karşımıza çıkmaktadır. Yöre halkında ve ziyaretçilerde doğal, tarihi ve kültürel yapıları koruma bilincinin oluşması da çevreye fayda sağlamaktadır.

Turizmin olduğu bölgelerde ekonomik gelişme de paralel olarak artmaktadır. Araştırma alanında turizme bağlı olarak bazı kesimlerde istihdam sağlanmış olup birçok yeni iş kolu türemiştir. Özellikle kafe, restoran ve konaklama tesislerinin sayısının artması turizmin ekonomik etkisini göstermektedir.

Turizm olayı sonucunda meydana gelen sosyal etkiler en çok o yörede yaşayan halkı etkilemektedir. Bunun dışında o bölgeye gelen turistler de yeni insanlarla ve toplumlarla temasa geçerek sosyal açıdan etkilenmektedir. Çalışma alanındaki mevcut turizm faaliyetleri, insanların bir arada olmasını sağlayarak hem yöre halkı hem de ziyaretçilerin sosyal hayatına canlılık getirmiştir. Genellikle yerel halktan bazı kesimler gelen ziyaretçilerle daha iyi iletişim kurmak için kendilerini geliştirmeye yönelmişlerdir. İnsanlarda turistik değerleri koruma bilincinin var olması ve daha da artması turizmin pozitif sosyal etkileri arasındadır. Turizmin sosyo-kültürel çevre

üzerindeki negatif etkileri arasında yerel halkın çoğunun turizmi ve turistleri ekonomik kazanç sağlayan bir faaliyet olarak görmesidir.

Çalışma alanında turizm potansiyeli en yüksek olan Gölyazı'da yerel halka ve turistlere anket uygulanarak turizmin çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel etkileri hakkında veriler elde edilmiştir.

Anket sonuçlarından elde edile verilere göre yerel halkın çoğunluğu turizmi ekonomik kazanç olarak görmektedir. Turizm faaliyetine bağlı olarak köyde farklı alanlarda iş imkânlarının oluşması köylüler için avantaj sağlamaktadır. Yerli halk Gölyazı'da ve göl çevresinde farklı alternatif turizm türlerinin yapılabilirliğinin gösterilmesini arz ederek daha fazla ziyaretçinin gelmesini istemektedirler.

Türkiye'deki göller turizm kapsamında binlerce turist tarafından ziyaret edilmektedir. Önemli bir sulak alan olan Uluabat Gölü ve yakın çevresinde göl turizmi dışında alternatif turizm türlerinin de var olduğu görülmektedir. Fakat göldeki turizm faaliyetleri sadece Gölyazı köyüyle sınırlı kalmaktadır. Bunun en önemli sebebi ise insanların diğer turizm öğeleri ve türlerinden haberdar olmamasıdır. Bu durumda gelen ziyaretçi sayısını arttırmak, göl ve çevresinde yüksek bir turizm potansiyelinin var olduğunu insanlara göstermek için gerekli tanıtımlar, çalışmalar ve projeler yapılmalıdır. Böylece turizm faaliyetleri, Gölyazı köyü sınırları dışına çıkarak, göl çevresindeki diğer alanlarda da turizmin gelişmesine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Albayrak, A. (2013). *Alternatif Turizm*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Alaeddinoğlu, F. ve Yıldız, M. Z. (2015). *Türkiye’de Kültür Turizmi ve Algılanışı*.
- Anonim, (1988). *Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği - I.Bölüm*. Resmi Gazete, Sayı:19919, 4 Eylül, 13-73.
- Anonim, (1991). *Su Kirliliği ve Kontrolü Yönetmeliği Teknik Usüller Tebliği*. 07.01.1991. Tarihli Resmi Gazete, No: 20748.
- Anonim, (1992). *Uluabat 2. Merhale Sulama Projesi İstikraf Raporu*.
- Anonim, (1998). *Uluabat Gölü*. T.C. Çevre Bakanlığı Çevre Koruma Genel Müdürlüğü, ss.27.
- Anonim, (2004). *Su Kirliliği ve Kontrolü Yönetmeliği*. T.C. Başbakanlık Çevre Genel Müdürlüğü Yayınları, No:1, Ankara.
- Anonim, (2007). *Uluabat Gölü Sulak Alan Yönetim Planı (2003-2007-2011)*. Bursa İl Çevre ve Orman Müdürlüğü Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü, ss.172.
- Ak, İ. (2015). *Karacabey Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. Bursa: Dora Yayıncılık.
- Akbulut, N. (2004). *Uluabat Gölü ve Gölü Besleyen Su Kaynakları Üzerinde Limnoekolojik Çalışmalar*. Ankara.
- Akdeniz, S. (2005). *Uluabat Gölü Su Kalitesinin Değerlendirilmesi ve CBS Ortamında Analizi*. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Akgül, O. (2002). “*Kültür Turizmi*,” A. Yüksel ve M. Hançer (ed.), *Turizm; İlkeler ve Yönetim*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Aksoy, E. ve Özsoy, G. (2002). *Investigation of Multi-Temporal Land Use/Cover and Shoreline Changes of the Uluabat Lake Ramsar Site Using RS and GIS*. International Conferance on Sustainable Land Use and Management, 10-13 June, 2002, Çanakkale-Türkiye, s.318-325.
- Arı, Y. (2003). Manyas Gölü’nün Kültürel Ekolojisi: Tarihi Süreçte Adaptasyon ve Değişim. *Türk Coğrafya Dergisi*, 40 (1): 75-97.
- Arınç, P. C. (2002). *Selçuk’ta Kültür Turizmi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Artüz, M.İ. ve Korkmaz, K. (1981). *Su Kirlenmesi Açısından Apolyont Gölü’nde Yapılan Araştırmalara İlişkin Ön Rapor*. Hidrobiyoloji Araştırma Enstitüsü Su Kirlenmesi Araştırmaları Kısmı.

- Aşık, N. (2016). Gazipaşa'nın Tarım Turizmi Potansiyelinin Değerlendirilmesi: Swot Analizi. *Uluslararası Sosyal Araştırmaları Dergisi, Cilt:9, Sayı:42*.
- Atiker, M. (1991). Erdek'teki Fosil Mağaralar. *TÜBİTAK Bilim Teknik Dergisi (279)*, Ankara.
- Atıcı, T., Obalı, O. ve Elmacı, A. (2005). *Abant Gölü (Bolu) Bentik Algleri*. Ekoloji (14), 9-15.
- Aybek, S. ve Öz, A. K. (2006). *Apollonia ad Rhyndacum (Gölyazı) ve Uluabat Gölü Çevresi Yüzey Araştırması 2006 Yılı Raporu*.
- Aydın, Ş. (1997). *Kongre Turizmi ve Türkiye'nin Kongre Turizmi Potansiyeli*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 18 Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Aymankuy, Y. (2010). *Kongre Turizmi ve Fuar Organizasyonları*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Başer, E. (1986). *Uygulamalı Spor Psikolojisi*. MEGSV, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Yayın (10), Ankara.
- Bayer, Z. (1992). *Turizme Giriş*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayını.
- Baysal, A. (2002). *Yoğurt: Küreselleşen Türk Besini, Türk Mutfak Kültürü Üzerine Araştırmalar*. Ankara: Türk Halk Kültürünü Araştırma ve Tanıtma Vakfı Yayınları.
- Bekdemir, Ü. ve Sezer, İ. (2016). *Giresun İlinin Turizm Potansiyeli*. Ankara: Nobel Bilimsel Eserler.
- Bilgel, N. (2002). *Uluabat Gölü*. Uludağ Üniversitesi Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi, T.C. Uludağ Üniversitesi Yayını. Bursa.
- Bilgin, G. (2015). *Eskikaraağaç Köyü Kadınları Çevre Koruma ve Kalkındırma Derneği (EKADER)*. Karacabey Sempozyumu Bildiriler Kitabı içinde (ss.537-541). Bursa.
- Bilgili, B., Yağmur, Ö. ve Yazarkan, H. (2012). Turistik Ürün Olarak Festivallerin Etkinlik ve Verimliliği Üzerine Bir Araştırma (Erzurum-Oltu Kırdag Festivali Örneği) *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi (2)*, 117-124.
- Bozok, D. ve Yılmaz, Ö. (2008). *Turistik Ürün Çeşitlendirmesi, Hacıoğlu, N. ve Avcıkurt, C. "Ekoturizm."* Ankara: Nobel Yayınları.
- Bucak, T. ve Aracı, Ü. E. (2013). Türkiye'de Gastronomi Turizmi Üzerine Genel Bir Değerlendirme. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:16, Sayı: 30*, Balıkesir.

- Ceballos-Lascurain, H. (1996). *Tourism, Ecotourism and Protected Areas*, Gland. Switzerland: IUCN Publication Services Unit.
- Cebeci, Z. (2008). *Tarım Turizmi, Tarımın Ruhunu ve Görüntüsünü Paylaşarak Dinlenmek*.
- Charles, S., Yunus, S., Dubois, F. ve Vander Donckt, E. (2001). *Determination of Cadmium in Marine Waters: On-line Preconcentration and Flow-through Fluorescence Detection*. *Analytica Chimica Acta* (440), 37-43.
- Dietborne Cobber and Zinc to Fish*. *Comperative Biochemistry and Physiology Part C, Toxicology and Pharmacology* (132), 269-313.
- Cordell, H. K. ve Herbert, N. G. (2002). *The Popularity of Birding Is Still Prowing*. *Birding* (34), 54-59.
- Çağırankaya, S., Meriç, S. ve Or, B.T. (2013). *Türkiye'nin Önemli Sulak Alanları; Ramsar Alanlarımız*. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Hassas Alanlar Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Çakıcı, A. C. (2009). *Toplantı Yönetimi, Kongre, Konferans, Seminer ve Fuar Organizasyonları*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Çakıcı, A. C. ve Harman, S. (2006). Kuş Gözlemciliğinin Önemi: Türkiye'de Kuş Gözlemcilerinin Profili. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi* (17), 161-168, Ankara.
- Çakır, G. (2011). *İğneada ve Çevresinde Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve Kırsal Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi, Tekirdağ.
- Çalışkan, O. (2013). *Destinasyon Rekabetçiliği ve Seyahat Motivasyonu Bakımından Gastronomik Kimlik*. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*.
- Çelik, G. (2000). *Çevre Yönetiminde Ekolojik Risk Değerlendirilmesi ve Uluabat Ramsar alanı İçin Problem Formülasyonu*. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Çevre Etik Değerlendirme Raporu*, (2015). Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Çımat, A. ve Bahar, O. (2003). Turizm Sektörünün Türkiye Ekonomisi İçindeki Yeri ve Önemi Üzerine Bir Değerlendirme. *Akdeniz İİBF Dergisi* (6), ss. 1-18.
- Çınar, R. (2005). *Uluabat Gölü Kıyı ve Adalar Florası*. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Çontu, M. (2006). *Alternatif Turizm Çeşitleri ve Kızılcahamam Termal Turizm Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

- Dalkıran, N. (2001). *Uluabat (Bursa) Gölü'nün Epipelik, Epifitik ve Epilitik Alglerin Mevsimsel Değişimi*. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Dalkıran, N. (2006). *Orhaneli Çayı'nın Epilitik Diyatomeleleri ve Bentik Omurgasızlarının İlişkilendirilmesi ile Kirlilik Düzeyinin Saptanması*. Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Dalkıran, N., Karacaoğlu, D., Dere Ş., Şentürk, E. ve Torunoğlu, T. (2006). *Factors Effecting the Current Status of Eutrophic Shallow Lake (Lake Uluabat, Turkey): Relationships Between Water Physical and Chemical Variables*. Chem. Ecol. (22), 279-298.
- Dilsiz, B. (2010). *Türkiye'de Gastronomi ve Turizm (İstanbul Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Demirhindi, Ü. (1972). The Preliminary Planktonic Investigations in the Coastol Lagoons and Several Brackish Water Lakes of Turkey. *İstanbul Ü.İ. Fen Fak. Mec. Seri B (37)*, 205-232.
- Diker, O., Çetinkaya, A. ve Cinkara, A. (2016). Hava Sporları Turizmi ve Safranbolu'nun Hava Sporları Potansiyelinin Belirlenmesi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:6, Sayı:1*, Karabük.
- Dişli, M., Akkurt, F. ve Alıcılar, A. (2004). Şanlıurfa Balıklıgöl Suyunun Bazı Kimyasal Parametrelerinin Mevsimlere Göre Değişiminin Değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi (19)*, 287-294.
- Doğanay, H. (2001). *Türkiye Turizm Coğrafyası*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Doğanay, H., Özdemir, Ü. ve Şahin, İ. F. (2003). *Genel, Beşeri ve Ekonomik Coğrafya*. Ankara: Pegem Akademi.
- Doğanay, H. ve Zaman, S. (2013). *Türkiye Turizm Coğrafyası*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Doğaner, S. (2001). *Türkiye Turizm Coğrafyası*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Duman, F., Sezen, G. ve Tug, G. N. (2007). *Seasonal Changes of Some Heavy Metal Concentrations in Sapanca Lake Water, Turkey*. International Journal of Natural and Engineering Sciences (1), 25-28.
- Dülger, B. (2002). *Uluabat Gölü'nde Bazı Bakteriyolojik Kirlilik Parametrelerinin Araştırılması*. Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Ehrhardt, N. (1983). *Milet und Seine Kolonein: Vergleichende Untersuchung der Kultischen und Politischen Einrichtungen*.

- Ekim, T., Koyuncu, M., Vural, M., Duman, H., Aytaç, Z. ve Adıgüzel, N. (2000). *Türkiye Bitkileri Kırmızı Kitabı (Eğrelti ve Tohumlu Bitkiler)*. Ankara: Barışcan Ofset.
- Elbas, A. (2014). *Bursa Köylerinde Yaşam Kültürü; Bursa Köyleri-I*. Bursa Büyükşehir Belediyesi Kitaplığı.
- Elmacı, A., Teksoy, A., Topaç, F.O, Özengin, N. ve Başkaya, H.S. (2008). Uluabat Gölü'nün Mikrobiyolojik Özelliklerinin Mevsimsel Değişiminin İzlenmesi. *U.Ü. Mühendislik- Mimarlık Fakültesi Dergisi (13)*, 93-103.
- Elmacı, A., Topaç, F. O., Teksoy, A., Özengin, N. ve Başkaya, H. S. (2010). Uluabat Gölü Fizikokimyasal Özelliklerinin Yönetmelikler Çerçevesinde Değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, Cilt 15, Sayı 1, 2010.
- Emekli, G. (1998). *Bergama'da Turizm ve Sosyo-Ekonomik Etkileri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Emiroğlu, Ö., Şahin, Y. ve Sarı, H.M. (2009). *Zararlı ve İstilacı Bir Tür Olan Carasius Gibelio'nun Uluabat Gölü Balıkçılığı Üzerine Verdiği Zararlar*. Türkiye Sulak Alanlar Kongresi Bildiriler Kitabı içinde (ss.201-209). Bursa.
- Erkut, F. Ç. (2005). *Ekoturizm Kaynağı Olarak Akçay Vadisi ve Madran Dağı'nın Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Fagenel, A. (2011). *Developing Sustainable Agrotourism in Central and East European Countries*. *Academia Touristica (4)*, 26-33.
- Gibson, H. (1998). *Sport Tourism: A Critical Analysis of Research*. *Sport Management Review (1)*, 45-76.
- Gül, K., Erdem, B. ve Gül, M. (2013). Yerel Festivallerin Etkinliğine Bağlı Ziyaretçi Kazanımları: Sındırgı Yağcıbedir Festivali Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Cilt: 18, Sayı: 2*, ss. 213-239, Isparta.
- Güngördü, E. (2011). *Üniversiteler İçin Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası*. Ankara.
- Gürbüz, A. (2002). Turizmin Sosyal Çevreye Etkisi Üzerine Bir Araştırma. *Teknoloji (1-2)*, ss. 49-59.
- Hacıoğlu, N. ve Avcıkurt, C. (2008). *Turistik Ürün Çeşitlendirmesi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Hasluck, F. W. (1910). *Cyzicus: Being Some Account of the History and Antiquities of That City, and of the District Adjent to it with the Town of Apollonia and Rhyndacum, Miletupolis, Hadrianutherae, Priapus, Telenia etc.*
- Hoşgören, Y. (2013). *Hidrografya'nın Ana Çizgileri II*. İstanbul: Çantay Kitabevi.

- Hutter, L. A. (1992). *Wasser und Wasserunter*, Otto Salle Verlag, Verlag Saverlönder.
- Inskip, E. (1991). *Tourism Planning An Integrated and Sustainable Development Approach*. Van Nostrand Reinhold, New York.
- İstanbulu Dinçer, F. ve Emiroğlu, B. D. (2017). Agroturizm Faaliyetleri ve Bölgeye Olan Etkilerinin Yerel Paydaşların Bakış Açısıyla İncelenmesi: Çanakkale Kazdağı Yöresi Örneği. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi* (7), 1-17.
- Jain, C. K. (2004). *Metal Froctionation Study on Bed Sediments of River Yamuna, India*. *Water Research* (38), 569-578.
- Joseph, A. Christina and Anandam P. K. (2001) “*Tourism and the Host Community*”, *Annals of Tourism Research*, 28(4), ss. 998–1009
- Kaplanoğlu, R. (2001). *Bursa Ansiklopedisi I (Yer Adları)*. İstanbul.
- Karacaoğlu, D. (2000). *Uluabat Gölü'nün (Bursa) Fitoplanktonunun Mevsimsel Değişimi*. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Karadeniz, V., Çelikoğlu, Ş. ve Akpınar, E. (2009). *Gökgöl Mağarası ve Turizm Potansiyeli*. Erzincan.
- Karaer, F., Katip, A., Aksoy, E., İleri, S. ve Sarmaşık, S. (2009). *Sulak Alanların Önemi, Sorunları ve Uluabat Gölü*. Türkiye Sulak Alanlar Kongresi, ss. 81-87, Eskikaraağaç Köyü, Bursa.
- Karafistan, A. ve Arık-Çolakoğlu, F. (2005). *Physical, Chemical and Microbiological Water Quality of the Manyas Lake, Turkey*. *Mitigation and Adaptation Strategies for Global Change* (10) ,127-143.
- Karakaya, E. (1999). *Bursa Yakınlarında XIV. Yüzyıl Sonlarında İnşa Edilen Han. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Cilt: 19, ss. 201-202.
- Karaman, S. ve Usta, K. (2006). *İnanç Turizmi Açısından İznik ve Bir Uygulama Çalışması*. III. Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi. Balıkesir.
- Karul, N. (2008). *Aktopraklık Höyüğü Kazısı, Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumunun 30. Yılı Anısına Türkiye Arkeolojisi*. Ankara.
- Karul, N. (2015). *Aktopraklık Açık Hava Müzesi ve Arkeoloji Okulu*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Katip, A. (2010). *Uluabat Gölü'nün Su Kalitesinin İzlenmesi*. Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Kaya, H. (1999). *Uluslararası Politik Derinliklerde Anadolu*. Bursa: F. Özsan Matbaacılık.

- Kaya, M. C. ve Batman, O. (2016). Sakarya'nın Kongre Turizmi Pazarı Arz Analizi: Yerel Paydaşlar Üzerinde Bir Araştırma. *İşletme Bilimi Dergisi* (4), 79-97. KAYA, M. (2017). Lozan Mübadillerinin Bursa'ya İskânları. *Milli Kültür Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 1, Sayı (1).
- Kayam, H. C. (1993). Lozan Barış Antlaşması'na Göre Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi ve Konunun TBMM'de Görüşülmesi. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt 2. IX, Sayı (27).
- Kozak, N., Akoğlan, M. ve Kozak, M. (1997). *Genel Turizm*. Ankara: Anatolia Yayınları.
- Köroğlu, A. ve Köroğlu, Ö. (2006). *Kırsal Turizmin Yöre Kalkınmasındaki Rolü: Buldan Yöresi Kırsal Turizm Potansiyeli*. Denizli.
- Kreag, G. (2001). *The Impacts of Tourism, Minnesota Sea Grant*. www.seagrants.umn.edu/Tourism/pdfs/ImpactsTourism.pdf.
- Küçükaslan, N. (2007). *Özel İlgi Turizmi*. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Küçüktopuzlu, F. (1991). *Turistik Faaliyetlerin Turizm Alanındaki Ekolojik Yapıya Etkileri*. Turizm Kalkınma Bankası Turizm Yıllığı, ss. 246-254.
- Le Bas, M. P. ve Reinach, S. (1888). *Archeologique en Greece at an Asie Mineure*.
- Leech, N. L. Ve Onwuegbuzie, A. J. (2009). *A typology of mixed methods research designs*. Qual Quant, 43, 265–275.
- Meriç, M. A., Özer, U. ve Öner, A. (1994). *Uluabat Gölü ve Havzasında Su Kalite Tespiti ve İyileştirme Önerileri Raporu*. Bursa.
- Mustafazade, N. (2015). *Kongre Turizmi ve Önemi*. Yüksek Lisans Tezi, Azerbaycan Cumhuriyeti Eğitim Bakanlığı Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Bakü.
- Nazik, L. (1989). Mağara Morfolojisinin Belirlediği Jeolojik-Jeomorfolojik ve Ekolojik Özellikler. *Jeomorfoloji Dergisi* (17), Ankara.
- Oran, B. (2002). *Türk Dış Politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Özbek, O. (2003). *Kuru Mağaracılık Eğitimi Ders Notları*.
- Özdemir, M. (1992). *Turizmin Türkiye'nin Sosyo-Ekonomik Yapısına Etkileri*. Ankara.
- Özdemir, Ü. (2005). Mencilis Mağarası. *Doğu Coğrafya Dergisi* (13), Erzurum.
- Özdönmez, M., İstanbullu, T., Akesen, A. ve Ekizoğlu, A. (1996). *Ormancılık Politikası*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.

- Özgüç, N. (2011). *Turizm Coğrafyası*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Öztaş, K. (2002). *Turizm Ekonomisi, Genel Turizm Bilgileri*. Ankara: Nobel Yayını.
- Rogerson, J. M. (2012). *The Chancing Location of Hotels in South Africa's Coastal Cities*. Urban Forum, ss.23.
- Ryhanen, H. (2001). *The Touristic Profile and Potential of European Lake Destinations*. Atlas 10th Anniversary International Conference Proceedings Dublin.
- Sarmaşık, S., Karaer, F., Katip, A., İleri, S. ve Aksoy, E. (2011). *Uluabat Gölü Su ve Sedimentinde Bazı Ağır Metallerin CBS ile Değerlendirilmesi*. 9 Ulusal Çevre Mühendisliği Kongresi. Samsun.
- Saylan, H. (2008). *Endemik Bir Bitki Türü Olan Muş Lalesi'nin Botanik Turizmi Amaçlı Değerlendirilmesi*. V. Ulusal Coğrafya Sempozyumu, ss.473, Ankara.
- Shanker, A. K., Cervantes, C., Loza-Tavera, H. ve Avudainayagam, S. (2005). *Chromium Toxicity in Plants*. *Environment International* (31), 739-753.
- Sharpley, R. (2002). *Rural Tourism and the Challenge of Tourism Diversification: The Case of Cyprus*. *Tourism Management* (23), 233-244.
- Small, K., Edwards, D. ve Sheridan, L. (2005). *A Flexible Framework for Evolving the Socio Cultural Impacts of a Small Festival*. *International Journal of Event Management Research* (1), 66-77.
- Şahin, G. ve Ünver, G. (2015). *Destinasyon Pazarlama Aracı Olarak "Gastronomi Turizmi:" İstanbul Gastronomi Turizmi Potansiyeli Üzerine Bir Araştırma*. Ankara.
- Şahin, M. (2014). *Gölyazı/Apollonia Kültür Envanteri*. Bursa.
- Şahin, M. (2016). *Bursa ve İlçeleri Arkeolojik Kültür Envanteri II Nilüfer İlçesi I. Kitap*. Bursa.
- Şahin, M. (2017). *Bursa ve İlçeleri Arkeolojik Kültür Envanteri III Nilüfer İlçesi II. Kitap*. Bursa.
- Şahin, H. (2015). *Nilüfer İlçesine Bağlı Köylerde Yemek Kültürü ve Gölyazı Yemekleri*. Odryses'ten Nilüfer'e Uluslararası Nilüfer Sempozyumu, 727-734. Bursa.
- Şafak, İ. (2003). *Türkiye'deki Av Turizmi Uygulamalarının Özel Avlak İşletmelerine Etkileri*. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi* (2), 133-148.
- Seçmen, Ö. ve Leblebici, E. (1996). *Marmara Bölgesi Sulak Alanlarının Bitki Örtüsü*. *Türk Botanik Dergisi* (20), 171-187.
- Şekercioğlu, Ç. H. (2002). *Kuş Gözlemciliğinin İnsanlar ve Kuşlar İçin Önemi*. *Environmental Conservation* (29), 282-289.

Şengül, F. ve Müezzinoğlu, A. (2005). *Çevre Kimyası*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Basım Ünitesi.

Şimşek, K. (2012). *Mustafakemalpaşa Belde ve Köylerinde Yaşam I. Cilt*. Bursa: Mustafakemalpaşa Kültür ve Sanat Derneği Patikalar Dergisi Yayınları (6).

Tanrısevdi, A. ve Çavuş, Ş. (2003). Özel İlgi Turizmi ve Özel İlgi Turizm Kapsamında Kuşadası ve Çevresinde Var Olan Potansiyel Kaynaklar Üzerine Kuramsal Bir İnceleme. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi (14)*, 9-11, Ankara.

Taş, B. (2006). Derbent Baraj Gölü Su Kalitesinin İncelenmesi. *Ekoloji (15)*, 6-15.

Taş, H. (2008). Bursa'nın Karacabey İlçesine Bağlı Yenikaraağaç Köyünde Drama Çorabı ve Çeltik Örme Sanatı. *Folklor/Edebiyat Dergisi (56)*, 211-217.

Tepe, Y. (2009). Reyhanlı Yenişehir Gölü (Hatay) Su Kalitesinin Belirlenmesi. *Ekoloji (18)*, 38-46.

Torunoğlu, T., Erbil, A., Göllü, S., Şentürk, E. ve Öner, H. (1989). *Örnek Çalışma: Uluabat Gölü ve Havzası Su Kalitesi Gözlem ve Denetimi Semineri*. T.C. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı DSİ Genel Müdürlüğü İçme Suyu ve Kanalizasyon Daire Başkanlığı.

Turan, B. A. (2002). *Turizmde Teknik Altyapının Önemi ve Bakanlığımızca Gerçekleştirilen Altyapı Çalışmaları*. II. Turizm Şurası Bildirileri, II. Cilt, ss. 295-303, Ankara.

Tümertekin, E. (1987). *Ulaşım Coğrafyası*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları.

Tümertekin, E. ve Özgüç, N. (2012). *Beşeri Coğrafya, İnsan, Kültür, Mekân*. Ankara: Çantay Kitabevi.

Ulutaş, O. (2014). *Nilüfer'in Hikâyesi*. Bursa.

Uslu, O. ve Türkman, A. (1987). *Su Kirliliği ve Kontrolü*. T.C. Başbakanlık Çevre Genel Müdürlüğü Yayınları, No:1, Ankara.

Uslu, O. (1990). *Turizm ve Çevresel Etkileri*. Turizm ve Çevre Konferansı. Türkiye Çevre Sorunları Vakfı Yayınları.

Usta, K. (2005). *İnanç Turizmi Potansiyeli Açısından İznik'in Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.

Usta, Ö. (2014). *Turizm Genel ve Yapısal Yaklaşım*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Ünlü, A., Çoban, F. ve Tunç, M. S. (2008). Hazar Gölü Su Kalitesinin Fiziksel ve İnorganik Kimyasal Parametreler Açısından İncelenmesi. *Gazi Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi (23)*, 119-127.

Ünsal, M. D. (2015). *Dorak Hazinesi ve Erken Tunç Çağında Uluabat 'tan Akdeniz'e İlişkiler Üzerine Düşünceler*. Odryses'ten Nilüfer'e Uluslararası Nilüfer Sempozyumu. Bursa.

Yalazı, Ş. (1999). *Karacabey*. İstanbul: Vizyon Görüş, Tanıtım ve Reklam.

Yalçın, N. ve Sevinç, N. (1993). Kınalı-Sakarya Otoyolunun Sapanca Gölü'ne Etkilerinin Araştırılması. *Doğa Turkish Journal of Engineering and Environmental Sciences (17)*, 151-156.

Yalçiner Ercoşkun, Ö. (2005). Sürdürülebilir Turizm Planlamasında Suyun Rolü; Burdur Gölü. *I. Burdur Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, ss. 600-607.

Yılmaz, B. S. (2000). *Türkiye'de Dini Turizm ve Meryem Ana Evinin Turistik Potansiyelinin Analizi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

İnternet Kaynakları

Karacabey Belediyesi (22 Temmuz, 2018)

Kültür ve Turizm Bakanlığı (17 Temmuz, 2018)

Mustafakemalpaşa Belediyesi (22 Temmuz, 2018)

Nilüfer Belediyesi (22 Temmuz, 2018)

Nilüfer Belediyesi Yayınları (21 Temmuz, 2018)

www.arkeolojihaber.net (02 Ağustos, 2018)

www.cildirgolu.com (06 Ağustos, 2018)

www.directbooking.com (05 Ağustos, 2018)

www.faikbeykonagi.com (02 Ağustos, 2018)

www.kmkd.org.tr (05 Ağustos, 2018)

www.kulturportali.gov.tr (05 Ağustos, 2018)

www.orangesmile.com (02 Ağustos, 2018)

www.trakus.org (05 Ağustos, 2018)

TABLolar LİSTESİ

- Tablo 1.** Uluabat Gölü İçerisindeki Adalar ve Alanları
- Tablo 2.** Karacabey İlçesinde Ele Alınan Köyler ve Nüfusları
- Tablo 3.** Nilüfer İlçesinde Ele Alınan Köyler ve Nüfusları
- Tablo 4.** Mustafakemalpaşa İlçesinde Ele Alınan Köyler ve Nüfusları
- Tablo 5.** Katılımcıların (Yerel Halk) Demografik Özellikleri
- Tablo 6.** Köydeki Turizm İmkânlarının Yeterliliği
- Tablo 7.** Turizmin Geliştirilmesi İçin Yerli Nüfusun Önerileri
- Tablo 8.** Araştırmaya Katılanların Turizmi Algılama Şekli
- Tablo 9.** Yerli Halk İçin Köylerinin Turizm Çekiciliği
- Tablo 10.** Köye Gelen Yerli-Yabancı Turist Oranı
- Tablo 11.** Yerli Halkın Turistler İçin Başka Bir Dil Öğrenme Eğilimi
- Tablo 12.** Gölyazı'nın Turizm Açısından En Önemli Özelliği
- Tablo 13.** Turistler İçin Köydeki İmkânların Yeterliliği
- Tablo 14.** Turizmin Köyde Sağladığı İstihdam İmkânı
- Tablo 15.** Turizmin Yerli Halka Göre Olumsuz Yönleri
- Tablo 16.** Turizmin Yerli Halka Göre Olumlu Yönleri
- Tablo 17.** Yöre Halkının Turistlerle İletişim Kurma Durumu
- Tablo 18.** Katılımcıların (Turist) Demografik Özellikleri
- Tablo 19.** Katılımcıların Gölyazı'yı Öğrenme Şekli
- Tablo 20.** Turistlere Göre Gölyazı'nın Tanıtım Yeterliliği
- Tablo 21.** Katılımcıların Köye Gelmelerindeki En Büyük Nedeni
- Tablo 22.** Turistlerin Köye Gelme Şekilleri
- Tablo 23.** Katılımcıların Gölyazı'da En Fazla Etkisi Altına Alan Turizm Ögesi
- Tablo 24.** Katılımcıların Köyde Kalma Süresi
- Tablo 25.** Turizmin Geliştirilmesine Yönelik Turistlerin Önerileri

Tablo 26. Turistlerin Geldikleri Yerler

Tablo 27. Katılımcıların Gölyazı'ya Gelme Amaçları

Tablo 28. Turistlerin Köye Kaçınıcı Kez Gelişi

Tablo 29. Turizmin Turistlere Göre Olumsuz Yönleri

Tablo 30. Yerel Halkın Davranışından Memnuniyet Durumu

Tablo 31. Katılımcılara Göre Gölde Yapılan Kayık Gezilerinin Güvenilirliği

Tablo 32. Katılımcıların Göl Çevresindeki Diğer Turistik Yerleri Ziyaret Etme Durumu

Tablo 33. Turistlere Göre Gölyazı'daki Fiyatların Uygunluğu

Tablo 34. Katılımcıların Kilisede Çekilen Düğün Fotoğraflarına Karşı Tutumu

Tablo 35. Göl ve Çevresindeki Kirliliğin Azaltılması İçin Turistlerin Önerileri

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1. Uluabat Gölü'nün Lokasyon Haritası

Harita 2. Uluabat Gölü'nün Fiziki Haritası

Harita 3. Uluabat Gölü'nün Hidrografya Haritası

Harita 4. Uluabat Gölü'nün Turizm Kaynak Değerleri Haritası

Harita 5. Uluabat Gölü'nün Ulaşım Haritası

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

- Fotoğraf 1.** Laguna Blanca ve Verde Gölleri
- Fotoğraf 2.** Çıldır Gölü Üzerinde Atlı Kızakçılar
- Fotoğraf 3.** İsviçre ve İtalya arasındaki Maggiore Gölü
- Fotoğraf 4.** Gölyazı Köyünden Uluabat Gölü
- Fotoğraf 5.** Uluabat Gölü'nde Avlanılmış Turna Balığı
- Fotoğraf 6.** Gölde Tutulmuş Kızılkanat Balığı
- Fotoğraf 7.** Gölde Tutulmuş Kerevitler
- Fotoğraf 8.** Uluabat Gölü'ndeki Tepeli Pelikan
- Fotoğraf 9.** Uluabat Gölü'ndeki Pasbaş Paktalar
- Fotoğraf 10.** Göl Yüzeyini Kaplayan Nilüferler
- Fotoğraf 11.** Eskikaraağaç Köyü Havadan Görünümü
- Fotoğraf 12.** Eskikaraağaç Köyünden Bir Görünüm
- Fotoğraf 13.** Ulubatlı Hasan Heykeli
- Fotoğraf 14.** Gölkyı Köyü Girişi
- Fotoğraf 15.** Yenikaraağaç Köyü
- Fotoğraf 16.** Karakoca Köyü Genel Görünümü
- Fotoğraf 17.** Gölyazı Köyü Havadan Görünümü
- Fotoğraf 18.** Balığa Çıkmak İçin Kullanılan Sandallar
- Fotoğraf 19.** Ayvaköy'ünden Bir Görünüm
- Fotoğraf 20.** Ayvaköy'ünün Simgesi Olan Ayva Çeşmesi
- Fotoğraf 21.** Akçalar Köyünden Bir Görünüm
- Fotoğraf 22.** Fadıllı Köyü Havadan Görünüm
- Fotoğraf 23.** Kumkadı Köyü
- Fotoğraf 24.** Karaoğlan Köyü
- Fotoğraf 25.** Dorak Köyü
- Fotoğraf 26.** Onaç Köyü
- Fotoğraf 27.** Akçapınar Köyü

- Fotoğraf 28.** Eskikaraağaç Köyünden Uluabat Gölü Manzarası
- Fotoğraf 29.** Ayvaini Mağarası Havadan Görünümü
- Fotoğraf 30.** Ayvaini Mağarası İç Kısmından Bir Bölüm
- Fotoğraf 31.** Rehber Eşliğinde Ayvaini Mağarası Araştırmaları
- Fotoğraf 32.** Aziz Panteleimon Kilisesi Ön Yüzü
- Fotoğraf 33.** Kilisenin İç Kısmı (Balkondan Görünüm)
- Fotoğraf 34.** Kilisenin İç Kısmı
- Fotoğraf 35.** Hagios Konstantinos Kilisesi Kalıntıları
- Fotoğraf 36.** Michael Archangelos Kilisesi Duvarı
- Fotoğraf 37.** Michael Arcestrategos Kilisesi
- Fotoğraf 38.** Uluabat Gölü'nden Gölyazı Cami
- Fotoğraf 39.** Aktopraklık Höyük Arkeopark ve Açık hava Müzesi Havadan Görünümü
- Fotoğraf 40.** Aktopraklık Höyük B Alanı
- Fotoğraf 41.** Neolitik Dönem Yerleşimini Yansıtan Dal-Örgü Kulübeleri
- Fotoğraf 42.** Kalkolitik Dönem Yapıları
- Fotoğraf 43.** Kalkolitik Dönem Köy Canlandırması
- Fotoğraf 44.** Geleneksel Köy Canlandırması
- Fotoğraf 45.** Arkeopark Girişindeki Bina
- Fotoğraf 46.** Arkeoloji Okulunda Teorik Bilgi Dersleri
- Fotoğraf 47.** Uygulamalı Doküman Dersleri
- Fotoğraf 48.** Kız Adası-Apollon Kutsal Alanı
- Fotoğraf 49.** Kutsal Alana Ait Eski Taşlar
- Fotoğraf 50.** Gölyazı/Apollonia Nekropolünden Bir Görünüm
- Fotoğraf 51.** Nekropol Mezar Yapıları
- Fotoğraf 52.** Tiyatrodan Eski Kalıntılar
- Fotoğraf 53.** Stadyum Oturma Blokları
- Fotoğraf 54.** Kybele Kutsal Alanı Kaya Nişleri
- Fotoğraf 55.** Gölyazı Köyündeki Sur Duvarları Kalıntıları
- Fotoğraf 56.** Podyumlu Yapı ve Üzerine İnşa Edilen Ev

- Fotoğraf 57.** Gölyazı Köyündeki Hamam
- Fotoğraf 58.** Hamamın İç Kısmından Bir Görüntü
- Fotoğraf 59.** Gölyazı'daki Yel Değirmeni
- Fotoğraf 60.** Sübyan Mektebi
- Fotoğraf 61.** Ağlayan Çınar
- Fotoğraf 62.** Meydandaki Diğer Çınarlar
- Fotoğraf 63.** Issız Han
- Fotoğraf 64.** Issız Han Giriş Katındaki Oturma Yerleri ve Şömine
- Fotoğraf 65.** Alaca Balıkçıl
- Fotoğraf 66.** Çeltikçi
- Fotoğraf 67.** Delice Doğan
- Fotoğraf 68.** Uluabat Kuş Cenneti Giriş Yolu
- Fotoğraf 69.** Kuş Cenneti'ndeki Tavuskuşları
- Fotoğraf 70.** Kuş Tahnit Müzesi
- Fotoğraf 71.** Müzedeki Leylekler
- Fotoğraf 72.** Masakuluka
- Fotoğraf 73.** Balık Ekşili
- Fotoğraf 74.** Balık Turşusu
- Fotoğraf 75.** Havyar Tarama
- Fotoğraf 76.** Tavuklu Mantı
- Fotoğraf 77.** Labada
- Fotoğraf 78.** Kulüka
- Fotoğraf 79.** Kuru Fasulye
- Fotoğraf 80.** Uluabat Gölü'nde Kuş Avı
- Fotoğraf 81.** Balık Avlayan Köylüler
- Fotoğraf 82.** Festival Zamanında Yuvalarındaki Leylekler
- Fotoğraf 83.** Köy Meydanındaki Eğlenceler
- Fotoğraf 84.** Köy Meydanında Gözleme Yapan Kadınlar
- Fotoğraf 85.** Adem Amca ve Yaren Leylek Tablosu

- Fotoğraf 86.** Kuş Gözlemcisi Alper Tüydeş'in Yaren Leylek'i Fotoğrafladığı O An
- Fotoğraf 87.** Adem Amca'nın Tekne Turu Tabelası
- Fotoğraf 88.** Jürinin Siyah İncirleri İncelemesi
- Fotoğraf 89.** Gölyazı'da Bisiklet Tutkunları
- Fotoğraf 90.** Akçalar-Fadıllı Paraşüt Alanı
- Fotoğraf 91.** Göl Manzarasında Paraşüt Eğitimleri
- Fotoğraf 92.** Kuş Konferansı
- Fotoğraf 93.** Çıraklık Buluşması Uygulama Dersleri
- Fotoğraf 94.** Odryses'ten Nilüfer'e Uluslararası Nilüfer Sempozyumu
- Fotoğraf 95.** Gölyazı Çalıştayı
- Fotoğraf 96.** Uluabat Gölü'nde Kayık Gezisi
- Fotoğraf 97.** Doğa Fotoğrafçılığı
- Fotoğraf 98.** Kuş Gözlemciliği
- Fotoğraf 99.** Olta Balıkçılığı
- Fotoğraf 100.** Gölyazı'da Balık Ağı Ören Kadın
- Fotoğraf 101.** Gölyazı Balık Mezat Alanı
- Fotoğraf 102.** Ekader'de Satılan Yöresel Ürünler
- Fotoğraf 103.** Akçalar-Fadıllı Paraşüt Alanı
- Fotoğraf 104.** Göl Manzarasında Paraşüt Eğitimleri
- Fotoğraf 105.** Uluabat Gölü'nde Nilüfer Çiçeği
- Fotoğraf 106.** Göldeki Sazlıklar ve Nilüfer Yatakları
- Fotoğraf 107.** Issız Han Otel
- Fotoğraf 108.** Issız Han Otel Giriş Katı
- Fotoğraf 109.** Faik Bey Konağı
- Fotoğraf 110.** Göl Gören Pansiyon

EKLER

EK- 1

Turistlerin Gölyazı Köyü İlgili Görüşleri (Görüş Formu)

1-Lütfen size uygun cevabı işaretleyiniz ve boşluğa yazınız.

Cinsiyet: Kadın () Erkek ()

Yaş:

Eğitim Düzeyi: İlköğretim () Lise () Ön lisans ()
Lisans () Yüksek Lisans () Doktora ()

Meslek:

Gelir Düzeyi: 0-1000 () 1000-2000 () 2000-3000 () 3000+ ()

2- Gölyazı Köyü'nü öğrenme şekliniz?

Sosyal Medya () Tanıtım, Televizyon, Broşür () Tavsiye ()

3- Size göre köyün herkes tarafından tanınmasını ve tanıtılmasını yeterli buluyor musunuz?

Yeterli buluyorum ()
Daha fazla tanıtım yapılabilir ()
Tamamen yetersiz buluyorum ()

4- Gölyazı'yı ziyaret etmenizdeki en büyük nedir?

Göl içinde yer alması ()

Şehrin gürültüsünden kaçma isteği ()

Tarihi ve kültürel değerler ()

5- Köye ne şekilde geldiniz?

Tur ()

Aile ()

Kişisel ()

6-Köyde sizi en fazla etkileyen şey nedir?

Ağlayan Çınar ()

Eşsiz göl manzarası ()

Tarihi ve kültürel kalıntılar ()

7-Köyde kalma süreniz?

Günü birlik ()

1-3 gün ()

1 hafta ()

8-Uluabat gölü çevresinden turizmin geliştirilmesine yönelik önerileriniz hangisi olurdu?

Konaklama tesislerin artması ()

Alternatif turizm türlerine ağırlık verilmesi ()

Tanıtımının daha çok yapılması ()

9-Nereden geliyorsunuz?

Şehir içi ()

Şehir dışı ()

Yurt dışı ()

10- Ziyaret amacınız?

Tatil ()

İş ()

Merak ve öğrenme isteği ()

11- Gölyazı'ya kaçınıcı kez gelişiniz?

İlk kez ()

İki+ ()

Her yıl ()

12- Turizm faktörünün köydeki olumsuz etkileri nelerdir?

Olumsuz bir durumla karşılaşmadım ()

Turizm çevre ve su kirliliğine neden olmaktadır ()

Köy alanında doğal unsurlar baskı altındadır ()

13- Yerel halkın size davranış şeklinden memnun musunuz?

Evet, memnunum ()

Hayır, değilim ()

14- Gölde yapılan kayak gezilerini güvenli buluyor musunuz?

Evet

Hayır ise;

Hava koşullarının dikkate alınmaması ()

Kayıklarda yolcu sayısı kadar can yeleğinin olmaması ()

Süren kişinin acemi olması ()

15- Göl çevresindeki Gölyazı Köyü kadar ön planda olmayan diğer turizm potansiyeline sahip olan turistik yerlere gittiniz mi?

Evet

Hayır, ise;

Diğer turizm alanları hakkında bilgimin olmaması ()

Gezdirecek bir rehberin olmaması ()

Yerel halkın yönlendirmemesi ()

16- Köydeki konaklama, yeme-içme ve yöresel ürünlerin fiyatları uygun mudur?

Gayet uygun ()

Orta düzeyde ()

Çok pahalı, turizm ve turistler tamamıyla ekonomik kazanç olarak görülmekte ()

17- Köyde bulunan kilisede düğün fotoğraflarının çekilmesi hakkında neler düşünüyorsunuz?

Tamamen yasaklanmalı ()

Hafta içi belli bir gün yapılabilir ()

Konuyla ilgili beni rahatsız eden bir durum yok ()

18- Göl ve yakın çevresindeki kirlilik için neler yapılabilir?

Yerel halk ve gelen ziyaretçiler konu hakkında bilinçlendirilebilir ()

Göl çevresinde bulunan fabrikalarda denetim arttırılabilir ()

Gönüllü kuruluşların desteğiyle etkinlikler yapılarak temizlik sağlanabilir ()

EK- 2

Gölyazı Köyü Yerel Halkının Turizme Yönelik Görüşleri (Görüş Formu)

1-Lütfen size uygun cevabı işaretleyiniz ve boşluğa yazınız.

Cinsiyet: Kadın () Erkek ()

Yaş:

Eğitim Düzeyi: İlköğretim () Lise () Ön lisans ()
Lisans () Yüksek Lisans () Doktora ()

Meslek:

Gelir Düzeyi: 0-1000 () 1000-2000 () 2000-3000 () 3000+ ()

2- Köyünüzdeki turizm imkânlarını nasıl buluyorsunuz?

Yeterli buluyorum ()

Daha da geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorum ()

Yeterli bulmuyorum ()

3- Köyünüzde ve göl çevresinde turizmin geliştirilmesi için neler yapılmalıdır?

Halk bu konuda bilinçlendirilmelidir ()

Tanıtımı daha fazla yapılmalıdır ()

Farklı turizm türlerinin yapılabilirliği gösterilmelidir ()

4- Turizm denilince aklınıza ilk ne gelmektedir?

Ekonomik kazanç sağlayan bir faaliyet ()

Doğayı ve kültürel değerlerimizi koruyan bir faaliyet ()

İnsanların bir arada olmasını sağlayan faaliyet ()

5- Turistler neden sizin köyünüze gelmelidir?

Şehrin gürültüsünden kaçıp kafa dinlemek için ()

Eşsiz göl manzarası için ()

Tarihi ve kültürel değerler için ()

6- Köyünüze en çok yerli mi yoksa yabancı mı turist geliyor?

Yerli ()

Yabancı ()

Aynı oranda ()

7- Köye gelen yabancı turistlerle iletişime geçmek için ana dilinizden başka bir dil öğrenme gereksinimi duyduunuz mu?

Evet () Hayır ()

8- Gölyazı'nın turizm yönünden en önemli özelliği nedir?

- Göl içinde yer alması ()
Tarihsel ve kültürel kaynaklar yönünden zengin olması ()
Sakin ve doğayla iç içe olması ()

9- Köyünüzde turistler için her alanda imkânlar yeter mi?

- Yeterli buluyorum ()
Daha çok arttırabilir ()
Tamamen yetersiz buluyorum ()

10- Turizm köyünüzde istihdam (iş imkânı) sağladı mı?

- Evet ()
Hayır ()

11- Turizmin size göre olumsuz etkileri nelerdir?

- Turizm gürültü kirliliğine neden olmaktadır ()
Turizm tarihi kalıntıların tahrip edilmesine neden olur ()
Turizm gölün kirlenmesine sebep olur ()

12-Turizmin olumlu etkileri nelerdir?

- Köylüler için istihdam (iş imkânı) sağladı ()
Sosyal yaşam canlandı ()
Doğal çevrenin ve tarihi değerlerin korunması farkındalığını artırdı ()

13- Köye gelen turistler ile iletişim kurar mısınız?

- İletişim kurmuyorum ()
İletişim kurmaya çalışıyorum ()
İş için iletişim kuruyorum ()

ÖZGEÇMİŞ

Gül İkbal FIRINCI 25.02.1991 tarihinde Muş'ta doğdu. Bursa Süleyman Çelebi Lisesi'nde ortaöğretimini tamamladı. 2011 yılında Karabük Üniversitesi Coğrafya bölümüne başladı. 2016 yılında lisans eğitimini tamamladı. 2016 yılında Karabük Üniversitesi Coğrafya Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans eğitimine başladı.

